

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

28 maart 2002

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met het verdrag van Nice
houdende wijziging van het verdrag betreffende de Europese Unie, de verdragen tot oprichting
van de Europese Gemeenschappen en sommige bijbehorende akten, met de protocollen
en de slotakte, ondertekend in Nice op 26 februari 2001**

INHOUD

	Blz.
Memorie van toelichting	3
I. Inleiding	3
A. Antecedenten van het Verdrag van Nice	3
B. Mandaat voor de onderhandelingen	4
C. Verloop van de onderhandelingen	5
D. Belgische en Vlaamse standpunten in de onderhandelingen	6
E. Belgische en Vlaamse deelname aan de onderhandelingen	9
F. Gemengd karakter van het Verdrag van Nice	10
II. Globale analyse van het Verdrag van Nice	11
A. Doel van het Verdrag van Nice	11
B. Structuur van het Verdrag van Nice	11
C. Het Verdrag van Nice in vogelvlucht	12
D. Vlaamse aandachtspunten in het Verdrag van Nice	16
E. Oordeel van het Europees Parlement	17
F. Stand van zaken in het ratificatieproces	19
III. Artikelsgewijze bespreking van het Verdrag van Nice	21
A. De “left-overs” van het Verdrag van Amsterdam	21
B. Andere institutionele aangelegenheden	23
C. De nauwere samenwerking	40
D. De bescherming van mensenrechten en fundamentele vrijheden	43
E. De andere thema’s	45
F. De Verklaring betreffende de toekomst van de Unie	46
IV. Vlaanderen en het debat betreffende de toekomst van de Unie	47
V. Advies van de Raad van State	49
VI. Conclusie	49
Voorontwerp van decreet	51
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	53
Advies van de Raad van State	55
Ontwerp van decreet	59
Bijlage : Verdrag van Nice houdende wijziging van het verdrag betreffende de Europese Unie, de verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijbehorende akten, de protocollen en de slotakte, ondertekend in Nice op 26 februari 2001	61

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. INLEIDING

A. Antecedenten van het Verdrag van Nice

Met het Verdrag van Nice wordt een nieuwe stap gezet in het Europees integratieproces.

Sinds de oprichting van de Europese Gemeenschappen in 1952 werden tot op heden reeds drie maal fundamentele wijzigingen aangebracht aan de oorspronkelijke verdragen. Hoewel zij ook mede ingegeven waren door de geleidelijke uitbreiding van de Europese Unie (bij de zes oprichtersstaten Duitsland, Frankrijk, Italië, Nederland, Luxemburg en België voegden zich in 1973 Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk ; in 1981 Griekenland ; in 1986 Spanje en Portugal ; en in 1995 Oostenrijk, Zweden en Finland) beoogden de eerste verdragswijzigingen voornamelijk de integratie te verdiepen.

Met de *Europese Akte*, ondertekend op 17 en 28 februari 1986 en in werking sinds 1 juli 1987, werd niet alleen een eerste verdragsrechtelijke basis gelegd voor een Europese politieke samenwerking op het vlak van de externe betrekkingen, maar werd vooral de voltooiing van de gemeenschappelijke markt (met de creatie van de zgn. ‘interne markt’ vanaf 2002) in het vooruitzicht gesteld.

Met het *Verdrag van Maastricht*, ondertekend op 7 februari 1992 en in werking sinds 1 november 1993, werd de Europese Unie (EU) opgericht. Een eerste (‘communautaire’) pijler binnen deze Unie werd gevormd door de Europese Gemeenschappen, waarvan de bevoegdheden aanzienlijk werden uitgebreid. In het bijzonder werden ze aangevuld met het instellen van een Economische en Monetaire Unie, welke op termijn zou leiden tot de introductie van een gemeenschappelijke munt. Daarnaast werden tevens twee nieuwe (‘intergouvernementele’) pijlers gecreëerd, in het kader waarvan de lidstaten zouden bouwen aan een Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (tweede pijler) en aan Politieke- en Justitiële Samenwerking in Strafzaken (derde pijler).

Intussen dienden twaalf landen zich formeel aan voor toetreding tot de Europese Unie en bijkomende kandidaturen in een relatief nabije toekomst kunnen niet worden uitgesloten, zodat een

Europese Unie van circa dertig lidstaten stilaan vorm krijgt. Aldus groeide binnen de Unie, die sinds 1995 met vijftien lidstaten functioneert via instellingen en besluitvormingsprocedures die initieel werden ontworpen voor zes lidstaten, het besef dat ingrijpende institutionele hervormingen zich opdringen indien de Unie ook in de toekomst een efficiënte en bestuurbare organisatie wil blijven.

Vandaar dat de lidstaten zich bij de onderhandeling van de volgende verdragsherziening niet alleen tot doel stelden de Unie verder inhoudelijk te verdiepen, maar tevens beoogden deze institutioneel voor te bereiden op de nakende uitbreiding van de Unie.

Met het *Verdrag van Amsterdam*, ondertekend op 2 oktober 1997 en in werking sinds 1 mei 1999, werd onmiskenbaar vooruitgang geboekt op het vlak van de verdieping van de integratie. Zo werden de mogelijkheden tot een waarachtig Europees optreden inzake werkgelegenheid en sociaal beleid, leefmilieu of volksgezondheid uitgebreid ; werden de middelen in het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid versterkt ; en werd het potentieel van de Politieke- en Justitiële Samenwerking in Strafzaken vergroot (onder meer door een aanzienlijk deel van de bevoegdheden uit de derde pijler over te hevelen naar de eerste pijler).

De resultaten van het Verdrag van Amsterdam op het institutionele vlak waren daarentegen relatief beperkt. Er werden weliswaar een aantal belangrijke vooruitgangen gemaakt (bijvoorbeeld door binnen het EU-kader een nauwere samenwerking tussen een aantal lidstaten mogelijk te maken, door het toepassingsgebied van de gekwalificeerde meerderheid enigszins uit te breiden of door de rol van het Europees Parlement in tal van aangelegenheden te versterken), maar het eindresultaat was ontoereikend om de Unie ten volle te wapenen voor de institutionele uitdagingen die de uitbreiding met zich mee brengt.

De onderhandelaars van het Verdrag van Amsterdam waren zich terdege van deze tekortkomingen bewust. Vandaar dat volgend ‘Protocol betreffende de instellingen in het vooruitzicht van uitbreiding van de Unie’ aan het Verdrag van Amsterdam werd gehecht :

"Artikel 1. Op de datum van inwerkingtreding van de eerstvolgende uitbreiding van de Unie heeft (...) één onderdaan van elke lidstaat zitting in de Commissie, mits de weging van de stemmen in de Raad voor die datum gewijzigd

is, hetzij via een herweging van de stemmen, hetzij via een dubbele meerderheid (...).

Artikel 2. Uiterlijk een jaar voordat de Europese Unie meer dan 20 leden telt, wordt een conferentie van vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten bijeengeroepen om de bepalingen van de Verdragen inzake de samenstelling en de werking van de instellingen volledig te herzien."

Met dit Protocol werden aldus twee thema's voor latere heroverweging aangestipt : de samenstelling van de Commissie enerzijds en de stemmenweging binnen de Raad anderzijds. Sommige lidstaten waren evenwel van oordeel dat daarnaast ook nog andere punten voor herziening in aanmerking dienden te komen. Zo voegden België, Frankrijk en Italië volgende gezamenlijke 'Verklaring inzake het Protocol betreffende de instellingen in het vooruitzicht van uitbreiding van de Unie' toe aan het Verdrag van Amsterdam :

"België, Frankrijk en Italië merken op dat (...) het Verdrag van Amsterdam niet beantwoordt aan de (...) eis om wezenlijke vooruitgang te boeken bij de versterking van de instellingen.

Deze landen zijn van oordeel dat die versterking een essentiële voorwaarde is voor het afsluiten van de eerstvolgende toetredingsonderhandelingen. Zij zijn vastbesloten het Protocol op de meest passende wijze uit te voeren met betrekking tot de samenstelling van de Commissie en de weging van de stemmen en zijn van oordeel dat een duidelijke uitbreiding van de gevallen waarin met gekwalificeerde meerderheid wordt gestemd, één van de belangrijke elementen is waarmee rekening moet gehouden worden."

Aldus werd de weg vrijgemaakt voor een vierde amendering van de Europese verdragen. In tegenstelling tot de voorgaande verdragsherzieningen beperkt het nieuwste verdrag (het Verdrag van Nice) zich in wezen evenwel tot het doorvoeren van institutionele hervormingen, zonder daarbij ook nieuwe substantiële bevoegdheden aan Europa toe te kennen.

Het verdrag van Nice diende zich immers zuiver aan in het verlengde van het Verdrag van Amsterdam. Het diende enkel te verhelpen aan de tekortkomingen van het Verdrag van Amsterdam. Dat wil zeggen : de Europese Unie afdoend institutioneel voorbereiden op de uitbreiding.

Dit blijkt reeds duidelijk uit de bijzonder korte preambule bij het verdrag. Naast het in herinnering brengen van "het historisch belang van de beëindiging van de deling van het continent" en van de wens om de toetredingsonderhandelingen met de kandidaat-lidstaten op succesvolle wijze af te ronden, beperkt de preambule zich tot het louter onderstrepen van het verlangen om "het met het Verdrag van Amsterdam aangevangen proces, waarbij de instellingen van de Europese Unie moeten worden voorbereid op het functioneren in een uitgebreide Unie, te voltooien."

B. Mandaat voor de onderhandelingen

Tijdens de *Europese Raad van Keulen* (3 en 4 juni 1999) besloten de Staatshoofden en Regeringsleiders van de lidstaten om "begin 2000 een conferentie van de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten bijeen te roepen, waarop een regeling moet worden getroffen voor alle institutionele vraagstukken die in Amsterdam niet werden opgelost, en nog voor de uitbreiding tot een oplossing moeten worden gebracht". Terwijl deze Intergouvernementele Conferentie (IGC) aldus onder Portugees EU-Voorzitterschap van start zou gaan, diende tegen eind 2000 overeenstemming te bestaan over de nodige verdragswijzigingen opdat de IGC onder Frans Voorzitterschap afgesloten kon worden.

Geheel in de lijn van het aan het Verdrag van Amsterdam gehechte 'Protocol betreffende de instellingen in het vooruitzicht van uitbreiding van de Unie', werd de agenda voor de IGC door de Europese Raad van Keulen op restrictieve wijze omschreven.

"De opdracht van de regeringsconferentie [behelst] de volgende thema's :

- omvang en samenstelling van de Europese Commissie
- stemmenweging in de Raad (nieuwe weging, invoering van een dubbele meerderheid ; drempel voor besluiten met gekwalificeerde meerderheid)
- de kwestie van de mogelijke uitbreiding van het besluiten bij gekwalificeerde meerderheid in de Raad.

Op de conferentie kunnen voorts andere verdragswijzigingen behandeld worden die nodig mochten blijken ten aanzien van de Europese instellingen in verband met de bovenvermelde

vraagstukken, alsmede in het kader van de uitvoering van het Verdrag van Amsterdam."

België heeft er echter van bij het begin hard voor geijverd opdat de agenda van de IGC zou worden verruimd. De dynamiek van het uitbreidingsproces noopte immers tot een meer ambitieuze hervorming.

De benadering in twee fasen, zoals deze door het 'Protocol betreffende de instellingen in het vooruitzicht van uitbreiding van de Unie' werd vooropgesteld (met name : een beperkte hervorming voorafgaand aan de eerst volgende uitbreiding, en een grondige hervorming pas voordat de Unie 20 leden telt), was intussen immers door de feiten achterhaald.

Op het ogenblik dat het Protocol in 1997 werd opgesteld, plande de Unie om de toetredingsonderhandelingen aanvankelijk enkel te openen met de best voorbereide kandidaat-lidstaten (zoals ook door de Europese Raad van Luxemburg van 12 en 13 december 1997 werd bekrachtigd). Twee jaar later echter (met de Europese Raad van Helsinki van 10 en 11 december 1999) werden de onderhandelingen uitgebreid tot twaalf kandidaat-lidstaten, zodat niet langer kon uitgesloten worden dat het aantal lidstaten reeds met de eerste uitbreiding boven de 20 zou getild worden. De organisatie van twee Intergouvernementele Conferenties werd daardoor potentieel overbodig.

In een (eerste) Benelux-memorandum betreffende de IGC (cf. infra) bepleitten België, Nederland en Luxemburg dan ook dat de onderhandelingen niet enkel betrekking zouden hebben op de zgn. 'left-overs van Amsterdam' (met name : de samenstelling en omvang van de Commissie, de herweging van de stemmen binnen de Raad en het verruimen van het toepassingsgebied van de stemming bij gekwalificeerde meerderheid), maar minstens tevens zouden handelen over :

- het versterken van de positie van de Commissievoorzitter (zowel ten aanzien van de individuele verantwoordelijkheid van de Commissarissen, als wat betreft de interne organisatie van de Commissie) ;
- het herzien van de samenstelling en werking van het Hof van Justitie, de Rekenkamer en het Comité van de Regio's opdat deze instellingen ook na de uitbreiding efficiënt kunnen functioneren ;

- het versterken van de rol van het Europees Parlement door het toepassingsveld van de medebeslissingsprocedure uit te breiden ;
- het versoepelen van de voorwaarden om over te kunnen gaan tot een nauwere samenwerking ;
- het versterken van de defensie-dimensie van de Europese Unie ;
- het onderzoeken van het voorstel om de Europese verdragen in twee onderscheiden delen op te splitsen.

Tijdens de *Europese Raad van Helsinki* aanvaardden de Staatshoofden en Regeringsleiders van de lidstaten uitdrukkelijk dat het Portugees EU-Voorzitterschap in de eerste jaarhelft van 2000 desgewenst additionele agendapunten voor de IGC zou kunnen voorstellen. Een ruimere agenda werd met andere woorden niet langer uitgesloten.

Aldus evolueerde de uitbreiding van het toepassingsgebied van de beslissing bij gekwalificeerde meerderheid tijdens de onderhandelingen stilaan van een mogelijk agendapunt tot één van de belangrijkste onderdelen van de onderhandelingen. Zo ook bevestigde de *Europese Raad van Santa Maria da Feira* (19 en 20 juni 2000) dat tevens de "bepalingen inzake nauwere samenwerking deel van de toekomstige werkzaamheden van de Conferentie moeten uitmaken". Tenslotte vonden gaandeweg ook andere thema's (zoals de creatie van een mechanisme waardoor preventief kan worden opgetreden wanneer in een lidstaat gevaar bestaat voor een schending van de democratische en humanitaire beginselen) hun weg tot op de onderhandelingsafel.

C. Verloop van de onderhandelingen

De Intergouvernementele Conferentie werd op 14 februari 2000 formeel door de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten geopend.

Doorheen de elf onderhandelingsmaanden telde de IGC 9 ontmoetingen op ministerieel niveau en 19 vergaderingen van de lidstaatvertegenwoordigers in de schoot van de zgn. 'Groep van Vertegenwoordigers van de Regeringen' (deze groep werd in praktijk ook genoemd naar zijn voorzitter : de Portugese staatssecretaris voor Europese Zaken Xeixas da Costa tijdens de eerste jaarhelft van 2000, de Franse Permanente Vertegenwoordiger bij de Europese Unie Pierre Vimont in de tweede jaarhelft van 2000). Bovendien vonden 3 informele vergaderingen van de regeringsvertegenwoordigers

plaats, en werd 4 maal een ministerieel conclaaf gehouden.

Ook kwamen de werkzaamheden in het kader van de IGC steevast ter sprake in de marge van de formele en informele bijeenkomsten van de Europese Raad onder Portugees en Frans Voorzitterschap. Dit was in het bijzonder het geval op de informele Europese Raad van Biarritz (13 en 14 oktober 2000), waar zich een duidelijke discrepantie manifesteerde tussen de standpunten van de grote lidstaten enerzijds en deze van kleine en middelgrote lidstaten anderzijds.

De Intergouvernementele Conferentie werd afgerond met de samenkomst van de Europese Raad van Nice (van 7 tot 10 december 2000). Strikt genomen vergaderden de Staatshoofden en Regeringsleiders van de lidstaten pas op zaterdag 9 en zondag 10 december 2000 in het kader van de Intergouvernementele Conferentie. Niettemin werd ook reeds tijdens hun regulier treffen in de schoot van de Europese Raad, op donderdag 7 en vrijdag 8 december 2000, herhaaldelijk naar de thema's van de IGC gerefereerd. Op vrijdagmiddag en -avond organiseerden de Franse President en Eerste Minister overigens nog een reeks bilaterale 'biechtstoel'-gesprekken als ultieme voorbereiding voor de eigenlijke (multilaterale) werkzaamheden in het kader van de IGC.

De onderhandelingen werden uiteindelijk afgesloten in de nacht van zondag 10 op maandag 11 december 2000.

Na afloop van de moeizame marathononderhandelingen restten evenwel nog een aantal ongerijmdheden in het pakket waarover de Staatshoofden en Regeringsleiders overeenstemming hadden bereikt. De Permanente Vertegenwoordigers van de lidstaten bij de Europese Unie kwamen dan ook op 20 en 21 december 2000 bijeen om deze onduidelijkheden uit te klaren. De eindversie van het Verdrag van Nice, zoals bijgewerkt door de juristen-vertalers, werd uiteindelijk vrijgegeven op 14 februari 2001.

Het *Verdrag houdende wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie, de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijhorende akten* (het Verdrag van Nice) werd vervolgens op 26 februari 2001 plechtig door de Ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten ondertekend.

D. Belgische en Vlaamse standpunten in de onderhandelingen

België heeft op zeer actieve wijze aan de onderhandelingen in het kader van de IGC deelgenomen. Niet alleen heeft het er succesvol voor geijverd om de agenda van de conferentie te verruimen (cf. supra), maar daarenboven heeft de Belgische onderhandelaar in vergelijking met de overige lidstaten het grootste aantal formele voorstellen neergelegd (met name zeven).

Vooreerst was België mede-indiener van twee Benelux-memoranda betreffende de IGC en de toekomst van de Europese Unie. Het eerste (document CONFER 4721/00 van 7 maart 2000) beoogde in hoofdzaak het thematisch mandaat van de IGC te verruimen (cf. supra). Met het tweede memorandum (document CONFER 4787/00 van 19 oktober 2000) bevestigden de Benelux-landen hun geloof in de 'communautaire methode' en namen ze een eerste standpunt in jegens de diverse agendapunten voor de IGC. Aldus werd onder meer het volgende bepleit :

- het toepassingsveld van de gekwalificeerde meerderheidsbeslissing dient uitgebreid, met een parallelle extensie van de actieradius van de medebeslissingsprocedure ;
- elke lidstaat dient een afgevaardigde in de Commissie te behouden, binnen de Commissie mag geen interne hiërarchie tot stand komen en de positie van de Commissievoorzitter dient ingrijpend versterkt ;
- de herweging van de stemmen binnen de Raad vergt dat in vergelijkbare omstandigheden vergelijkbare oplossingen worden gekozen, en het algemeen evenwicht tussen de grote en de kleinere lidstaten moet gevrijwaard blijven ;
- de voorwaarden om binnen het institutioneel kader van de Europese Unie over te gaan tot een nauwere samenwerking moeten versoepeld worden, en het bestaande vetorecht daartoe dient opgegeven.

België lag tevens aan de basis van een voorstel om een mechanisme in het verdrag in te schrijven dat de Raad toelaat preventief op te treden wanneer in een lidstaat gevaar bestaat voor een schending van de democratische en humanitaire beginselen (document CONFER 4739/00 van 2 mei 2000).

Vervolgens beoogde een Belgisch voorstel (document CONFER 4765/00 van 28 augustus 2000) het toepassingsveld van de nauwere samenwerking uit te breiden tot het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid, evenals de algemene toepassingsvoorwaarden ervoor te versoepelen (onder meer door het bestaande vetorecht terzake op te geven en door het minimum aantal vereiste deelnemende lidstaten ook na de uitbreiding op acht vast te stellen).

Met een vijfde bijdrage (document CONFER 4809/00 van 21 november 2000) nam de Belgische delegatie standpunt in omtrent de verruiming van het toepassingsgebied van de gekwalificeerde meerderheidsbeslissing, in het bijzonder op het vlak van de (eco-) fiscaliteit.

In een laatste reeks Belgische voorstellen toonde de Belgische onderhandelaar zich dan weer een loyaal vertolker van de verzuchtingen van de deelstaten, en van de *Vlaamse betrachtingen* in het bijzonder.

Ook het Vlaams regeerakkoord vermeldt de IGC immers als één van de centrale prioriteiten van het Vlaams buitenlands beleid :

"De nieuwe institutionele IGC wordt tijdig en grondig voorbereidt. Daarbij streeft Vlaanderen, onder meer door middel van een actieve bilaterale en multilaterale diplomatie ten aanzien van andere Europese deelstaten, verder naar de erkenning van de constitutionele deelstaten van Europa. Vlaanderen streeft ernaar de deelstaten, voor wat hun bevoegdheden betreft, een rechtstreekse vertegenwoordiging in de instellingen van de Europese Unie te geven door middel van het invoeren van het gedeeld stemmen in de ministerraad voor exclusieve gemeenschaps- en gewestmateries. Daarnaast speelt Vlaanderen ook een actieve rol in de samenwerking tussen de constitutionele regio's in Europa. Vlaanderen streeft binnen de Europese constructie ook naar een duidelijke bevoegdheidsverdeling en naleving van het subsidiariteitsbeginsel binnen de Europese Unie."

Op voorstel van de minister-president schaarde de Vlaamse regering zich aldus op 10 november 1999 (zie document : VR/1999/1011/DOC.1021) achter een reeks 'Standpunten van de Vlaamse regering betreffende de Intergouvernementele Conferentie'.

Deelgebieden met eigen wetgevende bevoegdheden stellen immers vast dat Europa een steeds gro-

tere inbreng krijgt in hun bevoegdheidsdomeinen. Hoewel zij doorgaans niet rechtstreeks deelnemen aan de totstandkoming van Europese regelgeving en geen rechtstreekse toegang hebben tot het Europees Hof van Justitie wanneer hun belangen geschonden worden, moeten dergelijke constitutionele regio's wel vaak instaan voor de omzetting en naleving van deze regelgeving en kunnen zij bovendien – via hun lidstaat – veroordeeld worden voor de niet-correcte of niet-tijdige omzetting en/of naleving daarvan. Voor vele deelgebieden betekent dit concreet dat men de vaak moeizaam verworven eigen bevoegdheden ziet verwateren door een steeds toenemende inmenging van Europa, zonder dat zij worden erkend als een volwaardige partner in het Europese besluitvormingsproces.

Teneinde hieraan te verhelpen stuurde Vlaanderen dan ook aan op een reeks verdragswijzigingen van zowel inhoudelijke als van institutionele aard.

Op het inhoudelijke vlak vroeg Vlaanderen voor eerst een uitdrukkelijke vermelding van de deelgebieden met eigen wetgevende bevoegdheden (náást de lidstaten) in artikel 5 EG-Verdrag, waarin het subsidiariteitsbeginsel wordt afgekondigd. Aldus zou de draagwijdte van Verklaring nr. 54 bij het Verdrag van Amsterdam in het verdrag zelf ingeschreven worden. In deze verklaring stelden Duitsland, Oostenrijk en België "dat het subsidiariteitsbeginsel niet enkel de lidstaten, maar eveneens hun deelgebieden betreft, voor zover deze over eigen wetgevende bevoegdheden beschikken die hun krachtens het nationale grondwettelijk recht zijn toegekend."

Vervolgens pleitte Vlaanderen voor een behoud van het bestaande taalregime binnen de Unie en haar instellingen (de burger kan zich in zijn eigen officiële taal tot de EU-instellingen wenden ; elke officiële taal mag op gelijke wijze in de EU-instellingen gebruikt worden ; documenten moeten binnen een redelijke termijn beschikbaar zijn in alle officiële talen), ook na de uitbreiding. Bovendien wou Vlaanderen laten vastleggen dat de burger die zich tot de EU-instellingen wendt, binnen een redelijke termijn een antwoord moet krijgen in zijn eigen taal. Met het oog op de rechtszekerheid bepleitte Vlaanderen tevens dat het reguliere talenregime binnen de EU-instellingen uitdrukkelijk op de door de Unie opgerichte agentschappen van toepassing zou worden verklaard.

Tenslotte wilde Vlaanderen, naar analogie met hetgeen reeds bestaat met betrekking tot milieubescherming, op een meer nadrukkelijke wijze dan op heden reeds het geval is in het verdrag laten in-

schrijven dat de Unie bij het bepalen van haar beleid in andere sectoren (zoals mededinging, interne markt of handelsbeleid) steeds oog moet hebben voor het vrijwaren van de culturele diversiteit.

Vanuit institutioneel oogmerk formuleerde Vlaanderen in het bijzonder een aantal eisen met betrekking tot het Hof van Justitie en het Comité van de Regio's. Wat het Hof van Justitie betreft, vroeg Vlaanderen dat deelgebieden met eigen wetgevend bevoegdheden – op gelijke voet met de lidstaten – een rechtstreekse toegang zouden krijgen tot het Europees Hof van Justitie, voor die domeinen waarvoor zij bevoegd zijn. Op heden worden de constitutionele regio's in het Europese rechtstelsel immers beschouwd als 'particulieren' (natuurlijke of rechtspersonen). In tegenstelling tot bijvoorbeeld de lidstaten, die automatisch een bevoorrechte toegang hebben tot het Hof, dienen de regio's (binnen een korte termijn) aan te tonen dat ze door een Europese beslissing rechtstreeks én individueel geraakt worden, en er bijgevolg baat bij hebben de beslissing aan te vechten. In de praktijk is het echter vaak moeilijk om aan deze voorwaarden te voldoen, en kan bijgevolg geen afdoend belang aangetoond worden. Vaak moeten Europese beslissingen nog in nationale wetgeving omgezet worden (zodat ze de regio niet rechtsreeks treffen) en bovendien hebben ze doorgaans een algemeen verordenend karakter (zodat ze de regio evenmin individueel treffen).

Teneinde de status en invloed van het Comité van de Regio's op te schroeven, stelde Vlaanderen een viertal verdragswijzigingen voor. Zo zou het Comité van de Regio's, dat op heden enkel als raadgevend orgaan wordt geduid, als een volwaardige instelling erkend moeten worden (naast de Raad, de Commissie, het Europees Parlement, het Hof van Justitie, e.d.). Zo ook zou het niet-volgen van een advies vanwege het Comité van de Regio's omstandig gemotiveerd moeten worden. Vervolgens zou het Comité van de Regio's – op gelijke voet met bijvoorbeeld het Europees Parlement – zich tot het Europees Hof van Justitie moeten kunnen wenden wanneer het meent dat het subsidiariteitsbeginsel geschonden wordt of wanneer het in zijn prerogatieven wordt geschaad. Tenslotte zou ook de slagkracht van het Comité van de Regio's versterkt moeten worden door de samenstelling ervan te politiseren: enkel verkozen vertegenwoordigers van een lokale of regionale overheid zouden nog in het Comité van de Regio's kunnen zetelen, en wanneer zij het lokaal of regionaal mandaat waarop hun zetel in het Comité van de Regio's is geënt zouden verliezen, vervalt ook deze laatste.

Deze 'Standpunten van de Vlaamse regering betreffende de Intergouvernementele Conferentie' werden formeel aan de federale autoriteiten overgemaakt. Daarenboven werden ze tevens aan de overige constitutionele regio's uit de Europese Unie toegezonden. Zo bleek niet alleen dat zij een uitgesproken belangstelling vertoonden voor deze standpunten, maar ook dat het wenselijk werd geacht dat de constitutionele regio's een ambitieus en coherent gezamenlijk standpunt met betrekking tot de IGC zouden aannemen. Sommigen verwelkomden bovendien het feit dat Vlaanderen hierin het voortouw nam.

Na diverse ambtelijke vergaderingen met vertegenwoordigers van andere regio's nam de minister-president het initiatief om op 20 september 2000 in Brussel een ministeriële conferentie van de constitutionele regio's uit Duitsland, Oostenrijk, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en België bijeen te roepen. Tijdens deze bijeenkomst werd een 'Gemeenschappelijk Standpunt van de constitutionele regio's inzake de IGC' afgekondigd, waarin de Vlaamse desiderata prominent aanwezig zijn. Het Gemeenschappelijk Standpunt werd uiteindelijk door 24 regio's onderschreven. Elk van deze regio's verbond er zich toe om de gezamenlijke standpunten aan hun respectievelijke lidstaten over te maken, en ervoor te ijveren dat deze de standpunten tijdens de IGC-onderhandelingen ook zouden steunen. Vlaanderen van zijn kant maakte het Gemeenschappelijk Standpunt formeel over aan diverse Belgische overheidsinstanties, aan verscheidene Europese instellingen (het Comité van de Regio's, het Europees Parlement en de Europese Commissie) alsook aan het toenmalig Frans EU-Voorzitterschap.

In een eerste luik van het Gemeenschappelijk Standpunt werd een reeks gezamenlijke prioriteiten voor de IGC opgesomd. Samengevat komen deze op het volgende neer:

- Versterken van het Comité van de Regio's via de opwaardering van het Comité van de Regio's tot een volwaardige Europese instelling; via het toekennen aan het Comité van de Regio's van de bevoegdheid om voor het Europees Hof van Justitie haar prerogatieven veilig te stellen; via de aanpassing en politisering van de samenstelling van het Comité van de Regio's, teneinde een getrouwe weerspiegeling te blijven van de (veranderlijke) politieke verhoudingen binnen de lidstaten; en via het invoeren van de verplichting tot motivering indien een advies van het Comité van de Regio's niet wordt ingewilligd.

- Toekennen van een rechtstreekse toegang van de constitutionele regio's tot het Europees Hof van Justitie, naar analogie met de bestaande bevoorrechte rechtstoegang voor de lidstaten.
- Bevestigen van het principe dat alle officiële talen van de Unie in gelijke mate gebruikt kunnen worden in relatie tot de EU-instellingen.
- Benadrukken van de noodzaak aan eerbied voor de culturele eigenheid en verscheidenheid in het Europees beleid.

In een tweede luik van het Gemeenschappelijk Standpunt werd bovendien een aantal discussiepunten naar voor geschoven met het oog op een volgende IGC, met name :

- de behoefte aan een duidelijker omschrijving van de EU-bevoegdheden teneinde deze beter af te kunnen bakenen van de bevoegdheden van de lidstaten en hun deelstaten.
- de behoefte aan het in rekenschap nemen van de constitutionele regio's (naast het Europese en nationale beleidsniveau) bij de toepassing van het subsidiariteitsbeginsel.
- de behoefte aan een bescherming van het verlenen van diensten van openbaar economisch belang tegen een al te strikte toepassing van de mededingingsregels.

Dit alles kristalliseerde uiteindelijk ook in twee formele Belgische voorstellen in het kader van de jongste Intergouvernementele Conferentie. Met een eerste bijdrage (document CONFER 4742/00 van 12 mei 2000) nam België de Vlaamse voorstellen over betreffende het Comité van de Regio's, de correspondentie van de burger met de Europese instellingen en de versterking van de culturele diversiteit. Een tweede bijdrage (document CONFER 4812/00 van 28 november 2000) tenslotte bepleitte de toekenning van een rechtstreekse toegang tot het Europees Hof van Justitie voor deelgebieden die over eigen wetgevende bevoegdheden beschikken.

In welke mate deze voorstellen uiteindelijk werden overgenomen in het Verdrag van Nice wordt verder toegelicht.

E. Belgische en Vlaamse deelname aan de onderhandelingen

Inzake de samenstelling van de Belgische onderhandelingsdelegatie besloten de ministers bevoegd

voor buitenlands beleid in de diverse intra-Belgische regeringen op 2 februari 2000, tijdens een bijeenkomst van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), om de afspraken die destijds (op 12 maart 1996) binnen de ICBB werden gemaakt met het oog op de onderhandeling van het Verdrag van Amsterdam, grosso modo tevens voor de onderhandeling van het Verdrag van Nice te hanteren.

Op ambtelijk niveau werden de technische onderhandelingen gevoerd binnen de zgn. 'Groep van Vertegenwoordigers van de Regeringen' (de Groep 'Da Costa'/'Vimont'). Het Belgisch onderhandelingssteam daarin werd geleid door de Belgische Permanente Vertegenwoordiger bij de Europese Unie en bestond voorts uit een vertegenwoordiger van het (federale) ministerie van Buitenlandse Zaken, een afgevaardigde van het kabinet van de (federale) minister van Buitenlandse Zaken en een vertegenwoordiger van het kabinet van de (federale) premier of van het kabinet van de (federale) staatssecretaris voor Europese Zaken. Indien aangelegenheden werden besproken die naar Belgisch recht onder de bevoegdheid van de deelstaten ressorteren, kon deze laatste vervangen worden door een vertegenwoordiger van de gemeenschappen of gewesten. In de praktijk was zulks veelal het geval.

Voor de concrete vertegenwoordiging van de deelstaten kwam in de schoot van de ICBB een toerbeurtregeling tot stand, conform dewelke Vlaanderen de belangen van de deelstaten behartigde in de maanden april, juni en oktober van 2000 (in de persoon van de Vlaamse gemeenschapsattaché binnen de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie). Voorafgaand aan de bijeenkomsten van de Groep organiseerde de vertegenwoordiger van de deelstaten in de Belgische delegatie bij de Groep een vooroverleg met de collega's van de andere gefedereerde overheden, bracht hierover verslag uit aan de ambassadeur en koppelde na afloop van de bijeenkomst van de Groep naar hen terug via verslaggeving.

Teneinde tot een Belgisch standpunt te komen omtrent thema's met een specifieke regionale relevantie (waaronder de Vlaamse prioriteiten) werd door de directie Europese Integratie en Coördinatie van het federale ministerie van Buitenlandse Zaken (de zgn. dienst 'P11') een aantal formele intern-Belgische coördinatievergaderingen georganiseerd, en/of belegde de Vlaamse gemeenschapsattaché op de Permanente Vertegenwoordiging informeel overleg met de collega's van de andere gefedereerde overheden. De aanwezigheid van de Vlaamse

gemeenschapsattaché binnen de Permanente Vertegenwoordiging bood tevens de gelegenheid voor tal van informele contacten met de ambassadeur.

De opname van een afgevaardigde van de deelstaten in de Belgische delegatie voor de IGC-onderhandelingen stelde de gemeenschappen en gewesten ook in de mogelijkheid om in te spelen op het dynamisch karakter van de IGC-onderhandelingen. Tijdens het verloop van de debatten kwamen immers ook thema's ter sprake waarover in het initieële Vlaamse regeringsstandpunt betreffende de IGC nog geen uitspraak was gedaan, maar die evenzeer de Vlaamse belangen raakten. Zulks was onder meer het geval met de besluitvorming rond de culturele diensten in het kader van het gemeenschappelijk handelsbeleid en met de discussie omtrent de eco-fiscaliteit, waarvoor gaandeweg ad hoc overleg werd georganiseerd.

Maandelijks, doorgaans in de marge van de Raad Algemene Zaken of van de bijeenkomsten van de Europese Raad, bogen ook de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten zich over de onderhandeling van het Verdrag van Nice. Niettegenstaande ook op ministerieel niveau in principe dezelfde ICBB-regeling gold, kon de aanwezigheid van een regionale minister in de Belgische delegatie niet altijd worden opgeëist. De ministeriële vergaderingen hadden immers steeds betrekking op ruime onderhandelingspakketten, waarin het aandeel aan regionale thema's doorgaans zeer gering was.

F. Gemengd karakter van het Verdrag van Nice

Het Verdrag van Nice, dat voornamelijk de werking van de Europese instellingen betreft, regelt tevens een beperkt aantal aangelegenheden die rechtstreeks dan wel onrechtstreeks tot de bevoegdheid van de gefedereerde entiteiten behoren en vertoont bijgevolg een gemengd karakter (zij het dan in een minder uitgesproken graad dan het Verdrag van Amsterdam, waarvoor de onderhandelingsagenda veel ruimer was).

Zo werden enkele wijzigingen aangebracht aan de verdragsbepalingen omtrent het Comité van de Regio's, en werd de besluitvormingsprocedure herzien ten aanzien van een aantal beleidsdomeinen die naar Belgisch recht deels of geheel onder de bevoegdheid van de deelstaten ressorteren :

- het aannemen van communautaire stimuleringsmaatregelen tegen diverse vormen van discriminatie (artikel 13 EG-Verdrag) ;

- het gemeenschappelijk handelsbeleid met betrekking tot diensten (artikel 133 EG-Verdrag) ;
- het aannemen van bepaalde maatregelen op het vlak van het sociaal beleid (artikel 137 EG-Verdrag) ;
- het aannemen van maatregelen ter ondersteuning van de industrie (artikel 157 EG-Verdrag) ;
- het aannemen van specifieke maatregelen ter bevordering van de sociaal-economische samenhang, buiten de structuurfondsen om (artikel 159 EG-Verdrag) ;
- de regels van toepassing op de structuurfondsen en het zgn. Cohesiefonds (artikel 161 EG-Verdrag) ;
- het aannemen van maatregelen die van invloed zijn op ruimtelijke ordening, waterbeheer, bodembestemming en energievoorzieningen (artikel 175 EG-Verdrag).

Het gemengd karakter van het Verdrag van Nice werd vastgesteld via een schriftelijke procedure in de Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), het daartoe geëigende adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB). In een schrijven van 29 januari 2001 stelt de Voorzitter van de WGV voor het gemengd karakter (federaal, gemeenschappen, gewesten en gemeenschappelijke gemeenschapscommissie) van het Verdrag van Nice vast te leggen. De administratie Buitenlands Beleid heeft hiermee bij brief van 5 februari 2001 ingestemd.

Op 23 februari 2001 heeft de Vlaamse regering haar goedkeuring gehecht aan de tekst van het verdrag, en de federale vertegenwoordiger gemachtigd om dit Verdrag mede namens de Vlaamse Gemeenschap te ondertekenen, op voorwaarde dat de Vlaamse overheid onder de handtekening van de gevolmachtigde wordt vermeld (zie besluit VR/PV/2001/8 – punt 4).

Onder de Belgische handtekening prijkt dan ook de formule : "Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaams Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest."

Ingevolge het gemengd karakter van het verdrag, zal België het Verdrag van Nice slechts kunnen ratificeren nadat niet enkel beide kamers van het federale parlement, maar tevens de diverse deelstaat-

parlementen (waaronder het Vlaams Parlement) hun instemming met het Verdrag hebben verleend.

II. GLOBALE ANALYSE VAN HET VERDRAG VAN NICE

A. Doel van het Verdrag van Nice

Zoals aangegeven in de preambule bij het verdrag (cf. supra), bestaat het voornaamste doel van het Verdrag van Nice erin de Unie voor te bereiden op de nakende oostwaartse uitbreiding.

Het gaat daarbij in de eerste plaats om enkele institutionele vraagstukken, zoals een herziening van de samenstelling van de Commissie en van het Europees Parlement, alsook een stroomlijning van het jurisdictioneel apparaat van de Unie. Verder betreft het een aantal belangrijke aspecten van het Europees besluitvormingsproces, waaronder de herweging van de stemmen binnen de Raad, de (beperkte) uitbreiding van het aantal beleidsdomeinen waar besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid mogelijk is, evenals de (eveneens beperkte) uitbreiding van het toepassingsgebied van de medebeslissingsprocedure.

Daarnaast werd tevens een reeks verdragswijzigingen aangebracht welke de Unie in staat moeten stellen de problemen, die zich mogelijks in een uitgebreide Unie zullen stellen, het hoofd te bieden. Zo wordt het sanctiemechanisme versterkt dat toelaat dat de Unie optreedt wanneer in een lidstaat een schending van de fundamentele beginselen die aan de grondslag van de Unie liggen (waaronder de rechtsstaat en de mensenrechten) wordt vastgesteld. Zo ook wordt het principe van de zgn. 'nauwere samenwerking', waardoor een beperkt aantal lidstaten binnen het kader van de Unie een meer doorgedreven integratie kunnen nastreven, verder uitgediept.

B. Structuur van het Verdrag van Nice

Behoudens een korte preambule, omvat het eigenlijke Verdrag van Nice twee delen.

Een Eerste Deel, waarin de 'Inhoudelijke wijzigingen' zijn opgenomen, omvat vijf artikelen :

- Artikel 1 bevat de wijzigingen die worden aangebracht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie (EU-Verdrag) ;

- Artikel 2 bevat de wijzigingen die worden aangebracht aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (EG-Verdrag) ;
- Artikel 3 bevat de wijzigingen die worden aangebracht aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom-Verdrag) ;
- Artikel 4 bevat de wijzigingen die worden aangebracht aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS-Verdrag) ;
- Artikel 5 bevat de wijzigingen die worden aangebracht aan het Protocol betreffende de Statuten van het Europees stelsel van Centrale Bank en van de Europese Centrale Bank ;
- Artikel 6 bevat een wijziging aan het Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen.

In een Tweede Deel (artikel 7-13) liggen een reeks overgangsbepalingen vevat, die onder meer stellen dat het Verdrag van Nice voor onbeperkte tijd werd gesloten, dat het door elk van de verdragspartijen dient te worden bekrachtigd overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen, dat het verdrag in werking treedt op de eerste dag van de tweede maand nadat de laatst ratificerende lidstaat de akte van bekrachtiging heeft neergelegd, of nog dat het werd opgesteld in alle officiële talen van de Europese Unie (waarbij elke taalversie gelijkelijk authentiek is).

Vervolgens worden vier protocollen aan het Verdrag van Nice gehecht :

- Een eerste 'Protocol betreffende de uitbreiding van de Europese Unie' wordt gehecht aan alle verdragen : het EU-Verdrag, het EG-Verdrag, het Euratom-Verdrag en het EGKS-Verdrag.
- Een tweede 'Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie' wordt gevoegd bij het EU-Verdrag, het EG-Verdrag en het Euratom-Verdrag.
- Twee Protocollen (het 'Protocol betreffende de financiële gevolgen van de beëindiging van het EGKS-Verdrag en betreffende het Fonds voor Onderzoek inzake Kolen en Staal' en het 'Protocol betreffende artikel 67 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap') hebben tenslotte uitsluitend betrekking op het EG-Verdrag.

Tot slot worden in de Slotakte van de Intergouvernementele Conferentie tevens 24 gezamenlijke Verklaringen bij het Verdrag van Nice opgenomen, en nam de Conferentie akte van drie bijkomende Verklaringen bij het Verdrag van Nice (één vanwege Luxemburg, één vanwege Griekenland, Spanje en Portugal en één vanwege Duitsland, Denemarken, Nederland en Oostenrijk).

C. Het Verdrag van Nice in vogelvucht

De belangrijkste bepalingen van het Verdrag van Nice worden hieronder samengevat. Een meer uitgebreide bespreking van deze bepalingen volgt, bij de artikelsgewijze analyse van het verdrag.

– Artikel 7 EU-Verdrag :

Met het 'early warning' mechanisme uit het Verdrag van Nice, zal voortaan een vier vijfde meerderheid binnen de Raad kunnen vaststellen dat er in een lidstaat een duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending van de democratische en humanitaire beginselen. Na de lidstaat gehoord te hebben en eventueel een verslag over de situatie in de lidstaat te laten opstellen door onafhankelijke experts, kan de Raad desgewenst "passende aanbevelingen" tot deze lidstaat richten.

Daarnaast blijft het bestaande sanctiemechanisme overeind : nadat de Raad, voor de gelegenheid samengesteld uit de staatshoofden en regeringsleiders, bij unanimité (met uitzondering van de geviseerde lidstaat) een ernstige en voortdurende schending van deze beginselen heeft vastgesteld kan hij bij gekwalificeerde meerderheid besluiten tot het schorsen van enkele van de rechten van de betrokken lidstaat, met inbegrip van het stemrecht in de Raad.

– Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid :

Op het vlak van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid werden een aantal wijzigingen aangebracht. Vaak hebben deze betrekking op het versoepelen van de besluitvorming (zo bijvoorbeeld zal een gekwalificeerde meerderheid volstaan voor het aanstellen van een speciale vertegenwoordiger voor een specifiek vraagstuk van extern beleid, alsook voor het sluiten van een internationale overeenkomst wanneer deze uitvoering verleent aan een gemeenschappelijk standpunt of dito optreden). Meer ingrijpend is evenwel het feit dat zowat elke verwijzing naar een beroep op de West-Europese Unie (WEU) voor defensieaangelegenheden uit het verdrag wordt geschrapt. Dit is

een gevolg van het feit dat de Europese Unie vastberaden is om in de nabije toekomst geleidelijk aan haar eigen defensiecapaciteit uit te bouwen, waardoor een beroep op de WEU zich minder opdringt. Om dezelfde reden wordt het bestaande 'Politiek Comité' omgevormd tot een 'Politiek en Veiligheidscomité', dat de Unie bijstaat in het vormgeven van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid en bovendien belast wordt met de politieke controle en strategische leiding over crisisbeheersingsoperaties.

– Nauwere Samenwerking :

Het Verdrag van Nice voorziet in een enigszins versoepelde regeling, waardoor ook ná de uitbreiding van de Unie minstens acht lidstaten een nauwere samenwerking kunnen opstarten. Zij kunnen daarbij gebruik maken van de instellingen, procedures en regelingen van de Unie, mits de samenwerking aan een aantal voorwaarden voldoet. Deze voorwaarden omvatten onder meer :

- de nauwere samenwerking beoogt de doelstellingen van de Unie en de Gemeenschap te bevorderen, hun belangen te beschermen en het integratieproces te versterken.

- de nauwere samenwerking strookt met de verdragen (zo is zij bijvoorbeeld niet mogelijk waar de Europese Gemeenschap een exclusieve bevoegdheid geniet) en met het zgn. 'acquis communautaire'.

- de nauwere samenwerking doet geen afbreuk aan de rechten, bevoegdheden en verplichtingen van de niet-deelnemende lidstaten.

- de nauwere samenwerking vormt geen belemmering of verstoring voor de interne markt en het handelsverkeer tussen de lidstaten en doet geen afbreuk aan het Protocol ter opnemning van het Schengenacquis in het kader van de Unie.

- de nauwere samenwerking moet steeds openstaan voor alle lidstaten (om later alsnog toe te treden).

Bovendien kan men pas in laatste instantie met nauwere samenwerking beginnen, wanneer in de Raad werd vastgesteld dat de doelstellingen van deze samenwerking niet binnen een redelijke termijn op grond van de terzake geldende bepalingen van de verdragen kunnen worden verwezenlijkt.

In de eerste pijler (de Europese Gemeenschap – EG) en de derde pijler (de Politieke- en Justitiële Samenwerking in Strafzaken) besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen tot het opstarten van een nauwere samenwerking. Een lidstaat kan evenwel vragen dat de aangelegenheid aan de Europese Raad wordt voorgelegd voordat de Raad er zich over uitspreekt.

In de tweede pijler (het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid) kan een nauwere samenwerking opgestart worden voor zover zij de tenuitvoerlegging van een gemeenschappelijk standpunt of dito optreden tot doel heeft. Daartoe dienen de lidstaten zich dan wel bij unanimiteit uit te spreken. Een nauwere samenwerking kan echter geen betrekking hebben op vraagstukken die gevolgen hebben op militair of defensiebeleid.

– *Samenstelling van de Europese Commissie :*

Het mandaat van de huidige Commissie loopt af eind 2004. Vanaf 2005 doen de grote lidstaten (Duitsland, Frankrijk, Italië, Spanje en het Verenigd Koninkrijk) afstand van hun tweede commissaris en zetelt in de Commissie één commissaris per lidstaat. Zolang de Unie geen 27 lidstaten telt, zullen ook de nieuw toetredende lidstaten vanaf het ogenblik van toetreding onmiddellijk een commissaris kunnen aanwijzen.

Eenmaal de Unie 27 lidstaten telt zal het aantal commissarissen bij unanimiteit echter definitief worden vastgelegd op minder dan 27, ongeacht nadien nog landen toetreden of niet. De leden van de Commissie worden dan gekozen volgens een beurtrol op voet van gelijkheid in termen van volgorde en duur van het verblijf in/uit de Commissie. De precieze modaliteiten van deze egalitaire toerbeurtregeling zullen na de toetreding van de 27ste lidstaat door de Raad bij unanimiteit worden vastgesteld, met dien verstande dat de samenstelling van de Commissie steeds het gehele spectrum van de lidstaten in demografisch en geografisch opzicht moet weerspiegelen. Zo wordt vermeden dat alle grote lidstaten gelijktijdig buiten dan wel binnen de Commissie staan.

– *Voorzitter van de Europese Commissie :*

De Commissievoorzitter zal voortaan worden aangesteld met een gekwalificeerde meerderheid binnen de Raad. Bovendien wordt de rol van de Voorzitter van de Commissie versterkt met betrekking tot de interne organisatie van de Commissie. Zo duidt hij of zij de vice-Commissievoorzitters aan, kan hij of zij de portefeuilles van de commissaris-

sen herschikken, en indien nodig kan hij of zij commissarissen tot ontslag dwingen, mits de overige Commissarissen (uitgezonderd de geïmmeerde Commissaris) daarmee instemmen.

– *Samenstelling van het Europees Parlement :*

Vanaf 1 januari 2004 (en dus met ingang van de Europese legislatuur 2004-2009) zal België over 22 zetels in het Europees Parlement (EP) beschikken. Net zoals de overige lidstaten behoudt België aldus meer EP-leden dan oorspronkelijk voorzien (namelijk 17 à 19). Het gevolg daarvan is wel dat het totaal aantal EP-leden – na toetreding van de kandidaat-lidstaten – de voorheen gestelde huidige maximumgrens van 700 zal overschrijden. Het Verdrag van Nice voorziet dan ook in een nieuw plafond van maximum 732 leden. Een overzicht van de nieuwe samenstelling van het Europees Parlement volgt in bijlage.

Het is de bedoeling dat (naast de EU-lidstaten) ook die kandidaat-lidstaten waarmee de respectievelijke toetredingsverdragen uiterlijk op 1 januari 2004 werden ondertekend, in 2004 verkiezingen organiseren voor het EP, zodat hun afgevaardigden hun zetel zouden kunnen innemen zodra de toetreding ook effectief plaatsgrijpt.

– *Het Comité van de Regio's en van het Economisch en Sociaal Comité :*

In het licht van de uitbreiding kan het aantal leden van het Comité van de Regio's en van het Economisch en Sociaal Comité toenemen tot hoogstens 350. In het Comité van de Regio's zullen voortaan echter enkel regionale of lokale vertegenwoordigers die in een regionaal of lokaal lichaam gekozen zijn of politiek verantwoording verschuldigd zijn aan een gekozen vergadering, plaats kunnen nemen. Omgekeerd wordt de toegang tot het Economisch en Sociaal Comité verbreed, doordat er nu niet langer enkel sociaal-economische afgevaardigden in kunnen zetelen, dan wel vertegenwoordigers van de verschillende economische en sociale geledingen van de georganiseerde civiele samenleving.

– *Stemmenweging in de Raad :*

Het moeilijkste discussiepunt vormde de stemmenverdeling binnen de Raad van Ministers, met het oog op het aannemen van beslissingen bij gekwalificeerde meerderheid. Een overzicht van de nieuwe stemmenverdeling volgt in bijlage bij dit hoofdstuk.

In gevallen waar unanimiteit is voorgeschreven, stelt deze problematiek zich uiteraard niet, aangezien elke lidstaat dan over hetzelfde stemmenrecht beschikt : één stem.

– *Stemformule binnen de Raad (bij gekwalificeerde meerderheid) :*

Opdat de Raad in het huidige stelsel op basis van een voorstel van de Commissie tot een besluit kan komen, is een gekwalificeerde meerderheid van 62 van de 87 stemmen vereist (dat wil zeggen 71,26%). De blokkeringsminderheid bedraagt met andere woorden 26 stemmen (ofte 29,9%). Bijgevolg volstaan op heden drie grote lidstaten om een besluit te blokkeren.

Het Verdrag van Nice introduceert vooreerst een nieuwe stemmenverdeling voor de huidige Unie met vijftien lidstaten. Vanaf 1 januari 2005 en in zoverre nog geen zestiende lidstaat tot de Unie is toegetreten, zal een gekwalificeerde meerderheid van 169 op 237 stemmen (71,3%) vereist zijn, gekoppeld aan een meerderheid van de lidstaten indien het een Commissievoorstel betreft (zoniet wordt de gekwalificeerde meerderheid gekoppeld aan een 2/3 meerderheid van de lidstaten). De blokkeringsminderheid bedraagt dan 69 stemmen.

Naast deze dubbele meerderheid (van stemmen en lidstaten) wordt voortaan ook een zgn. 'demografische verificatie' ingevoerd. Elke lidstaat kan immers vragen dat wordt nagegaan of de gekwalificeerde meerderheid ten minste 62% van de totale EU-bevolking vertegenwoordigt. Indien zulks niet het geval is, kan het besluit niet worden aangenomen.

Met twee Verklaringen bij het Verdrag van Nice wordt echter ook reeds geanticipeerd op de krijtlijnen waarbinnen de toekomstige stemmenverdeling in een geleidelijk tot 27 lidstaten uitbreidende Unie moet evolueren.

Een eerste Verklaring voorziet onder meer in het nieuwe stemgewicht van elk der 15 lidstaten en van de 12 kandidaat-lidstaten. Hierbij wordt gesteld dat een beslissing aanvaard is bij minstens 258 stemmen op 345, gekoppeld aan een meerderheid van de lidstaten indien het een Commissievoorstel betreft (zoniet geldt ook hier de koppeling aan een 2/3 meerderheid van de lidstaten).

Een tweede Verklaring schetst de evolutie van de drempel waarbij in de finale fase van de uitbrei-

ding tot 27 lidstaten, een cijfermatige bijsturing van de eerste verklaring wordt voorzien. Zolang de Unie nog geen 27 leden telt, zal de drempel voor de gekwalificeerde meerderheid bij elke uitbreiding op zodanige wijze herzien worden dat hij, vertrekkend van een drempel die lager is dan de huidige drempel van 71,26%, geleidelijk zal oplopen tot een maximumgrens van 73,4%. Eenmaal alle huidige twaalf kandidaat-lidstaten in de Unie zijn opgenomen en de Unie 27 leden telt, zou de blokkeringsminderheid volgens de tweede Verklaring opgetrokken worden van 88 (zoals uit de eerste verklaring kan worden afgeleid) naar 91 stemmen. Een besluit zou dan met andere woorden een gekwalificeerde meerderheid van 255 van de 345 stemmen vergen (ofte 73,4%), gekoppeld aan een meerderheid van de lidstaten.

Ook na de uitbreiding van de Unie zal de 'demografische verificatie' van kracht blijven. Op grond van deze formule zou dan bijvoorbeeld een coalitie van Duitsland en twee andere grote lidstaten een beslissing kunnen blokkeren, hoewel zij strikt genomen slechts over 87 stemmen (en dus niet over een blokkeringsminderheid) beschikken.

– *De Europese Raad :*

In een Verklaring bij het Verdrag van Nice 'betreffende de plaats waar de Europese Raad bijeenkomt' heeft België (ongevraagd) de toezegging gekregen dat vanaf 2002 per Voorzitterschap één bijeenkomst van de Europese Raad in Brussel wordt georganiseerd. Zodra de Unie 18 lidstaten telt, zouden alle Europese Raden in Brussel plaatsvinden.

– *Uitbreiding van de besluitvorming bij gekwalificeerde meerderheid :*

In zo'n dertigtal diverse veeleer technische of institutionele aangelegenheden wordt de huidige unanimiteitsregel vervangen door besluitvorming met een gekwalificeerde meerderheid van stemmen.

Op het terrein van de gevoelige sectoren daarentegen is de vooruitgang slechts gering. Inzake fiscaliteit, bescherming van werknemers en sociale zekerheid werd nauwelijks gekwalificeerde meerderheid ingevoerd. Inzake visa- en migratiebeleid, handelsbeleid omtrent diensten en intellectuele eigendomsrechten, alsook betreffende het cohesiebeleid wordt de gekwalificeerde meerderheid dan weer slechts deels, voorwaardelijk en/of op termijn ingevoerd.

– *Uitbreiding van de medebeslissingsprocedure :*

Voor een aantal, maar niet voor alle overgangen naar gekwalificeerde meerderheid binnen de Raad introduceert het Verdrag van Nice in voorkomend geval parallel ook de medebeslissingsprocedure, waardoor de rol van het Europees Parlement voor deze aangelegenheden toeneemt.

– *Hervorming van het justitieel apparaat van de Unie :*

Teneinde de rechtsbescherming ook in een uitgebreide Unie vlot te kunnen garanderen, wordt de rechterlijke organisatie van de Unie met het Verdrag van Nice grondig hernieuwd.

Het bestaande aantal advocaten-generaal bij het Hof van Justitie (8) kan door de Raad uitgebreid worden, en ook bij het Gerecht van Eerste Aanleg zullen voortaan advocaten-generaal aangeduid kunnen worden. Niet elke zaak zal evenwel de tussenkomst van een advocaat-generaal behoeven. Het Hof zetelt doorgaans in Kamers van 3 of 5 leden. Wanneer een lidstaat of instelling daarom verzoekt kan het Hof bijeenkomen in Grote Kamer, met 11 rechters. Indien de zaak van zeer uitzonderlijk belang is kan het Hof tenslotte beaadslagen in Voltallige Zitting.

Ook binnen het Gerecht worden Kamers van 3 of 5 leden, alsook een Grote Kamer ingericht. Aan het Gerecht kunnen bovendien zgn. 'rechterlijke kamers' worden toegevoegd, om kennis te nemen van bepaalde categorieën van beroepen in specifieke aangelegenheden van het gemeenschapsrecht. Tegen de beslissingen van een dergelijke kamer zou dan in beginsel enkel nog een hogere voorziening open staan bij het Gerecht.

Terwijl het Hof (zoals op heden) één rechter per lidstaat zal tellen, zetelt in het Gerecht van Eerste Aanleg voortaan "ten minste" één rechter per lidstaat. Aldus kunnen additionele rechters aangesteld worden indien de uitbreiding de werklast sterker zou doen toenemen. Het is immers de bedoeling het Gerecht meer taken toe te bedelen dan op heden het geval is. Zo wordt het Gerecht in principe bevoegd voor alle rechtstreekse beroepen tot nietigverklaring, ongeacht de hoedanigheid van de eiser (terwijl op heden enkel dergelijke beroepen, ingesteld door particulieren voor het Gerecht kwamen, terwijl beroepen ingesteld door een lidstaat of door een instelling voor het Hof werden beslecht). Terwijl deze bevoegdheid op heden enkel voorbehouden is voor het Hof, zou bovendien ook het Gerecht in een aantal (nog te bepa-

len) domeinen bevoegd worden om prejudiciële vragen te beantwoorden.

Tegen uitspraken 'in eerste aanleg' van het Gerecht zal enkel nog een tot rechtsvragen beperkt beroep bij het Hof openstaan. Tegen uitspraken 'in beroep' van het Gerecht over vonnissen vanwege een rechterlijke kamer, alsook tegen uitspraken van het Gerecht naar aanleiding van een prejudiciële vraag, is geen beroep bij het Hof meer mogelijk. Enkel kan de Eerste Advocaat-Generaal desgewenst het Hof verzoeken zo'n uitspraak in heroverweging te nemen wanneer er een ernstig gevaar bestaat voor de eenheid of samenhang van het gemeenschapsrecht.

– *Debat betreffende de toekomst van de Unie :*

Bewust dat het Verdrag van Nice niet in alle wenselijke wijzigingen met het oog op de uitbreiding voorziet, wordt bij het Verdrag van Nice ook een Verklaring opgenomen 'betreffende de toekomst van de Unie'. Daarin komen de lidstaten overeen om in 2004 een nieuwe Intergouvernementele Conferentie bijeen te roepen.

Deze conferentie mag evenwel geen obstakel noch voorwaarde betekenen voor de EU-uitbreiding. Ook de kandidaat-lidstaten waarmee de toetredingsonderhandelingen zijn afgerond, zullen overigens volwaardig kunnen deelnemen aan de IGC. De kandidaat-lidstaten waarmee deze nog niet zijn beëindigd, zullen de conferentie kunnen bijwonen als waarnemer.

Tevens stelt de Verklaring dat de lidstaten tijdens het Zweedse en Belgische EU-Voorzitterschap van wal moeten steken met een 'breder en tegelijk dieper debat' omtrent de toekomstige ontwikkeling van de Europese Unie, waarbij alle belanghebbende partijen worden betrokken. Voortbouwend op een eerste verslag dat terzake zal worden voorgelegd aan de Europese Raad van Göteborg (juni 2001) zou de Europese Raad van Laken (december 2001) dan een verklaring aannemen waarin passende initiatieven worden ontvouwd om dit proces te bestendigen.

Dit debat zou onder meer volgende punten moeten behandelen :

- het vaststellen en vervolgens handhaven van een nauwkeuriger bevoegdheidsafbakening tussen de Europese Unie en de lidstaten, die strookt met het subsidiariteitsbeginsel ;

- de status van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie ;
- de vereenvoudiging van de verdragen om ze duidelijker en begrijpelijker te maken, zonder deze inhoudelijk te wijzigen ;
- de rol van de nationale parlementen in het Europese bestel.

D. Vlaamse aandachtspunten in het Verdrag van Nice

Bij de uitbreiding van het toepassingsgebied voor de gekwalificeerde meerderheidsbeslissing raakt het Verdrag van Nice ook aan een aantal beleidsdomeinen die naar Belgisch recht onder de bevoegdheid van de deelstaten vallen (cf. supra).

Voorop het vlak van het gemeenschappelijk handelsbeleid (artikel 133 EG-Verdrag) heeft Vlaanderen het verloop van de debatten daaromtrent nauwlettend gevolgd. Hoewel Vlaanderen omtrent het gemeenschappelijk handelsbeleid initieel geen formeel standpunt had ingenomen, bleek daaraan tijdens de onderhandelingen wel duidelijk behoefte. Vandaar dat Vlaanderen samen met de federale overheid en de overige Gemeenschappen en Gewesten (zowel formeel in de schoot van de zgn. dienst 'P11', als op informele wijze daarbuiten) alsnog tot een gezamenlijk standpunt kwam terzake. De uiteindelijke passage betreffende het gemeenschappelijk handelsbeleid in het Verdrag van Nice beantwoordt aan dit standpunt, zodat de Vlaamse belangen worden gevrijwaard.

Net zoals vandaag reeds het geval is voor akkoorden betreffende het verhandelen van goederen, wordt in de regel nu ook voor het sluiten van akkoorden op het vlak van de handel in diensten en de handelsaspecten van intellectuele eigendomsrechten een gekwalificeerde meerderheid binnen de Raad voorzien. Op deze regel worden echter een rits uitzonderingen voorzien. Wanneer de Gemeenschap bijvoorbeeld een handelsakkoord inzake diensten en intellectuele eigendomsrechten wenst te sluiten dat bepalingen bevat waarvoor interne voorschriften met eenparigheid van stemmen worden aangenomen, blijft unanimiteit binnen de Raad voorgeschreven (zoals fiscaliteit). Bovendien wordt expliciet gesteld dat de Gemeenschap helemaal niet bevoegd is om akkoorden te sluiten die bepalingen bevatten die de interne bevoegdheden van de Gemeenschap overschrijden, in het bijzonder omdat zij zouden leiden tot harmonisatie van de wettelijke en bestuurlijke bepalingen van de lidstaten op een gebied ten aanzien waarvan het ver-

drag dergelijke harmonisatie uitdrukkelijk uitsluit (zoals het geval is in de beleidsdomeinen onderwijs, beroepsopleiding, cultuur, gezondheidszorg en zelfs het werkgelegenheidsbeleid). Evenzo wordt expliciet voorzien dat handelsakkoorden betreffende culturele en audiovisuele diensten, onderwijsdiensten alsmede sociale en volksgezondheidsdiensten tot de gedeelde bevoegdheid van de Gemeenschap en de lidstaten behoren. Derhalve moeten dergelijke overeenkomsten niet enkel door de Gemeenschap (met unanimiteit binnen de Raad), maar tevens door elk van de lidstaten afzonderlijk gesloten worden.

Daarnaast hebben ook een aantal van de 'Standpunten van de Vlaamse regering betreffende de Intergouvernementele Conferentie' hun weg gevonden tot in het Verdrag van Nice.

Zo blijft de Vlaamse bekommernis omtrent de bescherming van het vigerende talenregime, waarbij de elf talen van de lidstaten op gelijke voet erkend worden als officiële talen en werktalen van de instellingen van de Gemeenschap, overeind : het vaststellen van de regeling van het taalgebruik door de instellingen van de Gemeenschap blijft onderworpen aan de unanimiteitsregel. Conform artikel 290 EG-Verdrag, zoals door het Verdrag van Nice gewijzigd, geldt dit uitdrukkelijk evenzeer voor het talenregime binnen het Europees Hof van Justitie, niettegenstaande het feit dat wijzigingen aan het Statuut van het Hof van Justitie bij gekwalificeerde meerderheid kunnen worden doorgevoerd.

Conform artikel 21, lid 3 EG-Verdrag kan iedere burger de instellingen of organen van de Unie aanschrijven in een van de officiële talen van de Unie, en ook in die taal antwoord krijgen. Vanuit een behoefte aan een verhoogde rechtszekerheid, bepleite Vlaanderen dat dit recht ook uitdrukkelijk zou worden uitgebreid tot de agentschappen van de Unie. Het Verdrag van Nice gaat echter niet op deze vraag in. Dit neemt evenwel niet weg dat de Europese agentschappen volgens de gangbare interpretatie reeds op grond van het bestaande artikel 21 EG-Verdrag onder de bescherming van het taalregime ressorteren. Dit artikel richt zich immers tot de "instellingen of organen" van de Unie, terwijl de agentschappen in het officiële Europese jargon als 'gedecentraliseerde organen' worden omschreven. Het feit dat de agentschappen niet nominatim in het artikel worden vermeld, neemt aldus niet weg dat ze reeds onder de noemer van 'organen' in het artikel zitten vervat. Wel werd aan het Verdrag van Nice een Verklaring bij artikel 21, lid 3 EG-Verdrag gehecht, welke de instellingen en

organen van de Unie verzoekt er zorg voor te dragen dat de burger het antwoord op zijn vraag binnen een redelijke termijn ontvangt. Deze verduidelijking komt tegemoet aan een Vlaamse verzuchting.

Vlaanderen wilde op meer nadrukkelijke wijze dan op heden reeds het geval is in artikel 151, lid 4 EG-Verdrag laten inschrijven dat de Unie, bij het bepalen van haar beleid in andere sectoren (zoals mededinging, interne markt of handelsbeleid), oog moet hebben voor de eisen inzake culturele diversiteit. Deze vraag werd niet met het Verdrag van Nice ingelost. Ze gold echter voornamelijk als veiligheidsclausule indien de gekwalificeerde meerderheidsbeslissing in artikel 151, lid 5 EG-Verdrag zou worden ingevoerd voor het treffen van Europese stimuleringsmaatregelen op het vlak van het cultureel en audiovisueel beleid. Doordat zulks met het Verdrag van Nice evenwel niet geschiedde, blijft de bestaande unanimiteitsvereiste overeind en manifesteerde de behoefte aan een veiligheidsclausule zich dan ook niet langer.

Wat de versterking van het Comité van de Regio's betreft, werd de belangrijkste Vlaamse vraag, met name deze omtrent de politisering van het Comité, in het Verdrag van Nice overgenomen. Voortaan kunnen conform artikel 263 EG-Verdrag enkel regionale of lokale vertegenwoordigers die in een regionaal of lokaal lichaam gekozen zijn of politiek verantwoording verschuldigd zijn aan een gekozen vergadering, plaats nemen in het Comité van de Regio's. Bij het beëindigen van het mandaat waarop hun zetel in het Comité van de Regio's is geënt, eindigt ook de ambtstermijn van de leden van het Comité van rechtswege en dient door de betrokken lidstaat een nieuwe vertegenwoordiger in het Comité van de Regio's te worden aangeduid voor de verdere duur van de ambtstermijn. Deze ingrijpende wijziging zal tot gevolg hebben dat het Comité van de Regio's een grotere democratische legitimiteit verwerft. De overige Vlaamse verzuchtingen met betrekking tot het Comité van de Regio's werden niet in het Verdrag van Nice ingeschreven (met name de vraag om het Comité van de Regio's als een volwaardige instelling van de Unie te erkennen, de wens dat de Raad en de Commissie hun weigering om in te gaan op het advies vanwege het Comité van de Regio's omstandig zouden moeten motiveren, alsook het verzoek om het Comité de bevoegdheid te verlenen zich tot het Europees Hof van Justitie te wenden wanneer zijn prerogatieven in het geding zijn).

De eisen die specifiek betrekking hadden op het statuut van de constitutionele regio's binnen de

Unie als dusdanig, waren blijkbaar een brug te ver voor de centralistisch ingestelde lidstaten. Zo werd de uitdrukkelijke vermelding (náást de lidstaten) van de deelgebieden met eigen wetgevende bevoegdheden in de verdragsbepaling die het subsidiariteitsbeginsel afkondigt niet in het Verdrag van Nice weerhouden. Evenzo bleef de vraag om de constitutionele regio's een rechtstreekse toegang tot het Europees Hof van Justitie toe te kennen op gelijke voet met de lidstaten, zonder gevolg.

Niettegenstaande de Europese geesten aldus duidelijk nog niet rijp waren om deze evolutie te steunen, zal Vlaanderen deze rechtmatige eisen onverminderd blijven verdedigen in het post-Nice tijdperk. Zulks werd overigens reeds aangegeven in het Gemeenschappelijk Standpunt van de constitutionele regio's inzake de IGC, waarin beide punten worden vermeld als "discussiepunt na Nice".

E. Oordeel van het Europees Parlement

Luidens artikel 48 EU-Verdrag moet het Europees Parlement geraadpleegd worden vooraleer een Intergouvernementele Conferentie zich over een verdragswijziging kan buigen (met betrekking tot de IGC die uiteindelijk resulteerde in het Verdrag van Nice geschiedde dit bij resolutie van 3 februari 2000).

Het Europees Parlement dient zich daarentegen niet uit te spreken over het verdrag dat de IGC heeft tot stand gebracht, opdat het in werking zou kunnen treden. Daartoe schrijft artikel 48 EU-Verdrag enkel voor dat de verdragswijzigingen door alle lidstaten overeenkomstig hun respectievelijke grondwettelijke bepalingen moeten worden bekrachtigd.

Niettemin nam het Europees Parlement op 31 mei 2001 uit eigen initiatief een resolutie aan betreffende 'het Verdrag van Nice en de toekomst van de Europese Unie'. Hoewel het aldus geen bindend advies betreft, vormt een dergelijke resolutie hoe dan ook een belangrijk politiek gegeven, dat kan bijdragen tot de globale evaluatie van het Verdrag van Nice door de nationale parlementen (en, in voorkomend geval, door de deelstaatarlementen) van de lidstaten.

In zijn resolutie stelt het Europees Parlement vast dat met het Verdrag van Nice de laatste formele belemmering voor de uitbreiding uit de weg is geruimd. Hoewel het zich ervan bewust is dat het verdrag op enkele punten tot verbeteringen leidt, is het niettemin van opvatting "dat voor een Unie van 27 of meer lidstaten diepgaandere hervormin-

gen vereist zijn, om democratie, doeltreffendheid, transparantie, duidelijkheid en bestuurbaarheid te garanderen." Het spreekt dan ook de hoop uit dat de leemten en tekortkomingen in het post-Nice-proces kunnen worden opgevuld.

Als negatief aspect van het Verdrag van Nice vermeldt het Europees Parlement in hoofdzaak het feit dat de besluitvorming binnen de Unie in sommige opzichten nog ingewikkelder en minder transparant is geworden. Ook de vaststelling dat het beginsel om de medebeslissingsprocedure op alle terreinen toe te passen waar de wetgeving met gekwalificeerde meerderheid wordt aangenomen niet is geëerbiedigd, evenals het gegeven dat het Handvest voor de Grondrechten van de Europese Unie niet in de verdragen is opgenomen, worden als negatieve elementen aangemerkt.

Als positieve elementen van het verdrag onthoudt het Europees Parlement vooral de versoepelde aanstelling van de leden van de Commissie en de versterking van de bevoegdheden van haar Voorzitter, de substantiële hervorming van het justitieel apparaat van de Unie, alsook de versterking van de democratische legitimiteit van het Comité van de Regio's en van haar leden.

Vaststellend dat de jongste verdragswijziging heeft aangetoond dat de grenzen van de mogelijkheden van de louter intergouvernementele methode voor de herziening van de verdragen zijn bereikt, is het Europees Parlement dan ook bijzonder verheugd dat aan het verdrag een Verklaring betreffende de toekomst van de Unie werd gehecht, "omdat deze een vernieuwing behelst met betrekking tot het proces van herziening van de verdragen, in die zin dat wordt uitgegaan van een doelmatige voorbereiding waarbij alle belanghebbende partijen worden betrokken en vooraf een brede en diepgaande maatschappelijk discussie plaatsvindt."

Doordat deze discussie zowel op Europees als op nationaal vlak moet worden gevoerd, beveelt het Europees Parlement de lidstaten aan een 'comité' op te richten dat de maatschappelijke discussie moet sturen en bevorderen, en dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de regering, het nationaal parlement en Europese afgevaardigden. Zo ook zou dit debat gepaard moeten gaan met een adequate voorlichtingscampagne om de Europese burgers te informeren over hetgeen er op het spel staat en hen tot actieve deelname aan te moedigen.

Vermits het eindresultaat van de volgende IGC voornamelijk afhangt van een goede voorbereiding ervan, bepleit het Europees Parlement de organisa-

tie in 2002 en begin 2003 van een Conventie naar het model van het orgaan dat zich boog over de redactie van het Handvest voor de Grondrechten van de Europese Unie (met deelneming van leden van de nationale parlementen, het Europees Parlement, de Commissie en de regeringen van de lidstaten), die een voorstel voor een Europese Grondwet zou uitwerken dat dan als basis kan dienen voor de werkzaamheden in de schoot van de eigenlijke IGC. Indien deze IGC reeds in de tweede helft van 2003 zou worden bijeengeroepen, en het nieuwe verdrag eind 2003 zou worden goedgekeurd, zou zulks ertoe kunnen bijdragen dat de volgende verkiezingen voor het Europees Parlement (in juni 2004) een democratische impuls geven aan de Europese eenwording. Om deze redenen verzoekt het Europees Parlement de nationale parlementen, wanneer zij zich zullen uitspreken over het Verdrag van Nice, zich ook duidelijk uit te spreken voor de bijeenroeping van een dergelijke Conventie.

Teneinde meer gezag af te dwingen voor het in deze resolutie vertolkte (niet bindende) standpunt, stelt het Europees Parlement uitdrukkelijk dat het zowel met de geleidelijke aanpassing van de instellingen en besluitvormingsprocedures naar aanleiding van elk van de toetredingen (conform de overgangsregeling voorzien in het Verdrag van Nice) als met de resultaten van de volgende verdragsherziening "rekening [zal] houden wanneer het zijn instemming zal dienen te betuigen met de toetredingsverdragen". Luidens artikel 49 EU-Verdrag is immers de instemming vanwege het Europees Parlement vereist opdat een nieuwe lidstaat tot de Unie kan toetreden. Het Europees Parlement dreigt met andere woorden de toetreding van nieuwe lidstaten te blokkeren indien voordien niet reeds overeenstemming werd bereikt over de nodige bijkomende institutionele hervormingen met het oog op de uitbreiding van de Unie.

Vanuit dezelfde bekommernis stelt het Europees Parlement zich tevens op het standpunt dat het Verdrag van Nice zal worden gezien in het licht van de resultaten van de Europese Raad van Laken, waar de tekortkomingen van het verdrag reeds deels kunnen worden weggewerkt. Het Europees Parlement verklaart zich dan ook "vast van plan rekening te houden met de resultaten van de Europese Raad van Laken wanneer het zijn advies zal uitbrengen inzake de opening van de volgende IGC.". Wanneer de Verklaring van Laken of de voorbereidende werkzaamheden met het oog op de volgende IGC onvoldoende ambitieus zouden zijn, dreigt het Europees Parlement er met andere woorden impliciet mee geen advies te formuleren

omtrent de bijeenroeping van de IGC van 2004, waardoor de conferentie – ingevolge het niet voldoen aan een vormvoorwaarde – niet bijeen zou kunnen geroepen worden. In vroegere rechtspraak heeft het Europees Hof van Justitie echter reeds geoordeeld dat een dergelijk oneigenlijk gebruik van de procedurele voorschriften zonder gevolg dient te blijven. Voor zover de Raad gebruik heeft gemaakt "van alle mogelijkheden om een prealabel advies van het Parlement in te winnen" (bijvoorbeeld door de raadpleging bij urgentie te vragen of door het Europees Parlement daartoe krachtens artikel 196 EG-Verdrag in buitengewone zitting bijeen te roepen) zou het Europees Parlement strikt genomen de beslissing van de Raad, waarbij deze de IGC alsnog bijeen zou roepen zonder het advies van het talmende Europees Parlement af te wachten, dus niet voor het Europees Hof van Justitie kunnen aanvechten. Temeer gezien het belang dat het Europees Parlement stelt in de vlotte vooruitgang in het uitbreidingsproces, valt dan ook te verwachten dat het niet tot deze krachtmeting komt.

F. Stand van zaken in het ratificatieproces

Tijdens de Europese Raad van Nice maakten de Staats- en Regeringsleiders van de EU-lidstaten zich sterk dat de Unie, mede dankzij de afronding van de Intergouvernementele Conferentie, in staat zou zijn "om vanaf eind 2002 de nieuwe lidstaten op te nemen die gereed zijn".

Het Verdrag van Nice kan echter pas in werking treden nadat alle 15 EU-lidstaten, overeenkomstig hun respectieve grondwettelijke bepalingen, met de tekst van het verdrag hebben ingestemd.

Paradoxaal was het Eurosceptische Denemarken de eerste lidstaat die het Verdrag van Nice ratificeerde. Dit gebeurde op 13 juni 2001. Vervolgens gingen Luxemburg (op 24 september 2001) en Frankrijk (op 19 oktober 2001) tot ratificatie over. Ook de parlementen van Duitsland, Oostenrijk, Spanje, Portugal, Finland en Zweden stemden reeds in met het verdrag. In Italië, Nederland en het Verenigd Koninkrijk bevindt de procedure zich eveneens reeds in het parlementair stadium. Enkel

in Griekenland bevindt de procedure zich nog in de beginfase.

Ierland is de enige lidstaat die besloot de ratificatie van het Verdrag van Nice bij wijze van een referendum aan de burger voor te leggen. Op 7 juni 2001 trok 34,79% van de kiesgerechtigde Ierse bevolking naar de stembus. Daarvan sprak 46,13% zich uit vóór ratificatie van het verdrag; een meerderheid van 53,87% daarentegen stemde tegen bekrachtiging van het Verdrag van Nice! Daardoor kan Ierland het verdrag (voorlopig) niet ratificeren. De Ierse regering zou na de wetgevende verkiezingen aldaar in juni 2002 een nieuw referendum uitschrijven, in de hoop de Ierse bevolking alsnog achter het Verdrag van Nice te kunnen scharen.

De tekst van het verdrag kan echter niet meer worden gewijzigd. Tijdens de bijeenkomst van de Raad Algemene Zaken op 11 juni 2001 betreurden de vijftien ministers van Buitenlandse Zaken de uitslag van het Iers referendum, maar werd elke heronderhandeling van de tekst uitgesloten. Het ratificatieproces dient met andere woorden door te gaan op basis van de in Nice onderhandelde verdragstekst. Niettemin toonden de veertien andere lidstaten zich bereid om de Ierse regering op alle mogelijke manieren te helpen een oplossing te vinden.

In het federale België is de stand van de procedure als volgt: de federale regering ontving het advies van de Raad van State op 4 oktober 2001, en zal het ontwerp van instemmingswet weldra indienen in de Senaat. De Waalse regering keurde het ontwerp van instemmings-decreet definitief goed op 10 januari 2002. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd de instemmingsordonnantie reeds goedgekeurd in de bevoegde commissie. In de Duitstalige Gemeenschap ligt het ontwerp van decreet eveneens al voor in de Raad. Wat de Franse Gemeenschap en de Franse Gemeenschapscommissie betreft, werd het advies van de Raad van State aangevraagd. Het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ten slotte moet het ontwerp van ordonnantie nog principieel goedkeuren.

Bijlage bij punt II.B.

Tabel met de stemmenverdeling in de Raad en de zetelverdeling in het Europees Parlement

Lidstaat	Bevolking (in mio)	Raad A'dam	Raad Nice	Parl. A'dam	Parl. Nice
Huidige Lidstaten					
Duitsland	82.02	10	29	99	99
Groot-Brittannië	59.25	10	29	87	72
Frankrijk	58.97	10	29	87	72
Italië	57.61	10	29	87	72
Spanje	39.39	8	27	64	50
Nederland	15.76	5	13	31	25
Griekenland	10.53	5	12	25	22
België	10.21	5	12	25	22
Portugal	9.98	5	12	25	22
Zweden	8.85	4	10	22	18
Oostenrijk	8.08	4	10	21	17
Denemarken	5.31	3	7	16	13
Finland	5.16	3	7	16	13
Ierland	3.74	3	7	15	12
Luxemburg	0.43	2	4	6	6
° Sub-Totaal	375.29	87	237	626	53
Kandidaat-Lidstaten					
Polen	38.67		27		50
Roemenië	22.49		14		33
Tsjechië	10.29		12		20
Hongarije	10.09		12		20
Bulgarije	8.23		10		17
Slowakije	5.39		7		13
Litouwen	3.70		7		12
Letland	2.44		4		8
Slovenië	1.98		4		7
Estland	1.45		4		6
Cyprus	0.75		4		6
Malta	0.38		3		5
° Totaal	481.15		345		732

Opmerking: Conform het Verdrag van Nice worden in deze tabel enkel de huidige onderhandelende kandidaat-lidstaten opgenomen. Er wordt daarentegen nog geen rekening gehouden met Turkije, dat wel reeds formeel werd erkend als kandidaat-lidstaat maar waarmee nog geen toetredingsonderhandelingen werden aangevat. Evenmin worden hierin potentiële kandidaat-lidstaten opgenomen, die zich in een nabije toekomst (zoals IJsland, Noorwegen, Zwitserland, Liechtenstein) of verre toekomst (waaronder de Balkan landen, alsook Moldavië en Oekraïne) mogelijks zouden kunnen aandienen.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING VAN HET VERDRAG VAN NICE

Hoger werd reeds een summier overzicht gegeven van de belangrijkste in het Verdrag van Nice vervatte verdragswijzigingen. Hieronder volgt evenwel een meer diepgaande artikelsgewijze analyse van de diverse verdragsbepalingen.

Daarbij wordt niet zozeer chronologisch, dan wel thematisch te werk gegaan. In eerste instantie wordt ingegaan op de twee officiële 'left-overs' van het Verdrag van Amsterdam : de herziening van de stemmenweging in de Raad evenals de hervorming van de Commissie. Vervolgens komen een reeks andere institutionele vraagstukken aan bod, zoals de veralgemening van de stemming met gekwalificeerde meerderheid en de wijzigingen betreffende de overige EU-instellingen. Vervolgens wordt stilgestaan bij een veelheid aan andere thema's, waaronder de nauwere samenwerking, de bescherming binnen en door de Europese Unie van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden en het Europees Veiligheids- en defensiebeleid. Tot slot wordt de bij het Verdrag van Nice gevoegde Verklaring betreffende de toekomst van de Unie geduid.

A. De "left-overs" van het Verdrag van Amsterdam

1) De stemmenweging binnen de Raad

Volgens het Protocol over de instellingen in het vooruitzicht van de uitbreiding, dat aan het Verdrag van Amsterdam werd gehecht, zouden de meest bevolkte lidstaten van de Europese Unie een herziening bekomen van het systeem van stemmenweging binnen de Raad, als compensatie voor het verlies van hun tweede commissaris. Het Protocol schetste daartoe twee denkbare opties : ofwel een nieuwe stemmenweging ten voordele van de meest bevolkte lidstaten, ofwel het invoeren van een dubbele meerderheid die eveneens rekening zou houden met de bevolking van de lidstaten.

Sommige van de meeste bevolkte lidstaten voerden immers aan dat de loutere extrapolatie van het huidige systeem van stemmenweging naar een uitgebreide Europese Unie tot een groter democratisch deficit van de Europese besluitvorming aanleiding zou geven, doordat de meest bevolkte lidstaten verder benadeeld zouden worden in verhouding tot de minder bevolkte lidstaten.

In het huidige systeem zijn er 62 stemmen op 87 nodig om een besluit aan te nemen met gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Statistisch ge-

zien betekent dit dat tenminste 8 lidstaten die 58,16% van de bevolking vertegenwoordigen, het besluit moeten goedkeuren voordat het kan worden aangenomen. Omgekeerd kan een blokkerende minderheid van 26 stemmen zich met succes verzetten tegen het aannemen van het besluit.

Indien de huidige cijfers geëxtrapoleerd werden in een Unie met 27 lidstaten, zou men een gekwalificeerde meerderheid kunnen verkrijgen hoewel deze amper 51,36% van de bevolking zou hebben vertegenwoordigd.

Achter deze democratisch geïnspireerde argumentering bleek echter snel dat bepaalde lidstaten in de eerste plaats voordeel wilden halen uit de IGC om hun relatief gewicht in de EU-besluitvorming te versterken.

Het basisstandpunt van België was het behoud – en de extrapolatie na de uitbreiding – van de huidige stemmenweging. België gaf echter toe dat er een nieuw demografisch criterium moest worden ingelast om de legitimiteit van het beslissingsproces te garanderen. Tijdens de debatten heeft België er vooral op toegezien dat het nieuwe beslissingsproces geen ernstige invloed had op het bestaande evenwicht tussen de lidstaten binnen de Raad.

Het Verdrag van Nice is tenslotte tot een compromis gekomen tussen verschillende parameters.

De stemmenweging binnen de Raad wordt voor eerst vastgelegd door een *Protocol betreffende de uitbreiding van de Europese Unie*. Daarin wordt een nieuw systeem van stemmen met gekwalificeerde meerderheid ingevoerd, dat voor de 15 huidige lidstaten van toepassing wordt met ingang van 1 januari 2005. De stemmenweging wordt gewijzigd in het voordeel van de 5 grootste lidstaten. De enige afwijking die daarbij in de onderlinge verhoudingen tussen de huidige lidstaten tot stand komt, is het loskoppelen van het stemmengewicht van België en Nederland (waar beide landen in het huidige stelsel over een gelijk aantal stemmen beschikken, verwerft Nederland in het nieuwe regime één stem meer).

Artikel 3 van het Protocol bepaalt dat besluiten tot stand komen wanneer zij 169 stemmen hebben gekregen (71,30% in plaats van de huidige 71,26%). Er worden echter twee voorwaarden aan toegevoegd. De besluiten komen enkel tot stand wanneer een meerderheid van de lidstaten voorstemt (althans ingeval zij krachtens de Verdragen moeten worden genomen op voorstel van de Commissie ; in de andere gevallen is een 2/3 meerderheid van de lidstaten vereist). Bovendien kan een lidstaat bij de besluitvorming steeds vragen dat er wordt nage-

gaan of de gekwalificeerde meerderheid werd gevormd door lidstaten die ten minste 62 % van de totale bevolking van de Unie uitmaken (demografisch criterium).

Daarnaast voorzien twee verklaringen bij het Verdrag van Nice, die elkaar overigens deels tegenspreken, ook de evolutie van het systeem na de uitbreiding. Zo preciseert een eerste *Verklaring betreffende de uitbreiding van de Europese Unie* onder meer het aantal stemmen dat in beginsel zal worden toegekend aan elke kandidaat-lidstaat waarmee toetredingsonderhandelingen werden opgestart. Deze stemmenweging vormt op dit ogenblik echter slechts een gemeenschappelijk standpunt, dat de huidige lidstaten zullen verdedigen in het kader van de toetredingsonderhandelingen met de respectievelijke kandidaat-landen. Het betreft in dit stadium dan ook enkel een politiek engagement, en niet (noodzakelijk) een definitieve verdeling.

Hierna volgt de stemmenweging zoals deze resulteert uit het Protocol en de Verklaring betreffende de uitbreiding :

Leden van de Raad	Huidige situatie	Verdrag van Nice
Duitsland	10	29
Verenigd Koninkrijk	10	29
Frankrijk	10	29
Italië	10	29
Spanje	8	27
Polen	-	27
Roemenië	-	14
Nederland	5	13
Griekenland	5	12
Tsjechische Republiek	-	12
België	5	12
Hongarije	-	12
Portugal	5	12
Zweden	4	10
Bulgarije	-	10
Oostenrijk	4	10
Slowakije	-	7
Denemarken	3	7
Finland	3	7
Ierland	3	7
Litouwen	-	7
Letland	-	4
Slovenië	-	4
Estland	-	4
Cyprus	-	4
Luxemburg	2	4
Malta	-	3
TOTAAL	87	345

Eenmaal alle twaalf bedoelde kandidaat-landen tot de Unie zijn toegetreden, en onder voorbehoud van een toepassing het demografisch criterium, zouden besluiten volgens deze verklaring tot stand komen zodra zij 258 van de in totaal 345 stemmen hebben verkregen en een meerderheid van lidstaten voor stemt indien het een Commissievoorstel betreft (zoniet wordt de gekwalificeerde meerderheid gekoppeld aan een 2/3 meerderheid van de lidstaten).

Een andere *Verklaring betreffende de drempel van de gekwalificeerde meerderheid en het stemmenaantal van de blokkerende minderheid in een uitgebreide Unie* – die eveneens enkel het karakter van een politiek engagement vertoont – schetst de evolutie van de gekwalificeerde meerderheidsdrempel en voorziet in de finale fase van de uitbreiding (tot 27 lidstaten) in een cijfermatige bijsturing van het bepaalde in de eerste Verklaring.

Deze verklaring stelt immers dat, indien alle in de tabel vermelde kandidaat-lidstaten op 1 januari 2005 niet tot de Unie zouden toegetreden zijn, de drempel van de gekwalificeerde meerderheid in functie van het ritme van de toetredingen zal evolueren van een percentage dat lager ligt dan het huidige percentage (zijnde 71,26%) tot een maximum van 73,4%.

Volgens de bewoordingen van diezelfde verklaring zal de drempel van de blokkerende minderheid op 91 stemmen worden gebracht zodra de alle 12 huidige kandidaat-lidstaten tot de Unie toetraden (en de Unie bijgevolg 27 lidstaten telt). De gekwalificeerde meerderheid zal dan 255 stemmen bedragen (73,4%), en geen 258 stemmen zoals verkeerdelijk wordt gemeld in de (eerste) verklaring betreffende de uitbreiding (en hetgeen met zich mee zou hebben gebracht dat een blokkeringsminderheid van 88 stemmen volstond).

Het belang van de tegenstrijdigheden tussen de twee verklaringen moet echter niet overdreven worden. Enerzijds krijgt de verklaring over de drempel van de gekwalificeerde meerderheid – waarvan de formulering gefinaliseerd werd ná de bijeenkomst van Nice, zodat zij van recentere datum is – op dat punt de overhand op de verklaring betreffende de uitbreiding. Anderzijds vormen beide verklaringen slechts politieke engagementen die in elk geval een concrete vorm zullen moeten krijgen in de opeenvolgende toetredingsverdragen.

De twee aanvullende voorwaarden die door het Protocol over de uitbreiding worden gesteld voor het aanvaarden van een besluit met gekwalificeer-

de meerderheid zullen worden toegepast, ongeacht de fase waarin de uitbreiding zich bevindt : een meerderheid van de lidstaten zal voor een besluit moeten stemmen alvorens het aangenomen wordt ; een lidstaat kan bij besluitvorming steeds vragen dat er wordt nagegaan of de gekwalificeerde meerderheid werd gevormd door lidstaten die samen ten minste 62% van de totale EU-bevolking vertegenwoordigen.

2) *De hervorming van de Commissie*

Het Protocol van Amsterdam betreffende de instellingen in het vooruitzicht van de uitbreiding van de Europese Unie had reeds het principe vastgelegd volgens hetwelk, te beginnen vanaf de eerste uitbreiding van de Unie, de Commissie nog maar één onderdaan zou tellen van elk van de lidstaten.

In het kader van de IGC pleitten bepaalde lidstaten echter voor een nog drastischer vermindering van het aantal leden van de Commissie. Zij betoogden dat de Commissie uit een beperkt aantal leden moest bestaan, om doeltreffend te zijn. Sommige lidstaten koppelden aan dit voorstel tot vermindering van het aantal leden van Commissie een voorstel voor een hiërarchische samenstelling van de instelling. Onder het voorwendsel van doeltreffendheid gaf dit voorstel ook de bekommernis weer van bepaalde grote lidstaten om het verlies van hun tweede Commissaris te compenseren door binnen het college een Commissaris te verkrijgen die méér macht zou hebben (dan andere commissarissen).

België verdedigde evenwel het behoud van één lid van de Commissie per lidstaat, en beklemtoonde vooral het gelijkheidsprincipe van alle lidstaten in de samenstelling van de Commissie. Het pleitte eveneens voor een versterking van de rol van de Voorzitter van de Commissie, zodat de efficiënte werking van deze instelling gewaarborgd kon blijven.

Artikel 4 van het Protocol betreffende de uitbreiding van de Europese Unie voorziet uiteindelijk in een hervorming van de Commissie in twee fasen :

- Vanaf 1 januari 2005, en met toepassing vanaf het tijdstip waarop voor het eerst na die datum een nieuwe Commissie in functie treedt, heeft één onderdaan van elke lidstaat zitting in de Commissie.
- Zodra de Unie 27 lidstaten telt, wordt het aantal leden van de Commissie kleiner dan het aantal lidstaten. De leden van de Commissie worden

gekozen volgens een toerbeurtsysteem op voet van gelijkheid tussen alle lidstaten. Het aantal leden van de Commissie en de regels voor het toerbeurtsysteem op voet van gelijkheid tussen de lidstaten zullen door de Raad (met eenparigheid van stemmen) worden vastgesteld. Wel stelt artikel 4, § 3 van het Protocol hierbij reeds voorop dat de lidstaten op strikte voet van gelijkheid zullen worden behandeld bij het bepalen van de volgorde en de zittingsduur van hun onderdanen in de Commissie. Het toerbeurtsysteem zal zodanig worden toegepast dat geen enkele lidstaat langer dan één opvolgend mandaat uit het college afwezig is. Anderzijds wordt tevens gesteld dat de opeenvolgende colleges ook op bevredigende wijze het gehele demografische en geografische spectrum van de Unie moeten weerspiegelen.

Het Verdrag van Nice wijzigt daarenboven de regels voor het voordragen en het benoemen van de Voorzitter en van de leden van de Commissie. Waar zulks op heden eenparigheid vergt, zal de Raad in de toekomst met gekwalificeerde meerderheid van stemmen kunnen overgaan tot de benoeming.

Daarbij aansluitend werd ook de rol van de Commissievoorzitter – conform de Belgische intentie – versterkt in artikel 217 EG-Verdrag. De Voorzitter beslist namelijk over de interne organisatie van de Commissie teneinde de samenhang, de doeltreffendheid en het collegiale karakter van haar optreden te waarborgen. Bovendien kan de Voorzitter de taken van de Commissie autonoom onder de Commissieleden verdelen. Tot slot zal een lid van de Commissie zijn ontslag moeten indienen wanneer de Voorzitter hem daarom, na goedkeuring van het college, verzoekt.

B. Andere institutionele aangelegenheden

1) De uitbreiding van de stemming met gekwalificeerde meerderheid

a) Algemeen

Een Belgisch-Frans-Italiaanse Verklaring bij het Verdrag van Amsterdam drukte onder meer de noodzaak uit om de stemmingsprocedure met gekwalificeerde meerderheid binnen de Raad uit te breiden. In het kader van de IGC formuleerde België bijgevolg ambitieuze standpunten terzake.

Het fundamentele standpunt van de Belgische regering was dat de eenparigheid van stemmen enkel

behouden moest worden voor constitutionele of quasi-constitutionele kwesties. De Belgische delegatie pleitte aldus voor de stemming met gekwalificeerde meerderheid in fiscale zaken, in het bijzonder op het vlak van de milieubelasting. Ze verdedigde eveneens de uitbreiding van de gekwalificeerde meerderheid op sociaal vlak en voor milieuzaken, voor die kwesties die nog steeds worden beslist met eenparigheid van stemmen. Verder steunde ze het beroep op de gekwalificeerde meerderheid op het gebied van immigratie, asielbeleid, justitiële- en politieke samenwerking en op het gebied van benoemingen.

De balans van het Verdrag van Nice vertoont echter tegenstellingen terzake. Enerzijds heeft het Verdrag van Nice de stemming met gekwalificeerde meerderheid uitgebreid tot een dertigtal bepalingen. Kwantitatief gezien is de hervorming dus niet onaanzienlijk.

In kwalitatieve termen daarentegen is de vooruitgang slechts gedeeltelijk. In bepaalde gevallen gaat de besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid gepaard met regels of voorwaarden die er de toepassing van bemoeilijken of vertragen. Het Verdrag van Nice heeft bovendien de gekwalificeerde meerderheid niet uitgebreid tot sleuteldomeinen die nochtans in nauw verband staan met de werking van de interne markt.

Hoewel België een parallellisme voorstond tussen de uitbreiding van het toepassingsgebied van de gekwalificeerde meerderheidsbeslissing (in de Raad) enerzijds, en de uitbreiding van het toepassingsveld van de medebeslissingsprocedure (in de verhouding tussen Raad en Europees Parlement) anderzijds, breidt het Verdrag van Nice de medebeslissing van het Europees Parlement slechts uit tot een zestal domeinen waar een overgang naar gekwalificeerde meerderheidsstemming wordt gerealiseerd. Zo zal de medebeslissingsprocedure voortaan ook van toepassing zijn op de stimuleringsmaatregelen ter bestrijding van vormen van discriminatie (artikel 13 EG-Verdrag), op de burgerrechtelijke samenwerking (artikel 65 EG-Verdrag), op de steunmaatregelen op industrieel gebied (artikel 157 EG-Verdrag), op de maatregelen inzake economische samenhang, die ontwikkeld werden buiten de structuurfondsen (artikel 159 EG-Verdrag), op het statuut van de Europese politieke partijen (artikel 191 EG-Verdrag) en, op termijn, tevens op het asiel- en immigratiebeleid (artikelen 62 en 63 EG-Verdrag).

De overgangen naar gekwalificeerde meerderheidsstemming worden deels gerealiseerd met be-

trekking tot institutionele aangelegenheden, en deels jegens veeleer beleidsmatige aangelegenheden.

b) Institutionele aangelegenheden

– Benoemingen

Er moet eerst en vooral opgemerkt worden dat de gekwalificeerde meerderheid de regel wordt voor bepaalde benoemingen. De belangrijkste betreft het voordragen en het benoemen van de Voorzitter en van de leden van de Commissie (cf. supra).

Artikel 214, § 2 EG-Verdrag voorziet namelijk dat de Raad, in de samenstelling van staatshoofden en regeringsleiders, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de persoon voorstelt die hij voornemens is tot Voorzitter te benoemen. Hetzelfde artikel preciseert dat de Raad ook met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de lijst vaststelt van de andere personen die hij zinnens is tot leden van de Commissie te benoemen. Artikel 215, § 2 EG-Verdrag bepaalt tenslotte dezelfde regel voor de vervanging van ontslagnemende leden van de Commissie. Vooraleer de Raad – bij gekwalificeerde meerderheid – kan overgaan tot benoeming, dient het Europees Parlement de voordrachten goed te keuren.

Ook de Secretaris-Generaal van de Raad, die tezelfdertijd de hoge vertegenwoordiger is voor het gemeenschappelijke buitenlands- en veiligheidsbeleid, en de plaatsvervangende Secretaris-Generaal van de Raad worden voortaan door de Raad benoemd met gekwalificeerde meerderheid (artikel 207, § 2 EG-Verdrag). Hetzelfde geldt voor de speciale vertegenwoordigers van de Unie op het gebied van het buitenlands- en veiligheidsbeleid (artikel 23, § 2 EU-Verdrag).

De lijst van de leden van de Rekenkamer zal, volgens het nieuwe artikel 247, § 3 EG-Verdrag worden vastgesteld bij gekwalificeerde meerderheid, conform de voordrachten door de lidstaten. Met het Verdrag van Nice wordt aan de Rekenkamer overigens de bevoegdheid verleend om haar reglement van orde op te stellen, dat vervolgens door de Raad met gekwalificeerde meerderheid zal worden goedgekeurd (artikel 248, § 4 EG-Verdrag).

Overeenkomstig de voordrachten door elke lidstaat, zal de Raad tenslotte ook met gekwalificeerde meerderheid de lijst vaststellen van de leden en van de plaatsvervangende leden van het Sociaal en Economisch Comité (artikel 259, § 1 EG-Verdrag).

en van het Comité van de Regio's (artikel 263, lid 3 EG-Verdrag)

– *Statuut van de leden van het Europees Parlement*

Artikel 190, § 5 EG-Verdrag voorziet in de overgang naar gekwalificeerde meerderheidsstemming voor de goedkeuring door de Raad van de voorschriften en algemene voorwaarden op basis waarvan de leden van het Europees Parlement hun taken vervullen. Voor het vaststellen van de bepalingen omtrent de belastingsregeling voor de leden of de voormalige leden van het Europees Parlement, blijft evenwel eenparigheid van stemmen voorgeschreven.

– *Statuut van de Europese politieke partijen*

Aan artikel 191 EG-Verdrag wordt een nieuwe alinea toegevoegd, waarmee een nieuwe juridische basis wordt geïntroduceerd op grond waarvan de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen (en volgens de procedure van medebeslissing) een statuut kan vaststellen voor de Europese politieke partijen, met inbegrip van de regels inzake hun financiering.

Een Verklaring daaromtrent, gevoegd bij het Verdrag van Nice, preciseert echter dat artikel 191 EG-Verdrag geen overdracht van bevoegdheid naar de Europese Gemeenschap inhoudt en geen invloed heeft op de toepassing van de nationale grondwettelijke regels terzake. Bovendien kan de financiering van de politieke partijen op Europees vlak geenszins worden gebruikt voor de rechtstreekse of onrechtstreekse financiering van de politieke partijen op nationaal vlak. Tenslotte wordt bepaald dat de bepalingen betreffende de financiering van de Europese politieke partijen op gelijke wijze gelden voor alle politieke stromingen die in het Europees Parlement vertegenwoordigd zijn.

– *Bestuurlijke en procedurekwesties inzake de communautaire rechtsbanken*

De gekwalificeerde meerderheidsstemming wordt eveneens de regel voor een aantal bestuurlijke- en procedurekwesties met betrekking tot de werking van de communautaire rechtbanken, waarvoor op heden nog eenparigheid wordt voorgeschreven.

Zo kan het reglement van procesvoering van het Hof van Justitie voortaan met gekwalificeerde meerderheid van stemmen door de Raad worden goedgekeurd (artikel 223, lid 6 EG-Verdrag). Hetzelfde geldt voor het reglement van procesvoering van het Gerecht van Eerste Aanleg (artikel 224, lid

5) evenals voor de reglementen van procesvoering van de gespecialiseerde rechterlijke kamers die uit hoofde van het Verdrag van Nice kunnen worden opgericht (artikel 225A, lid 5 EG-Verdrag). Tenslotte kan de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen tevens de wedden, vergoedingen en pensioenen van de leden en de griffier van het Gerecht van Eerste Aanleg bepalen.

c) *Beleidsmatige aangelegenheden*

– *Maatregelen tegen discriminatie*

Aan artikel 13 EG-Verdrag wordt een tweede lid toegevoegd om (in het kader van de medebeslissingsprocedure) een beroep op de gekwalificeerde meerderheid mogelijk te maken voor het aannemen van communautaire maatregelen ter stimulering van de initiatieven van de lidstaten ter bestrijding van discriminatie gebaseerd op het geslacht, het ras of de etnische herkomst, godsdienst of overtuigingen, een handicap, de leeftijd of de seksuele geaardheid van hun onderdanen.

– *Het vrij verkeer van de burgers binnen de Unie*

Artikel 18, § 2 EG-Verdrag biedt in zijn gewijzigde vorm aan de Raad de mogelijkheid om met gekwalificeerde meerderheid (en volgens de procedure van de medebeslissing) bepalingen vast te stellen die noodzakelijk blijken om het recht van elke burger om vrij op het grondgebied van de lidstaten rond te reizen en te verblijven, te waarborgen. Deze procedure is echter slechts van toepassing voor zover het verdrag geen andere maatregelen terzake heeft voorzien. Ze is evenmin van toepassing op de bepalingen inzake paspoorten, identiteitskaarten of verblijfstitels, noch op bepalingen inzake sociale zekerheid of sociale bescherming. Deze beperkingen begrenzen uiteraard het effect van het beroep op de gekwalificeerde meerderheid op dat gebied.

– *Burgerrechtelijke Samenwerking*

Het Verdrag van Nice heeft het gebruik van de gekwalificeerde meerderheid (in het kader van de medebeslissingsprocedure) tevens ingevoerd op het gebied van de burgerrechtelijke samenwerking, met uitzondering van de aspecten die verband houden met het familierecht (artikel 67, § 5 EG-Verdrag). Zulks zou ertoe moeten bijdragen dat vonnissen die in een lidstaat worden uitgesproken, makkelijker in de overige lidstaten kunnen worden erkend en uitgevoerd. De uitsluiting van het familierecht uit het toepassingsdomein van de gekwalificeerde meerderheid kan worden verklaard door

de verschillende opvattingen die er binnen de Unie over het begrip "familie" bestaan.

– *Asiel en immigratie*

De gekwalificeerde meerderheidsbeslissing wordt gedeeltelijk ook ingevoerd op het gebied van asiel en immigratie, zij het evenwel volgens verschillende modaliteiten en kalenders in functie van de beoogde materies (artikel 67 EG-Verdrag) :

- Voor het aannemen van bepaalde maatregelen op het vlak van asiel en migratie zal het gebruik van de gekwalificeerde meerderheid (in het kader van de medebeslissingsprocedure) van toepassing zijn zodra de Raad – met eenparigheid van stemmen en na raadpleging van het Europees Parlement – een basisakte zal hebben opgesteld, waarin de gemeenschappelijke regels en de voornaamste beginselen terzake worden bepaald.

Deze maatregelen zijn diegene die bedoeld zijn in de artikelen 63, punt 1 en 63, punt 2a EG-Verdrag, te weten : de criteria en mechanismen die aanwijzen welke lidstaat verantwoordelijk is voor het onderzoek van een asielaanvraag ; de minimale normen die het onthaal van asielaanvragers regelen ; de minimale normen betreffende de voorwaarden die door onderdanen uit derde landen moeten worden vervuld om aanspraak te kunnen maken op het statuut van vluchteling ; de minimale normen betreffende de toekennings- of intrekingsprocedure van het statuut van vluchteling in de lidstaten ; evenals de minimale normen betreffende het bieden van tijdelijke bescherming aan ontheemden.

- Het Verdrag van Amsterdam voorzagt dat de Raad met eenparigheid van stemmen tegen 1 mei 2004 een beslissing zou nemen om de medebeslissingsprocedure, en dus de gekwalificeerde meerderheid, toepasselijk te verklaren op alle of enkele domeinen van Titel IV van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (visa, asiel, immigratie, en andere beleidsterreinen die verband houden met het vrije verkeer van personen).

De onderhandelingen binnen de IGC zijn voortuitgelopen op het debat over de reikwijdte van deze beslissing, die tegen 1 mei 2004 genomen moet worden. In een Verklaring bij het Verdrag van Nice terzake stemmen de lidstaten er namelijk mee in dat de Raad in dit besluit onder meer zal vastleggen dat de medebeslissingsprocedure wordt toegepast voor het vaststellen van

maatregelen die de voorwaarden bepalen waaronder de onderdanen uit derde landen vrij over het grondgebied van de lidstaten mogen reizen voor een maximale duur van 3 maanden (artikel 62, punt 3 EG-Verdrag), alsook voor maatregelen met betrekking tot clandestiene immigratie en onwettig verblijf (artikel 63, punt 3b EG-Verdrag).

Diezelfde verklaring preciseert ook dat de lidstaten instemmen met het feit dat het besluit dat in 2004 zal genomen worden, het gebruik voorziet van de procedure van medebeslissing voor het aannemen van de normen en de wijze van controle van de personen aan de buitengrenzen, vanaf de datum waarop er een akkoord zal zijn bereikt over het toepassingsgebied van de maatregelen betreffende het overschrijden door personen van de buitengrenzen van de lidstaten.

Een Protocol bij dezelfde bepaling van het Verdrag van Nice voorziet tenslotte dat de Raad vanaf 1 mei 2004, met gekwalificeerde meerderheid en na raadpleging van het Europees Parlement uitspraak zal doen over maatregelen die beogen de samenwerking inzake asiel en migratie e.d. te waarborgen tussen de bevoegde besturen van de lidstaten onderling, alsook tussen deze diensten en de Commissie.

– *Financiële bijstand ingeval van ernstige moeilijkheden*

De Raad zal voortaan met gekwalificeerde meerderheid beslissen over het aannemen van passende maatregelen ingeval van ernstige bevoorradingsmoeilijkheden voor bepaalde producten (artikel 100, § 1 EG-Verdrag). De Raad zal eveneens met gekwalificeerde meerderheid kunnen beslissen over het verlenen van communautaire financiële bijstand aan een lidstaat wanneer die moeilijkheden kent (of daaraan blootgesteld dreigt te worden) door natuurrampen of buitengewone gebeurtenissen die deze lidstaat niet kan beheersen (artikel 100, § 2 EG-Verdrag).

Een Verklaring bij het Verdrag van Nice hieromtrent benadrukt echter dat de bedoelde beslissingen betreffende financiële bijstand moeten overeenstemmen met de financiële vooruitzichten voor de periode 2000-2006, en in het bijzonder met punt 11 van het Interinstitutioneel Akkoord van 6 mei 1999. Dit laatste bepaalt dat elk van de bedragen als vastgesteld door de financiële vooruitzichten 2000-2006 een jaarlijks plafond vertegenwoordigt van de uitgaven ten laste van de algemene begro-

ting van de Europese Gemeenschappen, en dat de instellingen zich verplichten te respecteren.

- *Vertegenwoordiging van de Gemeenschap op het gebied van de EMU*

Artikel 111, § 4 EG-Verdrag werd gewijzigd opdat de Raad met gekwalificeerde meerderheid kan besluiten over het standpunt dat de Gemeenschap op internationale fora inneemt ten aanzien van onderwerpen die van bijzonder belang zijn voor de Economische en Monetaire Unie, alsook over de wijze waarop zij op dergelijke fora wordt vertegenwoordigd.

Een Verklaring bij het Verdrag van Nice daaromtrent preciseert dat de procedures van die aard moeten zijn, dat alle lidstaten van de Eurozone ten volle betrokken worden bij elke fase van de voorbereiding van het standpunt van de Gemeenschap op internationale fora ten aanzien van onderwerpen die van bijzonder belang zijn voor de Economische en Monetaire Unie.

- *Noodzakelijke maatregelen voor de snelle invoering van de Euro*

Op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank kan de Raad, met gekwalificeerde meerderheid van de stemmen van de lidstaten die deel uitmaken van de Eurozone, de noodzakelijke maatregelen nemen om een snelle invoering van de Euro te verzekeren (artikel 123 § 4 EG-Verdrag).

- *Het gemeenschappelijk handelsbeleid*

Het Verdrag van Nice breidt de gekwalificeerde meerderheid ook verder uit in het kader van de gemeenschappelijke handelspolitiek (artikel 133 EG-Verdrag).

Terwijl de Raad op heden reeds een gemeenschappelijk handelsbeleid kan vaststellen met gekwalificeerde meerderheid voor zover het handel in goederen betreft, hebben internationale commerciële onderhandelingen (onder meer in het kader van de Wereldhandelsorganisatie – WHO) in de praktijk steeds meer betrekking op de handel in diensten en op intellectuele eigendom. In een advies van 1994 oordeelde het Hof van Justitie echter dat de internationale onderhandelingen voor die aangelegenheden niet binnen het bereik van het gemeenschappelijk handelsbeleid in de zin van artikel 133 EG-Verdrag vielen, doch grotendeels onder de bevoegdheid van de lidstaten bleef ressorteren. Bijgevolg kunnen akkoorden, die betrekking hebben op

diensten of intellectuele eigendomsrechten die onder de bevoegdheid van de lidstaten vallen, nog niet exclusief door de Commissie onderhandeld worden en is voor het afsluiten van dergelijke akkoorden de instemming van alle lidstaten vereist.

Reeds tijdens de onderhandelingen over het Verdrag van Amsterdam werd het uitbreiden van de actieradius van de gemeenschappelijke handelspolitiek als bedoeld in artikel 133 EG-Verdrag tot de handel in diensten en intellectuele eigendomsrechten overwogen. De poging bleef evenwel grotendeels zonder succes. Het Verdrag van Amsterdam stelde zich tevreden met de toevoeging van een paragraaf 5 aan artikel 133 EG-Verdrag, die voorziet dat de Raad (met eenparigheid van stemmen en op voorstel van de Commissie) kan besluiten om de gemeenschappelijke handelspolitiek uit te breiden tot het gebied van de handel in diensten en de handelsaspecten van de intellectuele eigendom. De unanimiteitsvereiste bleef met andere woorden behouden. Indien de lidstaten echter unaniem tot dergelijk besluit zouden willen overgaan, bood de nieuwe paragraaf wel het voordeel dat daartoe niet langer een verdragswijziging (en dus ratificatie door alle lidstaten) vereist was. Een besluit van de Raad was voldoende.

Het debat werd opnieuw geopend tijdens de onderhandelingen over het Verdrag van Nice.

De gemeenschappelijke handelspolitiek is een van de grote successen van de constructie van de Gemeenschap. De uitbreiding ervan tot de domeinen van de diensten en van de intellectuele eigendomsrechten zou het gewicht van de Gemeenschap in internationale onderhandelingen aanzienlijk versterken. Anderzijds moest echter rekening worden gehouden met het bijzondere karakter van bepaalde domeinen van die diensten (audiovisuele sector, cultuur, ...). Bovendien moest vermeden worden dat artikel 133 EG-Verdrag zou gebruikt worden om via een internationaal akkoord een onrechtstreekse harmonisatie door te voeren op een beleidsdomein dat van dergelijke harmonisatie in beginsel wordt uitgesloten. Al deze verschillende, naast elkaar bestaande bekommernissen resulteerden in een eerder ingewikkelde formulering van het nieuwe artikel 133 EG-Verdrag.

Met het Verdrag van Nice wordt in artikel 133 EG-Verdrag het principe ingeschreven dat in de regel nu ook voor het sluiten van akkoorden op het vlak van de handel in diensten en de handelsaspecten van intellectuele eigendomsrechten een gekwalificeerde meerderheid binnen de Raad volstaat. Te-

zelfdertijd worden echter tevens een reeks uitzonderingen op deze regel voorzien.

Eerst en vooral zal de eenparigheid van stemmen verder worden toegepast voor het onderhandelen en het afsluiten van een internationaal akkoord tussen de Gemeenschap en een derde land op het gebied van diensten en van de handelsaspecten van de intellectuele eigendom, wanneer dit akkoord bepalingen bevat waarvoor eenparigheid vereist is voor het aannemen van interne regels van de Gemeenschap (bv. fiscaliteit) of wanneer een dergelijk akkoord betrekking heeft op een domein waarvoor de Gemeenschap nog geen interne regels heeft aangenomen.

Verder wordt de eenparigheid voorgeschreven voor horizontale akkoorden die (gedeeltelijk) diensten beslaan waarvoor lidstaten een gedeelde bevoegdheid behouden hebben (bv. in de audiovisuele sector). De eenparigheid is ook van toepassing op horizontale akkoorden die (gedeeltelijk) die domeinen beslaan waarvoor het Verdrag de eenparigheid behouden heeft.

Artikel 133 EG-Verdrag kan bovendien niet dienen als basis voor het sluiten van een akkoord dat de bevoegdheden van de Gemeenschap zou overschrijden door, bijvoorbeeld, te leiden tot een harmonisatie van de nationale wetgevingen op domeinen waar het Verdrag een dergelijke harmonisatie uitdrukkelijk uitsluit. Zo blijven de internationale akkoorden op het gebied van de handel in culturele en audiovisuele diensten, onderwijsdiensten alsmede sociale en volksgezondheids-diensten tot de gedeelde bevoegdheid van de lidstaten en de Gemeenschap behoren, en vergen zij dus de onderlinge overeenstemming van de lidstaten om te kunnen worden afgesloten.

Het Verdrag behoudt bovendien de specificiteit van de internationale akkoorden op het gebied van vervoer (conform de bepalingen van Titel V en artikel 300 van het EG-Verdrag).

Artikel 133 EG-Verdrag preciseert tenslotte op algemene wijze dat de Raad en de Commissie er zullen op toezien dat de akkoorden waarover in dit kader wordt onderhandeld, verenigbaar zijn met het interne beleid en de interne voorschriften van de Gemeenschap.

– *Het sociaal beleid*

Artikel 137 EG-Verdrag (dat zijn oorsprong vindt in het Europees Sociaal Protocol, dat aanvankelijk bij het Verdrag van Maastricht werd gevoegd maar

niet gold voor het Verenigd Koninkrijk, totdat dit laatste er in Amsterdam mee instemde om het Sociaal Protocol alsnog in het EG-Verdrag zelf op te nemen) machtigt de Raad om maatregelen aan te nemen die erop gericht zijn de samenwerking tussen de lidstaten op het vlak van het sociaal beleid aan te moedigen en door middel van richtlijnen minimale voorschriften vast te stellen die van toepassing zullen zijn in elk van de lidstaten.

In de bewoordingen van het Verdrag van Amsterdam, moesten de maatregelen als bedoeld in artikel 137 EG-Verdrag steeds worden genomen door de Raad die besluit met eenparigheid van stemmen, wanneer zij betrekking hadden op de volgende domeinen : de sociale zekerheid en de sociale bescherming van de werknemers ; de bescherming van de werknemers bij beëindiging van de arbeidsovereenkomst ; de vertegenwoordiging en de collectieve verdediging van de belangen van werknemers en werkgevers ; de werkgelegenheidsvoorwaarden voor onderdanen van derde landen (die op wettige wijze in de EU verblijven).

Met de wijzigingen die door het Verdrag van Nice aan artikel 137 EG-Verdrag worden aangebracht, kan de Raad (op voorstel van Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement) met eenparigheid van stemmen besluiten de medebeslissingsprocedure – en dus de gekwalificeerde meerderheid binnen de Raad – uit te breiden tot al die domeinen, met uitzondering evenwel van de sociale zekerheid en de sociale bescherming van de werknemers. Daartoe zal er met andere woorden geen latere wijziging van het Verdrag (en dus ratificatie door alle lidstaten) meer nodig zijn.

Het artikel 137 EG-Verdrag werd eveneens vervolledigd om aan de Raad de mogelijkheid te bieden om, opnieuw volgens de medebeslissingsprocedure, maatregelen aan te nemen ter aanmoediging van de samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van de modernisering van de stelsels voor sociale bescherming en de bestrijding van de sociale uitsluiting. Dit echter met dien verstande dat aldus geen harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten terzake tot stand kan worden gebracht.

Voordien beperkte artikel 137 EG-Verdrag de bestrijding van de sociale uitsluiting overigens tot de herinschakeling van personen die van de arbeidsmarkt uitgesloten waren. Het nieuwe artikel 137, § 1 punt j EG-Verdrag biedt voortaan een zekere juridische basis voor meer uitgebreide maatregelen.

Verder kan nog opgemerkt worden dat artikel 137 EG-Verdrag in zijn nieuwe bewoordingen voorziet dat de krachtens dit artikel vastgestelde bepalingen het recht van de lidstaten om de fundamentele beginselen van hun sociale zekerheidsstelsel vast te stellen onverlet moeten laten, en dat ze geen aanmerkelijke gevolgen mogen hebben voor het financiële evenwicht van dat stelsel.

– *Ondersteuningsmaatregelen op industrieel vlak*

Artikel 157, § 3 EG-Verdrag werd zodanig gewijzigd dat de medebeslissingsprocedure – en ook de gekwalificeerde meerderheid – wordt uitgebreid tot het aannemen van communautaire maatregelen die beogen de activiteiten van de lidstaten op industrieel vlak te ondersteunen.

– *Sociale en economische samenhang*

Artikel 161 EG-Verdrag voorziet dat de Raad vanaf 1 januari 2007 met gekwalificeerde meerderheid van stemmen zal besluiten voor het bepalen van de opdrachten, de prioritaire doelstellingen en de organisatie van de structuurfondsen en andere bijhorende maatregelen.

De overgang naar gekwalificeerde meerderheidsstemming zal echter enkel worden doorgevoerd op voorwaarde dat de meerjarige financiële vooruitzichten die van toepassing zijn met ingang van 1 januari 2007 (bv. voor de periode 2007-2012, naar analogie met het huidige financiële kader voor de periode 2000-2006 en zoals het begrip "meerjarige" in een Grieks-Spaans-Portugese Verklaring bij het Verdrag van Nice wordt uitgelegd) alsook het desbetreffende interinstitutioneel akkoord op die datum reeds zijn aangenomen. Indien zulks nog niet het geval is, zal de gekwalificeerde meerderheid pas worden ingevoerd nadat die akten – op basis van de huidige verdragsbepalingen, en dus met eenparigheid van stemmen – zijn aangenomen. Aldus hebben de huidige lidstaten, die vandaag een aanspraak kunnen maken op steun vanwege de structuurfondsen, zichzelf in de mogelijkheid gesteld om er ook in een uitgebreide Unie desgewenst over te waken dat zij bij de eerstvolgende vastlegging van de steunfondsen niet volledig uit de mand zullen vallen.

De overgang tot de gekwalificeerde meerderheid (en tot de medebeslissingsprocedure) wordt voortaan in artikel 159 EG-Verdrag eveneens voorzien om, buiten de structuurfondsen om, specifieke communautaire acties te ondernemen die noodzakelijk blijken om de economische en sociale samenhang van de Unie te waarborgen.

– *Leefmilieu*

Het Belgisch voorstel om het gebruik van de gekwalificeerde meerderheid te veralgemenen voor milieuzaken werd niet weerhouden. Wel wordt het toepassingsgebied van de eenparigheidsregel in milieuaangelegenheden met de wijzigingen van het Verdrag van Nice aan artikel 175, § 2 EG-Verdrag gedeeltelijk verkleind.

Het beroep op de eenparigheid van stemmen wordt voortaan beperkt tot de volgende maatregelen :

- a) bepalingen van in hoofdzaak fiscale aard ;
- b) maatregelen die van invloed zijn op :
 - de ruimtelijke ordening ;
 - het kwantitatieve waterbeheer, of die rechtstreeks dan wel zijdelings betrekking hebben op de beschikbaarheid van de watervoorraden ;
 - de bodembestemming, met uitzondering van het afvalstoffenbeheer ;
- c) maatregelen die van aanzienlijke invloed zijn op de keuze van een lidstaat tussen verschillende energiebronnen en de algemene structuur van zijn energievoorziening.

In vergelijking met het huidige artikel 175, § 2 EG-Verdrag (dat ook maatregelen beoogt betreffende de ruimtelijke ordening, het beheer – zelfs niet-kwantitatief – van de watervoorraden, ...) worden de domeinen waarvoor de eenparigheid wordt voorgeschreven aldus gedeeltelijk gereduceerd.

Niettemin blijft de uitbreiding tot de stemming met gekwalificeerde meerderheid zeer bescheiden, en heeft deze geen betrekking op de milieubelasting.

Voorts kan worden opgemerkt dat een Verklaring terzake bij het Verdrag van Nice getuigt van de bereidheid van de lidstaten om zodanig te handelen dat de Europese Unie een stuwende kracht wordt in het stimuleren van de milieubescherming binnen de Unie alsook op internationaal vlak. Daarbij zal ten volle gebruik gemaakt worden van de mogelijkheden die het Verdrag biedt, met inbegrip van het aanwenden van stimulansen en marktgerichte instrumenten ter bevordering van de duurzame ontwikkeling.

- *Economische, financiële en technische samenwerking met derde landen*

Het Verdrag van Nice heeft een nieuw artikel 181A in het EG-verdrag ingevoegd. Dit artikel zal de enige bepaling vormen van een nieuwe Titel XXI van het EG-Verdrag, inzake "Betrekkingen met derde landen".

Deze bepaling voorziet dat de Gemeenschap, onverminderd de andere bepalingen van het verdrag (en deze inzake ontwikkelingssamenwerking in het bijzonder), maatregelen kan nemen voor economische, financiële en technische samenwerking met derde landen. Dergelijke maatregelen zullen door de Raad (op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement) met gekwalificeerde meerderheid van stemmen worden vastgesteld.

De invoeging van dit artikel in het EG-Verdrag biedt aldus een nieuwe juridische basis ter stimulering van de economische, financiële en technische samenwerking met derde landen, die breder is dan de maatregelen die mogelijk zijn op grond van artikel 179 EG-Verdrag in het kader van de ontwikkelingssamenwerking. Een Verklaring bij het Verdrag van Nice benadrukt evenwel dat hulpmaatregelen aan de betalingsbalans van derde landen niet tot het toepassingsdomein behoren van dit nieuwe artikel.

Ook de associatieovereenkomsten met derde landen (zoals de huidige Lomé-akkoorden met de groep zogenaamde ACS-landen uit Afrika, de Caraïben en het Stille Oceaan-gebied) en de overeenkomsten die afgesloten worden met de staten die kandidaat zijn voor de toetreding tot de Unie worden overigens uitdrukkelijk van het toepassingsgebied van deze titel uitgezonderd : dergelijke internationale akkoorden dienen nog steeds met eenparigheid van stemmen te worden aangegaan.

- *Vaststelling van de financiële reglementen*

Artikel 279 EG-Verdrag voorziet vanaf 2007 een overgang naar de gekwalificeerde meerderheid voor het vaststellen van de financiële reglementen die de wijzen bepalen waarop de begroting wordt opgesteld en uitgevoerd, de wijze waarop rekening en verantwoording wordt gedaan en de rekeningen worden nagezien, evenals voor de vaststelling van de regels betreffende de verantwoordelijkheid van de financiële controleurs, ordonnateurs en rekenplichtigen.

- *Internationale akkoorden op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid en de politieke- en justitiële samenwerking in strafzaken*

Het Verdrag van Amsterdam heeft in het Verdrag betreffende de Europese Unie een artikel 24 ingevoegd dat de Raad machtigt om overeenkomsten af te sluiten op het gebied van het gemeenschappelijke buitenlands- en veiligheidsbeleid. Tevens werd een gelijkaardige bepaling ingevoegd voor het sluiten van akkoorden op het gebied van de politieke- en justitiële samenwerking in strafzaken (artikel 38 EU-Verdrag). Het afsluiten van die akkoorden werd steeds besloten door de Raad met eenparigheid van stemmen.

Het Verdrag van Nice voorziet voortaan dat het afsluiten van deze externe overeenkomsten door de Raad zal worden besloten volgens dezelfde regels (eenparigheid dan wel gekwalificeerde meerderheid) als deze die gelden voor het aannemen van interne maatregelen op het desbetreffende beleidsdomein.

Ook zal de Raad met gekwalificeerde meerderheid mogen besluiten over het afsluiten van een overeenkomst die betrekking heeft op de uitvoering van een gemeenschappelijk standpunt of een gemeenschappelijk optreden op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid. Doordat in het nieuwe artikel 24 EU-Verdrag verwezen wordt naar de stemprocedure voorzien in artikel 23, lid 2 EU-Verdrag, behouden de lidstaten daarbij evenwel de mogelijkheid om op het niveau van de Europese Raad alsnog een veto uit te spreken.

De Raad zal eveneens met gekwalificeerde meerderheid kunnen besluiten over het sluiten van een politiek of justitieel samenwerkingsakkoord, wanneer daarin een kwestie wordt geregeld waarvoor een gekwalificeerde meerderheid volstaat voor het aannemen van interne maatregelen.

Het aldus gewijzigde artikel 24 EU-Verdrag voorziet ook dat de overeenkomsten die worden gesloten op basis van dit artikel, bindend zullen zijn voor de instellingen van de Unie.

2) *Het Europees Parlement*

Alle lidstaten waren het eens dat, om redenen van doeltreffendheid, het aantal leden van het Europees Parlement gereduceerd moest worden.

Tijdens de onderhandelingen werden daartoe twee benaderingen voorgesteld. De eerste stond een lineaire vermindering voor van het aantal leden van het Europees Parlement voor elke Lidstaat. De tweede prees een grotere inspanning aan vanwege de kleinere lidstaten. Ter ondersteuning van deze tweede optie werd naar voor gebracht dat de kleinere lidstaten reeds oververtegenwoordigd waren in het Europees Parlement. Een Luxemburgs lid van het Europees Parlement vertegenwoordigt statistisch gezien op dit ogenblik 71.000 inwoners, terwijl een Duits lid van het Europees Parlement 828.000 inwoners vertegenwoordigt.

België heeft zich – net zoals trouwens de meeste kleine lidstaten – echter tegen de tweede optie verzet. De grotere lidstaten kregen in feite reeds een betere vertegenwoordiging in termen van stemmen binnen de Raad. Er was dus geen reden om daar nog een andere compensatie aan toe te voegen op het vlak van de parlementaire vertegenwoordiging. Een te belangrijke vermindering van het aantal leden van het Europees Parlement hield bovendien het risico in dat een weergave van de politieke diversiteit binnen de vertegenwoordiging van een lidstaat moeilijker zou worden gemaakt.

Het Verdrag van Nice wijzigt artikel 189 EG-Verdrag uiteindelijk door het aantal leden van het Europees Parlement van 700 op 732 te brengen (op dit ogenblik telt het Europees Parlement 626 leden).

Deze verhoging wordt verklaard door het vooruitzicht van de uitbreiding, maar ook door de noodzaak om – op het einde van de onderhandelingen – tot globale compromissen te komen. De globalisering van de onderhandelingen heeft er echter toe geleid dat de verschillende verminderingen van het aantal leden van het Europees Parlement geen samenhangend geheel meer vormen. Hoewel een gelijke behandeling van vergelijkbare (kandidaat-) lidstaten in beginsel als stelregel werd gehanteerd, werden aldus aan de Hongarije en aan de Tsjechische Republiek twee zetels minder toegekend dan aan België en Portugal, die een vergelijkbaar inwonersaantal hebben.

Artikel 2, § 1 van het Protocol betreffende de uitbreiding van de Europese Unie legt het toekomstige aantal leden van het Europees Parlement vast. Vanaf 1 januari 2004, en van toepassing vanaf de aanvang van de zittingsperiode 2004–2009, wordt voor de 15 huidige lidstaten een nieuwe zeteltoewijzing vastgelegd. Voor België wordt het aantal zetels van de huidige 25 teruggebracht tot 22.

Artikel 2, § 2 van het Protocol preciseert dat ook de vertegenwoordigers van de nieuwe lidstaten, waarmee de toetredingsverdragen uiterlijk op 1 januari 2004 zijn ondertekend, reeds zitting zullen kunnen nemen in het Europees Parlement vanaf de aanvang van de zittingsperiode 2004–2009.

Wanneer het aldus berekende aantal leden minder bedraagt dan 732, wordt – luidens artikel 2, § 3 van het Protocol – op het aantal in elke lidstaat te verkiezen vertegenwoordigers naar evenredigheid een zodanige correctie toegepast, dat het totale aantal zo dicht mogelijk bij 732 komt te liggen. Deze correctie mag er echter niet toe leiden dat een lidstaat meer vertegenwoordigers voor het Europees Parlement zou kunnen verkiezen dan het geval was voor de zittingsperiode 1999-2004 (voor België : 25).

De Raad zal een besluit nemen om, op die basis, het correcte aantal parlementsleden per lidstaat te bepalen (artikel 2, § 3 van het Protocol). Hoewel dit niet uitdrukkelijk wordt bepaald, mag aangenomen worden dat voor dit besluit eenparigheid van stemmen vereist is.

Het maximale aantal van 732 leden van het Europees Parlement kan echter tijdelijk worden overschreden tot aan het einde van de zittingsduur, in geval er toetredingsverdragen van kracht worden nadat het vermelde besluit werd aangenomen (artikel 2, § 4 van het Protocol). Indien een tijdelijk doorbreken van het plafond van 732 leden niet mogelijk zou zijn gemaakt, zou een bijkomende toetreding tot gevolg hebben gehad dat het aantal verkozenen van de bestaande lidstaten tijdens de lopende legislatuur zou moeten worden verlaagd teneinde plaats vrij te maken voor de nieuwe afgevaardigden.

In de aan het Verdrag van Nice gehechte Verklaring betreffende de uitbreiding van de Europese Unie wordt het aantal Europese parlementsleden vastgesteld dat in beginsel aan elk van de kandidaat-lidstaten (waarmee reeds toetredingsonderhandelingen worden gevoerd) zal worden toegewezen. Deze verdeling vormt echter slechts een gemeenschappelijk standpunt, dat de huidige lidstaten zullen verdedigen in het kader van de toetredingsonderhandelingen met de respectievelijke kandidaat-landen. Het betreft in dit stadium dan ook enkel een politiek engagement, en niet (noodzakelijk) een definitieve verdeling.

In de bewoordingen van het Protocol en van de Verklaring over de uitbreiding zou de samenstelling van het Europees Parlement in een Europese Unie met 27 lidstaten er als volgt moeten uitzien :

Lidstaten	Huidige situatie	Verdrag van Nice
Duitsland	99	99
Verenigd Koninkrijk	87	72
Frankrijk	87	72
Italië	87	72
Spanje	64	50
Polen	-	50
Roemenië	-	33
Nederland	31	25
Griekenland	25	22
Tsjechische Republiek	-	20
België	25	22
Hongarije	-	20
Portugal	25	22
Zweden	22	18
Bulgarije	-	17
Oostenrijk	21	17
Slowakije	-	13
Denemarken	16	13
Finland	16	13
Ierland	15	12
Litouwen	-	12
Letland	-	8
Slovenië	-	7
Estland	-	6
Cyprus	-	6
Luxemburg	6	6
Malta	-	5
TOTAAL	626	732

3) De hervorming van het Hof van Justitie

a) Algemeen

De communautaire rechtscolleges ondervinden steeds meer problemen bij het vervullen van hun opdrachten. Het toenemende aantal geschillen in de Gemeenschap zorgt voor uitzonderlijke vertragingen in de vonnissen en voor een aanzienlijke achterstand. Een hervorming van het gerechtelijke systeem van de Unie drong zich des te meer op, daar de toestand er met de komende uitbreidingen zeker niet beter zal op worden.

Met het Verdrag van Nice worden de fundamenteën voor deze hervorming gelegd, die nader zullen worden uitgewerkt wanneer de Raad afgeleide akten zal aannemen.

Het Verdrag van Nice heeft niet enkel de bepalingen over het Hof gewijzigd die opgenomen waren in het EG-Verdrag, maar ook wijzigingen aangebracht aan enkele bepalingen die vervat waren in de Protocolen over het Hof van Justitie bij het

Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en bij het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap Voor Atoomenergie (het Euratom-Verdrag).

Er werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om beide Protocolen te fuseren. Zo ook werd aan het Verdrag van Nice een nieuw herzien Protocol over het Statuut van het Hof van Justitie gehecht, dat zowel van toepassing is in het kader van het EG-Verdrag als in het kader van het Euratom-Verdrag. Het bij het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (het EGKS-Verdrag) gevoegde Protocol over het Statuut van het Hof werd daarentegen niet in het nieuwe Statuut overgenomen. Het Statuut van het EGKS-Hof vertoont namelijk belangrijke verschillen in vergelijking met de twee andere statuten. Bovendien maakte de nakende beëindiging van het EGKS-Verdrag (op 23 juli 2002) zulks grotendeels overbodig.

b) Samenstelling en organisatie van het Hof

Het nieuwe artikel 221 EG-Verdrag voorziet dat het Hof bestaat uit één rechter per lidstaat. Dit is meer een vormelijke dan een essentiële wijziging. De huidige tekst preciseert namelijk dat het Hof wordt samengesteld door 15 rechters. Doordat op heden het aantal lidstaten 15 bedraagt, telt het Hof vandaag de facto één rechter per lidstaat. Zonder tekstwijziging zou dit evenwel niet langer het geval zijn na de uitbreiding.

De rechters worden voor 6 jaar benoemd en de mandaten zijn hernieuwbaar. Artikel 223 EG-Verdrag bepaalt dat de gedeeltelijke vervanging van de rechters en de advocaten-generaal om de drie jaar plaatsvindt op de wijze die in het Statuut van het Hof van Justitie is bepaald. De vorige versie van de verdragstekst voorzag dat de gedeeltelijke vervanging van de rechters beurtelings betrekking had op 8 en 7 rechters en dat de gedeeltelijke vervanging van de advocaten-generaal betrekking had op 4 advocaten-generaal. Deze werkwijzen zijn nu opgenomen in het Statuut (artikel 9 van het Statuut) waardoor verhinderd wordt dat het verdrag op dit punt gewijzigd moet worden bij elke uitbreiding.

Het Verdrag van Nice voorziet nieuwe voorwaarden voor de organisatie van de werkzaamheden van het Hof. Doel daarvan is het Hof in de mogelijkheid te stellen om efficiënt te blijven werken in het kader van de uitbreiding (wat wil zeggen : met een groter aantal rechters). Het spreekt namelijk vanzelf dat in een gerecht met meer dan 20 rech-

ters, het beroep op de voltallige zitting een uitzondering moet blijven.

Artikel 221 EG-Verdrag voorziet dat het Hof van Justitie zitting houdt hetzij in kamers, hetzij als grote kamer, overeenkomstig de regels die daartoe in het statuut van het Hof van Justitie zijn vastgesteld. Wanneer het Statuut daarin voorziet, kan het Hof van Justitie ook in voltallige zitting bijeenkomen (artikel 221, laatste lid EG-Verdrag).

Artikel 16 van het Statuut (dat dus bij wijze van Protocol aan het Verdrag van Nice werd gehecht) legt artikel 221 EG-Verdrag tenuitvoer, en bepaalt dat het Hof uit zijn middens kamers van 3 en 5 rechters vormt. De rechters kiezen uit hun midden de kamerpresidenten. De kamerpresidenten van de kamers van 5 rechters worden voor drie jaar gekozen en ze zijn maar éénmaal herbenoembaar.

Hetzelfde artikel 16 van het Statuut voorziet in de oprichting van een nieuwe gerechtelijke formatie van het Hof : de grote kamer. Deze kamer bestaat uit 11 rechters en wordt voorgezeten door de President van het Hof. De kamerpresidenten van de kamers van 5 rechters maken deel uit van de grote kamer. Het Hof houdt zitting in grote kamer wanneer een lidstaat of een instelling van de Gemeenschap, die partij is bij het geding, daarom verzoekt. Op dit ogenblik komt het Hof in een dergelijke situatie in voltallige zitting bijeen.

Het Hof van Justitie komt in voltallige zitting bijeen wanneer een zaak aanhangig is gemaakt op grond van de artikelen 195 (ambtshalve ontslag van de Europese bemiddelaar indien hij niet langer aan de benoemingsvoorwaarden beantwoordt of een zware fout heeft begaan), 213 en 216 (ambtshalve ontslag of afzetting van een commissaris) en 247 EG-Verdrag (ambtshalve ontslag van een lid van de Rekenkamer).

Het Hof kan eveneens besluiten om in voltallige zitting bijeen te komen, wanneer het na de advocaat-generaal te hebben gehoord, van oordeel is dat een aanhangig gemaakte zaak van uitzonderlijk belang is.

c) *Advocaten-generaal*

Artikel 222 EG-Verdrag voorziet dat de advocaat-generaal met redenen omklede conclusies moest voorleggen in alle zaken die bij het Hof aanhangig worden gemaakt. Deze verplichting was soms overdreven. De conclusies van de advocaat-generaal zijn niet echt noodzakelijk wanneer de zaak betrekking heeft op de gefaalde omzetting van een

richtlijn binnen de gestelde termijn. De systematische verplichting die door artikel 222 EG-Verdrag was opgelegd diende dus genuanceerd indien men de werkzaamheden van het Hof wilde bespoedigen.

Artikel 222 EG-Verdrag voorziet voortaan dat de advocaat-generaal tot taak heeft (in het openbaar) in volkomen onpartijdigheid en onafhankelijkheid met redenen omklede conclusies te nemen aangaande zaken waarin overeenkomstig het statuut van het Hof, zijn tussenkomst vereist is.

Artikel 20 van het Statuut van het Hof voorziet terzake dat wanneer het Hof van oordeel is dat in de zaak geen nieuwe rechtsvraag aan de orde is, het Hof – na het horen van de advocaat-generaal – kan beslissen dat de zaak zonder conclusies van de advocaat-generaal zal worden berecht.

d) *Samenstelling en organisatie van het Gerecht van Eerste Aanleg*

De samenstelling en de organisatie van het Gerecht van Eerste Aanleg worden op dit ogenblik geregeld door een besluit 88/591 van de Raad van 24 oktober 1988. Het Verdrag van Nice heeft dit besluit ingetrokken (behalve voor de overblijvende en overgangsbevoegdheden m.b.t. het EGKS-Verdrag) en heeft de bijhorende bepalingen ingelast in het Verdrag en in het Statuut van het Hof van Justitie.

Artikel 224 van het EG-Verdrag voorziet dat het Gerecht van Eerste Aanleg voortaan één rechter per lidstaat telt. Het aantal rechters wordt bepaald door het Statuut van het Hof van Justitie (op dit ogenblik stelt artikel 48 van het Statuut hun aantal vast op 15).

In de bewoordingen van datzelfde artikel moeten de leden van het Gerecht van Eerste Aanleg worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en bekwaam zijn om hoge rechterlijke ambten te bekleden.

Artikel 50 van het Statuut van het Hof voorziet dat het Gerecht zitting houdt in kamers van 3 of 5 rechters. De rechters kiezen uit hun midden de kamerpresidenten. De presidenten van de kamers van 5 rechters worden – net als hun ambtgenoten van het Hof van Justitie – voor 3 jaar gekozen en ze zijn slechts eenmaal herbenoembaar.

Artikel 50 van het Statuut stipuleert bovendien dat het reglement voor de procesvoering van het Gerecht van Eerste Aanleg kan voorzien dat het Ge-

recht in voltallige kamer zitting houdt onder de voorwaarden en in de gevallen die door het reglement worden gepreciseerd.

e) Oprichting van rechterlijke kamers

Artikel 220 EG-Verdrag voorziet dat er zogenaamde rechterlijke kamers kunnen worden toegevoegd aan het Gerecht van Eerste Aanleg om op sommige specifieke gebieden rechterlijke bevoegdheden uit te oefenen. Deze kamers zullen aldus een gedeelte van de geschillen van het Hof en van het Gerecht kunnen overnemen.

De instellingsvoorwaarden van deze rechterlijke kamers worden bepaald door het nieuwe artikel 225A EG-Verdrag.

Ze worden met eenparigheid van stemmen ingesteld door de Raad op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Hof of, omgekeerd, op voorstel van het Hof en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie.

Het besluit van de Raad om een rechterlijke kamer in te stellen bepaalt ook de regels voor de samenstelling van die kamer en de reikwijdte van haar bevoegdheden.

De leden van de rechterlijke kamers worden gekozen uit personen die alle vereiste waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en die bekwaam zijn rechterlijke ambten te bekleden. Zij worden door de Raad met eenparigheid van stemmen benoemd.

Tegen de beslissingen van deze rechterlijke kamers kan een hogere voorziening worden ingesteld bij het Gerecht van Eerste Aanleg. Een van de vragen die in het kader van de Intergouvernementele Conferentie werd besproken, was welke de precieze draagwijdte was van die voorziening. Moest die hogere voorziening bestaan uit een procedure van beroep die aan het Gerecht de mogelijkheid bood zowel de rechtsvragen als de zaak zelf opnieuw te onderzoeken, of moest de voorziening worden beperkt tot de rechtsvragen? De ratio legis van de hervorming die het werk van het Hof en van het Gerecht van Eerste Aanleg wilde verlichten, pleitte voor een beperkte invulling van de hogere voorziening. Er werd niettemin beslist om de mogelijkheid open te laten voor een nieuw onderzoek van de feitelijke vragen. Zo stipuleert artikel 225A EG-Verdrag dat tegen de beslissingen van de rechterlijke kamers een tot rechtsvragen beperkte voorziening kan worden ingesteld bij het Gerecht van Eerste Aanleg of, wanneer het besluit tot instelling van de

kamer daarin voorziet, een beroep dat ook op feitelijke vragen betrekking heeft.

Een Verklaring in bijlage aan het Verdrag van Nice vraagt aan het Hof en aan de Commissie om zo spoedig mogelijk een ontwerp van besluit voor te bereiden ter oprichting van een rechterlijke kamer die bevoegd is om in eerste aanleg uitspraak te doen over de geschillen tussen de Gemeenschap en haar personeelsleden. Uit een andere, unilaterale Luxemburgse Verklaring waarvan de Conferentie akte heeft genomen, kan impliciet afgeleid worden dat ook de oprichting van een mogelijke rechterlijke kamer op het vlak van de merken, tekeningen en modellen alvast door sommigen wordt overwogen (cf. infra).

f) Verdeling van de bevoegdheden tussen het Hof en het Gerecht van Eerste Aanleg inzake rechtstreeks beroep

De kwestie van de verdeling van de bevoegdheden tussen het Hof van Justitie en het Gerecht van Eerste Aanleg was één van de centrale problemen in de onderhandelingen. Er werden twee benaderingen verdedigd.

Een eerste benadering was minimalistisch. Ze bestond erin enkele clausules tot bevoegdverklaringen in het verdrag in te lassen, waardoor de Raad de behandeling van bepaalde prejudiciële vragen kon overdragen van het Hof van Justitie naar het Gerecht van Eerste Aanleg, gespecialiseerde beroepskamers kon instellen en de mogelijkheid tot hogere voorzieningen kon beperken.

Een andere benadering stond een meer ambitieuze hervorming van het communautaire gerechtelijke systeem voor. Ze stelde voor om van het Gerecht van Eerste Aanleg het exclusieve rechtssysteem van gemeenschapsrecht te maken voor alle rechtstreekse (niet prejudiciële) beroepen, met uitzondering evenwel van bepaalde categorieën van hogere voorzieningen van quasi-constitutionele aard die zouden worden voorbehouden aan het Hof. Het Hof zou dan bovendien het belangrijkste gedeelte van de behandeling van prejudiciële vragen behouden.

België verdedigde de tweede benadering, waarmee op een meer gepaste manier kon worden tegemoetgekomen aan de uitdagingen van de uitbreiding en de toename van de geschillen.

Artikel 225, § 1 EG-Verdrag voorziet uiteindelijk dat het Gerecht van Eerste Aanleg bevoegd is om in eerste aanleg kennis te nemen van de beroepen

als bedoeld in de artikelen 230 (beroep tot nietigverklaring), 232 (beroep wegens nalatigheid), 235 (beroep tot schadevergoeding), 236 (geschillen van het Europese openbaar ambt) en 238 EG-Verdrag (bevoegdheid gebaseerd op een arbitrageclausule), met uitzondering van de beroepen die aan een rechterlijke kamer werden toegewezen en van de beroepen die het Statuut van het Hof voorbehoudt aan het Hof van Justitie.

Het verdrag huldigt aldus het door België verdedigde principe volgens hetwelke het Gerecht de rechter van het gemeenschapsrecht moet worden voor de rechtstreekse beroepen, behalve voor de kwesties van quasi-constitutionele aard (die worden voorbehouden aan het Hof van Justitie).

De bewoordingen van artikel 225, § 1 EG-Verdrag moeten echter samen worden gelezen met de wijziging die werd aangebracht aan artikel 51 van het Statuut van het Hof. Daar wordt bepaald dat – in afwijking van artikel 225, § 1 EG-Verdrag – de beroepen die worden ingesteld door de instellingen van de Europese Gemeenschappen, door de Europese Centrale Bank en door de lidstaten, onder de bevoegdheid vallen van het Hof van Justitie (en niet van het Gerecht van Eerste Aanleg). Dit artikel 51 van het Statuut huldigt de facto het behoud van de huidige situatie, waarin het Hof steeds bevoegd is om uitspraak te doen over dit soort ‘bevoorrechte’ beroepen (ingesteld door een instelling of een lidstaat), terwijl het Gerecht van zijn kant bevoegd is voor de beroepen die worden ingesteld door natuurlijke personen en rechtspersonen. Het Verdrag van Nice brengt aldus geen onmiddellijke veranderingen in de verdeling van de bevoegdheden van de communautaire rechtshoven.

Met andere woorden zijn latere akten van de Raad nodig om het in artikel 225, § 1 EG-Verdrag verkondigde principe van een nieuwe bevoegdheidsverdeling tussen het Hof en het Gerecht ook effectief in de praktijk te brengen. In een Verklaring daaromtrent bij het Verdrag van Nice worden het Hof van Justitie en de Commissie dan ook verzocht om zo spoedig mogelijk de bevoegdheidsverdeling tussen het Hof en het Gerecht aan een algeheel onderzoek te onderwerpen, in het bijzonder wat rechtstreekse beroepen betreft, en passende voorstellen in te dienen zodat die na de inwerkingtreding van het Verdrag van Nice terstond kunnen worden behandeld.

g) *Verwijzing van prejudiciële vragen naar het Gerecht van Eerste Aanleg*

Artikel 225, § 3 EG-Verdrag voorziet dat de behandeling van bepaalde prejudiciële vragen in specifieke aangelegenheden ten uitzonderlijke titel kan worden toevertrouwd aan het Gerecht van Eerste Aanleg door een wijziging – met eenparigheid van stemmen binnen de Raad – van het Statuut van het Hof van Justitie in die zin.

Artikel 225, § 3 EG-Verdrag voert bovendien een mechanisme in dat het mogelijk moet maken te waken over het behoud van de eenheid en de samenhang van het Gemeenschapsrecht : wanneer het Gerecht van Eerste Aanleg van oordeel is dat in een prejudiciële vraag die wordt voorgelegd een principiële beslissing moet worden genomen die van invloed kan zijn op de eenheid en de samenhang van het Gemeenschapsrecht, kan het de zaak naar het Hof doorverwijzen.

Een van de meest besproken vragen was te weten of de prejudiciële beslissingen die door het Gerecht van Eerste Aanleg genomen worden al dan niet het voorwerp konden uitmaken van een hoger beroep bij het Hof van Justitie. De juridische zekerheid pleitte tegen die mogelijkheid tot heroverweging. Wat zou bijvoorbeeld de nationale rechter doen bij wie een geschil aanhangig was gemaakt ingeval de prejudiciële beslissing van het Gerecht van Eerste Aanleg heroverwogen zou worden door het Hof ? Anderzijds rechtvaardigde de noodzaak aan samenhang en eenheid in de rechtspraak van het Hof en het Gerecht de mogelijkheid om in uitzonderlijke gevallen een hogere voorziening in te stellen in het belang van de wet.

Artikel 225, § 3 EG-Verdrag preciseert finaal dat de uitspraken van het Gerecht van Eerste Aanleg naar aanleiding van een prejudiciële vraag bij uitzondering door het Hof van Justitie kunnen worden heroverwogen wanneer er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht wordt aangetast. De wijzen en de grenzen van deze uitzonderlijke heroverweging zullen later moeten worden vastgelegd door een wijziging van het Statuut van het Hof van Justitie (door de Raad bij eenparigheid).

Een Verklaring terzake bij het Verdrag van Nice geeft bovendien aan dat het Hof, wanneer het in dergelijke uitzonderlijke gevallen besluit tot heroverweging van een prejudiciële beslissing van het

Gerecht van Eerste Aanleg, volgens een spoedprocedure uitspraak dient te doen.

h) Beroep voor het Hof tegen de beslissingen van het Gerecht van Eerste Aanleg dat uitspraak doet in tweede instantie

De rol van het Hof van Justitie als waarborg voor de eenheid en de samenhang van het Gemeenschapsrecht vormde niet enkel een heikel punt met betrekking tot de prejudiciële procedure. Dezelfde vraag stelde zich tevens jegens de rechtstreekse beroepen. Vandaag is reeds een hogere voorziening tegen een beslissing van het Gerecht mogelijk bij het Hof, met dien verstande dat het beperkt is tot rechtsvragen.

Welnu, hoger werd reeds aangegeven dat het Verdrag van Nice het mogelijk maakt dat de Raad rechterlijke kamers instelt om uitspraak te doen omtrent specifieke geschillen, en dat de beslissingen van dergelijke kamers het voorwerp kunnen uitmaken van een beroep voor het Gerecht van Eerste Aanleg. De vraag was dan ook of tevens de beslissingen van het Gerecht van Eerste Aanleg, dat aldus uitspraak doet in tweede instantie, op hun beurt het voorwerp konden uitmaken van een beroep voor het Hof.

De ratio legis van de hervorming verzette zich tegen die mogelijkheid. Het doel van de wijzigingen die aan het verdrag worden aangebracht is immers het rationaliseren en het versnellen van de werking van het communautaire gerechtelijke systeem. Indien men de beslissingen van het Gerecht van Eerste Aanleg dat uitspraak doet in tweede instantie vatbaar zou maken voor hoger beroep bij het Hof, zou er een mogelijkheid tot heroverweging in derde aanleg worden ingesteld die tot nog toe niet bestaat.

Niettemin voorziet artikel 225, § 2 EG-Verdrag – om de samenhang van de rechtspraak te garanderen – in een dergelijke mogelijkheid. Beslissingen van het Gerecht van Eerste Aanleg, dat uitspraak doet in tweede instantie, kunnen bij wijze van uitzondering door het Hof van Justitie worden heroverwogen wanneer er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht wordt aangetast. Ook de wijzen en de grenzen van deze heroverweging zullen nader moeten worden bepaald in een latere wijziging van het Statuut.

i) Verklaring over de heroverwegingsprocedures

Twee Verklaringen bij het Verdrag van Nice verwijzen naar de heroverwegingsprocedures die moeten worden ingevoerd om de eenheid en de samenhang van het Gemeenschapsrecht te waarborgen.

Een eerste Verklaring preciseert de essentiële bepalingen die in het kader van de heroverwegingsprocedures van de beslissingen van het Gerecht van Eerste Aanleg (dat uitspraak doet in tweede instantie of in prejudiciële zaken) moeten worden vastgesteld: de rol van de partijen in de procedure, de gevolgen van de heroverwegingsprocedure voor het uitvoerend karakter van de beslissing van het Gerecht van Eerste Aanleg en de gevolgen van de beslissing van het Hof van Justitie voor het geschil tussen de partijen.

De tweede verklaring geeft aan dat de Raad, wanneer deze de heroverwegingsprocedures zal instellen, tevens een evaluatiemechanisme moet voorzien ter beoordeling van de concrete werking van die procedures, uiterlijk drie jaar nadat die van kracht werden (teneinde deze, zo nodig, te kunnen bijsturen).

j) Reglementen van de procesvoering

De reglementen van de procesvoering van het Hof van Justitie en van het Gerecht van Eerste Aanleg worden op dit ogenblik vastgesteld door de beide rechtscolleges en aan de Raad voorgelegd voor goedkeuring (bij unanimité).

Het Verdrag van Nice voorziet dat de reglementen van de procesvoering door de Raad voortaan met gekwalificeerde meerderheid van stemmen zullen worden goedgekeurd (artikelen 223 en 224 EG-Verdrag).

Deze wijziging werd enkel aanvaard voor zoverre dat het taalgebruik binnen de communautaire rechtscolleges – dat nu in de reglementen van de procesvoering wordt geregeld – verder onderworpen blijft aan de eenparigheidsregel. Daartoe werd artikel 290 EG-Verdrag zodanig gewijzigd dat het taalgebruik van de communautaire rechtsinstanties niet langer wordt vastgesteld in het reglement voor de procesvoering (dat dus bij gekwalificeerde meerderheid kan worden gewijzigd), maar door het Statuut. En voor het amenderen van het statuut is eenparigheid van stemmen binnen de Raad vereist.

Artikel 61 van het Statuut preciseert bovendien dat de bepalingen betreffende het taalgebruik in de bestaande reglementen voor de procesvoering van het Hof en van het Gerecht (dat wil zeggen : de principiële gelijkheid van alle officiële EU-talen) onverkort van toepassing blijven totdat de regels betreffende het taalgebruik voor Hof en Gerecht in het Statuut aangenomen zijn. Wijzigingen of intrekkingen van die bepalingen van de reglementen voor de procesvoering kunnen slechts gebeuren volgens de procedure die voorzien is voor de wijziging van het Statuut, en dus met eenparigheid van stemmen.

k) Wijziging van het Statuut van het Hof van Justitie

Het Statuut van het Hof van Justitie wordt bepaald door een Protocol, een document met verdragsrechtelijke waarde. Niettemin bepaalt het huidige artikel 245 EG-Verdrag reeds dat de Raad (op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van de Commissie en van het Europees Parlement) de bepalingen van Titel III van het Statuut – te weten de titel met betrekking tot de procedure – met eenparigheid van stemmen kan wijzigen, zonder dat daarvoor dus een verdragsherziening (en dus ratificatie door alle lidstaten) vereist is.

Het nieuwe artikel 245 EG-Verdrag breidt deze versoepelde wijzigingsmogelijkheid van het Statuut uit. De Raad kan voortaan namelijk, met eenparigheid van stemmen, alle bepalingen van het Statuut wijzigen, met uitzondering evenwel van deze opgenomen in Titel I. Deze titel betreft het statuut van de rechters en de advocaten-generaal, en voorziet in de voorrechten en immuniteiten die de rechters en de advocaten-generaal genieten. Volgens meerdere vertegenwoordigers moest het toekennen van die voorrechten en immuniteiten geregeld blijven door een verdrag dat ter goedkeuring aan het Parlement wordt voorgelegd.

Artikel 245 EG-Verdrag werd verder op zodanige wijze gewijzigd, dat ook de Commissie een voorstel tot wijziging van het Statuut kan indienen. Op heden is zulk initiatiefrecht exclusief voorbehouden aan het Hof van Justitie. Door deze amendering wordt de wetgevende rol van de Commissie verder versterkt. Ingeval het initiatief tot een wijziging van het Statuut echter uitgaat van de Commissie, zal het Hof in elk geval steeds worden geraadpleegd, net zoals de Commissie ook wordt geraadpleegd indien het Hof daartoe het initiatief nam.

l) Geschillen van industriële eigendom

Door een nieuw artikel 229A EG-Verdrag kan de Raad (op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement) met eenparigheid van stemmen aan het Hof van Justitie de bevoegdheid verlenen om uitspraak te doen in geschillen over communautaire industriële eigendomsrechten. De Raad beveelt dan de lidstaten aan, deze bepalingen overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aan te nemen.

Artikel 229A EG-Verdrag beoogt daarmee in het bijzonder de geschillen te regelen die tussen privépersonen zouden ontstaan eenmaal het in voorbereiding zijnde reglement over het gemeenschapsoctrooi in voege zou treden.

Een gezamenlijke Verklaring bij het Verdrag van Nice preciseert dat artikel 229A EG-Verdrag geen afbreuk doet aan de keuze van het gerechtelijk kader dat kan worden ingesteld om dit soort geschillen te behandelen. Een eenzijdige Verklaring vanwege de Luxemburgse regering, waarvan de Conferentie akte heeft genomen, verduidelijkt daarbij alvast dat Luxemburg, dat op heden de communautaire rechtsinstanties huisvest, geen aanspraak zal maken op de zetel van de beroepskamers van het Bureau voor harmonisatie binnen de interne markt (merken, tekeningen en modellen). Luxemburg erkent dat deze beroepskamers in Alicante gevestigd zullen blijven, ook ingeval die tot rechterlijke kamers bij het Gerecht van Eerste Aanleg worden omgevormd.

m) De rechtstoegang van het Europees Parlement

Artikel 230 EG-Verdrag werd zodanig gewijzigd dat het Europees Parlement, onder dezelfde voorwaarden als de Commissie, de Raad of een lidstaat bij het Hof een beroep kan instellen tot nietigverklaring van een communautaire rechtshandeling. Tot nog toe kon het Parlement enkel een beroep instellen met het oog op het behouden van zijn prerogatieven (zoals het niet naleven van de voorschriften in het kader van een medebeslissingsprocedure).

Dankzij artikel 300, § 6 EG-Verdrag kan het Europees Parlement bovendien – opnieuw op gelijke voet met de Raad, de Commissie en de lidstaten – het advies inwinnen van het Hof van Justitie over de verenigbaarheid van een beoogd akkoord met de bepalingen van het verdrag.

4) De Rekenkamer

Artikel 247 EG-Verdrag voorziet voortaan uitdrukkelijk dat de Rekenkamer samengesteld wordt

door een onderdaan van elke Lidstaat. Deze wijziging verandert vooralsnog niets aan de praktijk (de huidige tekst bepaalt dat de Rekenkamer uit 15 leden bestaat), maar is wel relevant in het perspectief van de uitbreiding doordat het aantal lidstaten daardoor boven de 15 zal uitstijgen.

Waar daartoe voorlopig nog eenparigheid wordt voorgeschreven, stelt de Raad de lijst van de leden van de Rekenkamer voortaan (na raadpleging van het Europees Parlement) vast met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten. Doordat de beslissing van de Raad zich de facto aldus beperkt tot een bekrachtiging van de respectievelijke nationale voordrachten, is de overgang naar gekwalificeerde meerderheid dus van een veeleer symbolische aard (het behoud van de eenparigheid van stemmen is in zulke omstandigheden geen echte noodzaak).

Luidens het gewijzigde artikel 248, lid 1 EG-Verdrag zal de Rekenkamer haar verklaring betreffende de betrouwbaarheid van de rekeningen en de regelmatigheid van de verrichtingen voortaan kunnen aanvullen met specifieke beoordelingen voor ieder belangrijk werkterrein van de Gemeenschap.

Ingevolge de wijziging van artikel 248, lid 4 EG-Verdrag, kan de Rekenkamer bovendien uit haar midden kamers vormen voor het aannemen van bepaalde soorten verslagen of adviezen. Zij kan tevens haar eigen reglement van orde opstellen, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Raad die met gekwalificeerde meerderheid zal besluiten.

De Intergouvernementele Conferentie heeft tenslotte een Verklaring betreffende de Rekenkamer aangenomen waarin deze laatste en de nationale controle-instanties verzocht worden het kader en de voorwaarden van hun samenwerking te verbeteren, onder handhaving van hun respectieve autonomie. De Voorzitter van de Rekenkamer kan te dien einde een comité instellen dat contact onderhoudt met de Voorzitters van de nationale controle-instanties.

Deze verschillende bepalingen versterken de positie van de Rekenkamer en zouden haar de mogelijkheid moeten bieden om nog doeltreffender te waken over de financiële belangen van de Europese Gemeenschap.

5) *Het Comité van de Regio's*

Ingevolge een Belgisch voorstel werd artikel 263 EG-Verdrag zodanig gewijzigd dat het politieke

karakter van het Comité van de Regio's versterkt werd.

Artikel 263 EG-Verdrag voorziet namelijk dat de leden van het Comité van de Regio's voortaan houders moeten zijn van een mandaat in een regionaal of een lokaal lichaam, of politiek verantwoordelijk verschuldigd zijn aan een gekozen vergadering. Zodra zij die functie verliezen, eindigt ook automatisch hun lidmaatschap van het Comité van de Regio's en worden zij voor de verdere duur van hun ambtstermijn vervangen.

Het aldus gelegde verband tussen het lokale of regionale mandaat enerzijds en dat binnen het Comité van de Regio's anderzijds zorgt ervoor dat de leden van het Comité van de Regio's voldoende nauwe banden hebben met het plaatselijke of regionale bestuursniveau.

Artikel 263 EG-Verdrag voorziet voortaan ook dat de lijst van de leden van het Comité van de Regio's, en van hun plaatsvervangers, zal worden vastgesteld door de Raad bij gekwalificeerde meerderheid, overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten. Ook deze overgang naar gekwalificeerde meerderheid is bijgevolg van een veeleer symbolisch karakter (het behoud van de eenparigheid van stemmen is in zulke omstandigheden geen echte noodzaak).

Het Verdrag van Nice stelt het maximale aantal leden van het Comité, in het vooruitzicht van de uitbreiding, op 350 vast. De huidige lidstaten behouden daarin hun bestaand aantal vertegenwoordigers (voor België : 12). Dit komt overeen met wat België wenste. Zo wordt er namelijk een passende vertegenwoordiging behouden van de federale entiteiten binnen het Comité van de Regio's.

De bij het Verdrag van Nice gevoegde Verklaring betreffende de uitbreiding van de Europese Unie bepaalt tevens het aantal leden dat de diverse kandidaat-lidstaten (waarmee de toetredingsonderhandelingen reeds lopen) in het Comité van de Regio's zouden kunnen aanduiden. Deze aantallen zijn gebaseerd op een extrapolatie van de huidige toestand. Deze zeteltoekenning vormt op dit ogenblik echter slechts een gemeenschappelijk standpunt, dat de huidige lidstaten zullen verdedigen in het kader van de toetredingsonderhandelingen met de respectievelijke kandidaat-landen. Het betreft in dit stadium dan ook enkel een politiek engagement, en niet (noodzakelijk) een definitieve toewijzing.

Hierna volgt de tabel met de leden van het Comité van de Regio's zoals deze in de Verklaring betreffende de uitbreiding worden voorgesteld :

Lidstaten	Leden
Duitsland	24
Verenigd Koninkrijk	24
Frankrijk	24
Italië	24
Spanje	21
Polen	21
Roemenië	15
Nederland	12
Griekenland	12
Tsjechische Republiek	12
België	12
Hongarije	12
Portugal	12
Zweden	12
Bulgarije	12
Oostenrijk	12
Slowakije	9
Denemarken	9
Finland	9
Ierland	9
Litouwen	9
Letland	7
Slovenië	7
Estland	7
Cyprus	6
Luxemburg	6
Malta	5
TOTAAL	344

6) *Het Economisch en Sociaal Comité*

Er werden ook wijzigingen aangebracht aan de bepalingen inzake het Economisch en Sociaal Comité.

Artikel 257 EG-Verdrag voorziet dat het Economisch en Sociaal Comité zal bestaan uit vertegenwoordigers van de verschillende economische en sociale geledingen van de georganiseerde civiele samenleving. De doelgroep voor het Economisch en Sociaal Comité wordt aldus verruimd. Zo is de verwijzing naar de civiele samenleving een nieuwheid, ingelast door het Verdrag van Nice. Zo ook voegt artikel 257 EG-Verdrag nu de consumenten toe aan de reeds bestaande voorbeeldlijst van de categorieën afgevaardigden die binnen het Economisch en Sociaal Comité moeten vertegenwoordigd zijn (vertegenwoordigers van producenten, landbouwers, vervoerders, werknemers, hande-

laren en ambachtslieden, vrije beroepen en van het algemeen belang).

De lijst van de leden van het Economisch en Sociaal Comité zal voortaan worden goedgekeurd door de Raad, die besluit met gekwalificeerde meerderheid overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten (artikel 259 § 1 EG-Verdrag). Net zoals het geval was voor de Rekenkamer en het Comité van de Regio's, is ook deze overgang naar gekwalificeerde meerderheid van een veeleer symbolische aard (het behoud van de eenparigheid van stemmen is in zulke omstandigheden geen echte noodzaak).

Artikel 258 EG-Verdrag bepaalt het maximale aantal leden op 350. Het aantal leden van het Economisch en Sociaal Comité waarover de 15 huidige lidstaten nu beschikken (voor België : 12) werd niet gewijzigd. Dit behoud stemt overeen met het standpunt dat door België werd verdedigd.

De bij het Verdrag van Nice gevoegde Verklaring betreffende de uitbreiding van de Europese Unie bepaalt tevens het aantal leden dat namens de diverse kandidaat-lidstaten (waarmee de toetredingsonderhandelingen reeds lopen) in het Economisch en Sociaal Comité zouden kunnen zetelen. Deze aantallen zijn gebaseerd op een extrapolatie van de huidige toestand. Deze zeteltoekenning vormt op dit ogenblik echter slechts een gemeenschappelijk standpunt, dat de huidige lidstaten zullen verdedigen in het kader van de toetredingsonderhandelingen met de respectievelijke kandidaat-landen. Het betreft in dit stadium dan ook enkel een politiek engagement, en niet (noodzakelijk) een definitieve toewijzing.

Hierna volgt de tabel met de leden van het Comité van de Regio's zoals deze in de Verklaring betreffende de uitbreiding worden voorgesteld :

Lidstaten	Leden
Duitsland	24
Verenigd Koninkrijk	24
Frankrijk	24
Italië	24
Spanje	21
Polen	21
Roemenië	15
Nederland	12
Griekenland	12
Tsjechische Republiek	12
België	12
Hongarije	12
Portugal	12

Lidstaten	Leden
Zweden	12
Bulgarije	12
Oostenrijk	12
Slowakije	9
Denemarken	9
Finland	9
Ierland	9
Litouwen	9
Letland	7
Slovenië	7
Estland	7
Cyprus	6
Luxemburg	6
Malta	5
TOTAAL	344

7) *De plaats van bijeenkomst van de Europese Raad*

Een Verklaring betreffende de plaats waar de Europese Raad bijeenkomt, die aangenomen werd op het einde van de onderhandelingen en aan het Verdrag van Nice werd gehecht, bepaalt dat met ingang van 2002 per voorzitterschap één bijeenkomst van de Europese Raad zal worden gehouden in Brussel. Zodra de Unie 18 leden telt, vinden alle bijeenkomsten van de Europese Raad in Brussel plaats.

De Europese Raad, samengesteld uit de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten en de Voorzitter van de Commissie, bijgestaan door de ministers van Buitenlandse Zaken en door een lid van de Europese Commissie, is geen volwaardige instelling van de Europese Unie en werd tot het aannemen van het Verdrag van Maastricht zelfs niet in de verdragen vermeld.

Gezien de organisatie van de Europese Raden bovendien een prerogatief was van het Voorzitterschap in functie, voorzagen de verdragen geen enkele regel betreffende de plaats van bijeenkomst. Daarin komt met de Verklaring bij het Verdrag van Nice dus verandering, zij het dat deze weliswaar slechts de juridische kracht heeft van een politieke verklaring in de marge van een internationaal verdrag. De verklaring verstevigt natuurlijk de positie van Brussel als hoofdstad van Europa en vestigingsplaats van de Europese instellingen.

8) *De interinstitutionele akkoorden*

Onder de impuls van België heeft de Conferentie een Verklaring aangenomen over de interinstitutionele akkoorden. Deze herinnert eraan dat de betrekkingen tussen de communautaire instellingen geregeld worden door de plicht tot loyale samenwerking en dat het Parlement, de Raad en de Commissie interinstitutionele akkoorden mogen sluiten wanneer zulks noodzakelijk blijkt om de toepassing van de bepalingen van het verdrag te vergemakkelijken. De verklaring preciseert dat de interinstitutionele akkoorden enkel mogen worden gesloten met de instemming van het Europees Parlement, van de Commissie en van de Raad. Daardoor wordt vermeden dat akkoorden die slechts betrekking hebben op twee van de drie instellingen afbreuk doen aan het algemene evenwicht tussen de instellingen van de Unie.

C. *De nauwere samenwerking*

1) *Algemeen*

Het Verdrag van Amsterdam opende de mogelijkheid voor een beperkt aantal lidstaten om onderling een nauwere samenwerking tot stand te brengen binnen het institutioneel kader van het verdrag, dat wil zeggen : door een beroep te doen op de instellingen en de procedures van de Unie.

De lidstaten kunnen, in de bewoordingen van het Verdrag van Amsterdam, een beroep doen op dat mechanisme voor de beleidsdomeinen die geregeld worden in het EG-Verdrag (de "eerste pijler") en op het gebied van de politieke- en justitiële samenwerking in strafzaken uit het EU-Verdrag (de "derde pijler"). Een beroep op de formule van nauwere samenwerking was daarentegen uitgesloten op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid uit het EU-Verdrag (de "tweede pijler").

Sinds Amsterdam werd het mechanisme van de nauwere samenwerking echter nog niet ten uitvoer gebracht. Alle bestaande varianten op de nauwere samenwerking ontstonden reeds vóór het Verdrag van Amsterdam werd onderhandeld. Dergelijke voorlopers zijn de Europese Monetaire Unie (EMU, met de eurozone) en het Verdrag van Schengen.

De Belgische regering vond dat de voorwaarden voor het ten uitvoer brengen van de nauwere sa-

menwerking te strikt waren. Zo onder meer beschikt elke lidstaat over vetorecht, zodat zij zich steeds tegen het opstarten van een nauwere samenwerking zouden kunnen verzetten, zelfs indien zij daar zelf niet aan deel wensen te nemen. Zo ook moet een meerderheid van de lidstaten bereid zijn in de nauwere samenwerking te stappen opdat deze zou kunnen worden opgestart. In het vooruitzicht van de uitbreiding kon dan ook verwacht worden dat het in de toekomst nog minder waarschijnlijk wordt een nauwere samenwerking te kunnen lanceren dan op heden het geval is. De IGC vormde dan ook een gelegenheid om die voorwaarden te versoepelen. Het Verdrag van Nice beantwoordt grotendeels aan de doelstellingen die terzake door België werden nagestreefd.

Artikel 43 EU-Verdrag geeft de voorwaarden aan die van toepassing zijn op elke vorm van nauwere samenwerking, ongeacht het domein waarop die betrekking heeft. Terwijl een aantal bestaande voorwaarden werden overgenomen, werden andere voorwaarden algemeen gesproken versoepeld.

Zo voorziet artikel 43, punt g EU-Verdrag dat de nauwere samenwerking een zaak moet zijn van ten minste acht lidstaten. De voorgaande tekst vereiste de deelname van ten minste een meerderheid van de lidstaten (wat op dit ogenblik op hetzelfde neerkomt, maar niet langer in een uitgebreide Unie).

De nauwere samenwerking zal ook moeten stroken met de bevoegdheden, de rechten en de verplichtingen van de lidstaten die er niet aan deelnemen (artikel 43, punt h EU-Verdrag). De voorgaande tekst was strenger, gezien die stipuleerde dat de nauwere samenwerking niet alleen moest stroken met de bevoegdheden, de rechten en verplichtingen van de lidstaten die er niet aan deelnemen, maar bovendien met de belangen van deze lidstaten.

De nauwere samenwerking zal ook moeten stroken met het acquis communautaire en met de maatregelen die krachtens de andere bepalingen van de verdragen genomen zijn (artikel 43, punt c EU-Verdrag). Ook hier was de voorgaande tekst strikter, want die verbood een nauwere samenwerking zodra die afbreuk zou kunnen doen aan het acquis communautaire of aan die andere maatregelen.

Artikel 43 EU-Verdrag herneemt bovendien een aantal horizontale voorwaarden die voordien (door artikel 11 EG-Verdrag) enkel gesteld werden voor zover de nauwere samenwerking betrekking had op gemeenschapsaangelegenheden (de eerste pij-

ler). Zo preciseert artikel 43, punt d EU-Verdrag dat elke nauwere samenwerking binnen de perken van de bevoegdheden van de Unie of van de Gemeenschap moet blijven en geen betrekking mag hebben op de domeinen die tot de uitsluitende bevoegdheid van de Gemeenschap behoren. De nauwere samenwerking mag bovendien geen beperking noch een discriminatie vormen in de handel tussen de lidstaten en de mededinging tussen de lidstaten niet verstoren (artikel 43, punt f EU-Verdrag).

Artikel 43 EU-Verdrag preciseert ook dat de nauwere samenwerking geen afbreuk mag doen aan de interne markt, noch aan de economische en sociale samenhang van de Unie (punt e), en evenmin aan het Protocol tot opneming van het Schengenacquis in het EU-kader (punt i). Het benadrukt tenslotte dat de nauwere samenwerking moet beogen het integratieproces te versterken (punt a), moet openstaan voor alle lidstaten (punt j) en moet stroken met het ene institutionele kader van de Unie (punt b).

De nauwere samenwerking vormt uitdrukkelijk een instrument dat pas in laatste instantie mag worden gebruikt, wanneer in de Raad werd vastgesteld dat de doelstellingen van de samenwerking niet binnen een redelijke termijn kunnen worden verwezenlijkt op grond van de gangbare procedures (artikel 43A EU-Verdrag).

De nauwere samenwerking moet, op het ogenblik dat zij wordt aangegaan, openstaan voor alle lidstaten. Ook nadien moet het steeds mogelijk zijn voor elke niet-deelnemende lidstaat om er alsnog aan deel te nemen, op voorwaarde dat de besluiten die in het kader van de nauwere samenwerking intussen genomen werden, worden nageleefd (artikel 43B EU-Verdrag). Deze voorwaarde werd reeds in het Verdrag van Amsterdam voorzien (in artikel 43, punt g EU-Verdrag), maar werd door het Verdrag van Nice vervolledigd. De Commissie en de lidstaten die aan een nauwere samenwerking deelnemen, moeten er voortaan namelijk op toezien dat de deelname van zoveel mogelijk lidstaten wordt aangemoedigd.

Artikel 44 EU-Verdrag preciseert dat de handelingen en de besluiten die worden aangenomen in het kader van een nauwere samenwerking geen deel uitmaken van het acquis van de Unie (ze moeten met andere woorden niet noodzakelijk van bij het ogenblik van toetreding door kandidaat-lidstaten overgenomen worden). Er dient echter opgemerkt te worden dat deze beperking niet geldt voor de besluiten die worden genomen in het kader van

Schengen. Artikel 8 van het Protocol dat in Amsterdam werd aangenomen over de integratie van het acquis van Schengen in de Unie bepaalt namelijk dat – vanuit het oogmerk van de uitbreidingsonderhandelingen – het acquis van Schengen en de andere maatregelen die door de instellingen zullen genomen worden in het toepassingsgebied ervan, beschouwd zullen worden als een acquis dat integraal moet worden aanvaard door alle kandidaat-lidstaten. Het gewijzigde artikel 43, punt i EU-Verdrag preciseert overigens dat de nauwere samenwerking geen afbreuk mag doen aan de bepalingen van het Protocol tot opnemning van het Schengen-acquis in het kader van de Europese Unie.

Artikel 45 EU-Verdrag voorziet tenslotte dat de Raad en de Commissie ervoor zorgen dat de maatregelen die genomen worden in het kader van de nauwere samenwerking coherent zijn met het beleid van de Unie en van de Gemeenschap en ze werken daartoe samen.

2) *De nauwere samenwerking op communautair vlak (eerste pijler)*

Artikel 11 EG-Verdrag wordt vervangen door de nieuwe artikelen 11 en 11 A. De belangrijkste wijzigingen die werden aangebracht aan het systeem dat door het Verdrag van Amsterdam werd ingevoerd zijn de volgende :

Het oude artikel 11 EG-Verdrag bood een lidstaat de mogelijkheid om zich, omwille van belangrijke nationale beleidsredenen, te verzetten tegen het aannemen van een besluit dat een nauwere samenwerking machtigde tussen bepaalde lidstaten. De Raad kon dan met gekwalificeerde meerderheid van stemmen beslissen om in een dergelijke situatie de zaak aan de Europese Raad voor te leggen. De Europese Raad besloot vervolgens met eenparigheid van stemmen. Dit systeem verleende dus aan elke lidstaat een vetorecht tegen de uitvoering van een nauwere samenwerking. Dit vetorecht is niet gerechtvaardigd op het ogenblik dat het Verdrag andere voorwaarden voorziet die reeds vermijden dat het beroep op de nauwere samenwerking wordt misbruikt.

Het nieuwe artikel 11, § 2 EG-Verdrag voorziet dat een lid van de Raad kan verlangen dat de zaak aan de Europese Raad wordt voorgelegd. Deze kan de kwestie echter enkel bespreken. Nadat dit is geschied, is het opnieuw aan de Raad om – met gekwalificeerde meerderheid van stemmen – het besluit aan te nemen. Het vetorecht wordt dus afgeschaft.

Hetzelfde artikel 11, § 2 EG-Verdrag werd bovendien zodanig gewijzigd dat het eensluidend advies (en niet enkel de gewone raadpleging) van het Europees Parlement voorzien is, wanneer de nauwere samenwerking betrekking heeft op een beleidsdomein dat intern geregeld wordt door de procedure van medebeslissing.

3) *De nauwere samenwerking op het gebied van het buitenlands- en veiligheidsbeleid (tweede pijler)*

Het verdrag van Amsterdam sloot nauwere samenwerking uit op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid (GBVB). Het Verdrag van Nice maakt een einde aan deze uitsluiting door het invoegen van de artikelen 27 A tot 27 E in het EU-Verdrag. Deze uitbreiding stemt overeen met de voorstellen van de Benelux. Niettemin kan het meer beperkte karakter van de nauwere samenwerking op het vlak van het buitenlands- en veiligheidsbeleid betreurd worden. Ze kan namelijk geen betrekking hebben op vraagstukken die gevolgen hebben op militair of defensiegebied. De procedure voorziet bovendien de mogelijkheid voor een lidstaat om een veto te stellen tegen het ten uitvoer brengen van een beoogde nauwere samenwerking.

Artikel 27 A EU-Verdrag geeft aan dat de nauwere samenwerking op het gebied van het GBVB tot doel moet hebben de belangen van de Unie in haar geheel veilig te stellen en de Unie te dienen door haar identiteit als coherente kracht in de wereld tot uitdrukking te brengen. De nauwere samenwerking moet de beginselen, de doelstellingen, de algemene richtsnoeren en de samenhang van het GBVB in acht nemen. Ze moet ook de bevoegdheden van de Unie en de samenhang tussen het gehele beleid van de Unie en haar externe optreden in acht nemen.

Artikel 27 B EU-Verdrag laat de nauwere samenwerking op het gebied van het GBVB enkel toe voor zover deze betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van een eerder besloten gemeenschappelijk optreden of gemeenschappelijk standpunt. Ze kan echter geen betrekking hebben op vraagstukken die gevolgen hebben op militair of defensiegebied.

Artikel 27 C EU-Verdrag stelt de te volgen procedure vast voor het aangaan van een nauwere samenwerking op het vlak van het GBVB. De lidstaten die voornemens zijn onderling een nauwere samenwerking aan te gaan, richten een verzoek daartoe aan de Raad. Het verzoek wordt ter kennisgeving aan het Europees Parlement toegezonden, als ook aan de Commissie. Deze laatste brengt advies

uit over de samenhang van de nauwere samenwerking met het beleid van de Unie.

De machtiging om een dergelijke samenwerking aan te gaan wordt gegeven door de Raad die volgens artikel 27C EU-Verdrag besluit conform artikel 23, § 2, tweede en derde lid EU-Verdrag. Hoewel artikel 23, § 2, tweede lid EU-Verdrag het principe bepaalt van de stemming met gekwalificeerde meerderheid (voor het ten uitvoer brengen van gemeenschappelijke strategieën, optredens en standpunten) voegt het hieraan toe dat een lidstaat zich – omwille van belangrijke nationale beleidsredenen – kan verzetten tegen de beoogde stemming. In een dergelijk geval wordt de zaak aan de Europese Raad voorgelegd, maar deze besluit daarover met eenparigheid van stemmen. Terwijl het Verdrag van Nice het vetorecht jegens een nauwere samenwerking precies afschaft (en enkel een tijdelijke evocatie door de Europese Raad mogelijk maakt), voegt artikel 27C EU-Verdrag dus de mogelijkheid van een vetorecht in tegen het aangaan van een nauwere samenwerking op het gebied van het GBVB.

Artikel 27D EU-Verdrag voorziet dat, onverminderd de bevoegdheden van het Voorzitterschap en de Commissie, de Secretaris-Generaal van de Raad – die tevens hoge vertegenwoordiger is voor het GBVB – alle leden van de Raad en het Europees Parlement op de hoogte brengt van de uitvoering van een nauwere samenwerking op het gebied van het GBVB.

Artikel 27E EU-Verdrag bepaalt tenslotte de procedure die een initieel niet-deelnemende lidstaat de mogelijkheid biedt op een later ogenblik alsnog deel te nemen aan een nauwere samenwerking die door andere lidstaten werd aangegaan. De procedure is gelijkaardig aan deze die voorzien is inzake politieke- en justitiële samenwerking in strafzaken. De lidstaat die wenst deel te nemen aan een nauwere samenwerking geeft kennis van zijn voornemen aan de Raad en brengt de Commissie op de hoogte. Binnen de drie maanden brengt de Commissie een advies terzake uit. Binnen de vier maanden na ontvangst van de kennisgeving neemt de Raad vervolgens een besluit over het verzoek, alsook over bijzondere regelingen die hij daarbij eventueel nodig acht. Indien binnen deze termijn geen Raadsbesluit tot stand komt, wordt de toetreding tot de nauwere samenwerking geacht te zijn goedgekeurd, tenzij de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit de beslissing op te schorten. In dat geval geeft de Raad de redenen voor zijn besluit aan en stelt hij een termijn voor een nieuwe behandeling. Het besluit wordt geno-

men met de gekwalificeerde meerderheid van stemmen van de leden van de Raad, die betrokken zijn bij die nauwere samenwerking.

4) *De nauwere samenwerking op het gebied van politieke- en justitiële samenwerking in strafzaken (derde pijler)*

Artikel 40 EU-Verdrag bepaalde dat de lidstaten die voornemens waren om onderling een nauwere samenwerking aan te gaan op het gebied van politieke- en justitiële samenwerking in strafzaken, dit voornemen kenbaar moesten maken aan de Raad. De Commissie werd enkel verzocht om een advies te geven.

Het Verdrag van Nice heeft de rol van de Commissie versterkt als vrijwaarder van het gemeenschappelijk belang. Het nieuwe artikel 40A EU-Verdrag preciseert namelijk dat het verzoek aan de Commissie moet worden gericht die een voorstel in die zin kan indienen bij de Raad. Indien de Commissie geen voorstel indient, deelt zij de redenen daarvan mee en de betrokken lidstaten kunnen dan bij de Raad zelf een initiatief indienen om een machtiging voor de nauwere samenwerking te krijgen.

Net als in de eerste pijler heeft het Verdrag van Nice bovendien het vetorecht afgeschaft dat een lidstaat de mogelijkheid bood zich te verzetten tegen het aangaan van een nauwere samenwerking in het kader van politieke- en justitiële samenwerking in strafzaken. Artikel 40A EU-Verdrag stelt weliswaar dat een lidstaat kan vragen dat de zaak aan de Europese Raad wordt voorgelegd. Maar na dergelijke evocatie komt het uiteindelijk enkel de Raad toe het besluit – met gekwalificeerde meerderheid – aan te nemen.

D. De bescherming van mensenrechten en fundamentele vrijheden

1) Het Handvest voor de Grondrechten

Eerbied voor de grondrechten is een van de basisprincipes van de Europese Unie en een onontbeerlijke voorwaarde voor de rechtmatigheid van haar werking. Vanuit deze vaststelling meende de Europese Raad van Keulen van juni 1999 dat er een handvest van die rechten moest worden opgesteld om hun belang en hun reikwijdte op een duidelijke manier vast te leggen voor de burgers van de Unie.

Het uitwerken van zulk Handvest werd toevertrouwd aan een redactionele "Conventie", die was samengesteld uit vertegenwoordigers van de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten en van

de Europese Commissie, evenals uit leden van het Europees Parlement en van de nationale parlementen. Voor België namen voormalig premier Jean-Luc Dehaene (als vertegenwoordiger van de Belgische regering) alsook de heren Karel de Gucht en Roger Lallemand (namens het Belgisch federaal Parlement) deel aan deze Conventie.

Het Handvest voor de Grondrechten dat door de Conventie bij consensus werd opgesteld, werd plechtig uitgevaardigd door de Raad, de Commissie en het Europees Parlement op 7 december 2000, in de marge van de Europese Raad van Nice.

Het ontwerp van het Handvest werd slechts terloops aangehaald in de werkzaamheden van de IGC. Bepaalde lidstaten, waaronder België, pleitten ervoor dat het Handvest een dwingend juridisch karakter zou krijgen en dat het zou opgenomen worden in de verdragen. Een andere optie was dat in artikel 6 EU-Verdrag, dat de eerbied van de Europese Unie voor de mensenrechten en de fundamentele vrijheden bekrachtigt, een verwijzing zou worden ingeschreven naar het Handvest. Andere delegaties waren dan weer terughoudend om aan het Handvest een juridisch karakter toe te schrijven.

Uiteindelijk werd een besluit over deze kwestie uitgesteld. De verklaring betreffende de toekomst van de Unie vermeldt namelijk het statuut van het Handvest van de grondrechten als één van de punten die moeten worden bestudeerd in het kader van het post-Nice proces.

België was overigens van mening dat het inlassen van het Handvest in de verdragen een aanvulling vormt bij een mogelijke toetreding van de Unie tot het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM). De in het Handvest vervatte rechten en vrijheden vinden hun oorsprong immers mede in het EVRM. Doordat het Europees Hof van Justitie echter van oordeel is dat de Unie op basis van de huidige verdragsteksten niet over de bevoegdheid beschikt om toe te treden tot het EVRM, heeft België er – samen met andere lidstaten – dan ook voor gepleit dat de verdragen op een zodanige manier zouden worden gewijzigd, dat de Unie partij zou kunnen worden bij het EVRM. Ook dit voorstel werd finaal echter niet weerhouden.

2) *Het mechanisme van vroegtijdige waarschuwing*

Sinds het Verdrag van Amsterdam biedt artikel 7 EU-Verdrag de mogelijkheid om bepaalde rechten (waaronder het stemrecht binnen de Raad) van

een lidstaat te schorsen, wanneer die op een ernstige en voortdurende manier de mensenrechten en de fundamentele vrijheden zou schenden.

Door deze bepaling kan er evenwel enkel a posteriori worden opgetreden, maar niet preventief. Het is echter wenselijk dat de Unie niet enkel kan reageren ingeval zich een ernstige en voortdurende schending van de rechten van de mens of van de fundamentele vrijheden heeft voorgedaan, maar ook dat zij vroegtijdig zou kunnen ageren wanneer een ernstige schending van die rechten dreigt plaats te grijpen. Op basis van die overtuiging heeft België een voorstel tot wijziging van artikel 7 EU-Verdrag in die zin ingediend.

Het Verdrag van Nice voegt aan artikel 7 EU-Verdrag een bepaling toe die in een vroeg stadium het gevaar voor schendingen van de rechten van de mens binnen de lidstaten van de Unie wil voorkomen.

De procedure van dergelijk ‘early warning’ mechanisme kan worden ingezet met een met redenen omkleed voorstel daartoe vanwege het Europees Parlement, de Commissie of 1/3 van de lidstaten.

Op basis van dit voorstel kan de Raad met een meerderheid van 4/5 van zijn leden, na eensluidend advies van het Europees Parlement (dat zich uitspreekt met een 2/3 meerderheid van de uitgebrachte stemmen en tevens bij meerderheid van zijn leden) en nadat de betrokken lidstaat werd gehoord, vaststellen dat er in een lidstaat een duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending van de grondrechten of de fundamentele vrijheden, en aan die lidstaat passende aanbevelingen doen.

Desgewenst kan de Raad, alvorens die vaststelling te doen, volgens dezelfde procedure aan onafhankelijke personen vragen (binnen een redelijke termijn) een verslag over de situatie in de lidstaat voor te leggen.

Eenmaal een dergelijke vaststelling is gedaan, is de Raad eraan gehouden om regelmatig na te gaan of de redenen, die tot de constatering van een duidelijk gevaar voor een ernstige schending van de rechten van de mens hebben geleid, nog voor handen zijn.

Artikel 46 EU-Verdrag verleent het Hof van Justitie tenslotte de bevoegdheid om, op verzoek van de betrokken lidstaat, binnen een maand na de door de Raad gedane vaststelling uitspraak te doen over het naleven van de procedurebepalingen als bedoeld in artikel 7 EU-Verdrag.

E. De andere thema's

1) Eurojust

Artikel 31 EU-Verdrag werd gewijzigd om de rol van Eurojust in het Verdrag te bekrachtigen. Eurojust is een eenheid waarin elke lidstaat procureurs, magistraten of politie-officiëren met gelijkwaardige bevoegdheden heeft gedetacheerd om in te staan voor een adequate coördinatie tussen de diverse nationale met strafvervolg belaste autoriteiten, alsook om het onderzoek naar de georganiseerde misdaad te ondersteunen.

België hechtte een groot belang aan de feitelijke oprichting van Eurojust en het heeft samen met Portugal, Frankrijk en Zweden een gemeenschappelijk voorstel tot besluit ingediend met het oog op de instelling ervan.

Doordat er in het Verdrag naar Eurojust verwezen wordt, kan er een beter evenwicht worden gegarandeerd tussen de politieke samenwerking (die onder meer werd ontwikkeld in het kader van Europol) en de justitiële samenwerking in strafzaken in het Verdrag.

2) Het veiligheids- en defensiebeleid

De Europese Raad van Nice heeft een verslag aangenomen over het Europees veiligheids- en defensiebeleid. Dit verslag voorziet onder meer in het uitbreiden van de militaire bevoegdheden van de Unie, in het oprichten van permanente politieke en militaire structuren en in het opnemen van de crisisbeheersingsfuncties van de West-Europese Unie (WEU) in de Unie. Mede vanuit dit perspectief resulteerde een gezamenlijk voorstel van Italië en van de Benelux-landen dan ook in het versterken van de militaire dimensie van de Unie in het verdrag.

Het Verdrag van Nice schaft de bestaande bepalingen van artikel 17 EU-Verdrag, die de betrekkingen vastleggen tussen de Europese Unie en de WEU, af. Omwille van de ontwikkeling van het veiligheids- en defensiebeleid van de Unie is een beroep van de Unie op de WEU (en dus deze bepalingen) de facto namelijk grotendeels overbodig geworden.

Als weerspiegeling van deze ontwikkelingen wordt ook het bestaande 'Politiek Comité' omgedoopt tot 'Politiek en Veiligheidscomité' (beter bekend onder het Frans acroniem "COPS", wat staat voor 'Comité Politique et de Sécurité').

Zo ook breidt het Verdrag van Nice de bevoegdheden van dit comité uit. In artikel 25 EU-Verdrag werd immers ingeschreven dat het COPS door de Raad gemachtigd kan worden om zelf passende besluiten te nemen over de politieke controle en de strategische leiding van een crisisbeheersingsoperatie.

Het oprichten van dit Comité zal bovendien een betere coördinatie garanderen tussen de besluiten inzake buitenlands beleid en de beslissingen van militaire aard.

In een verklaring in bijlage aan het Verdrag wordt daarnaast gepreciseerd dat de bekrachtiging van het Verdrag van Nice geen voorafgaande voorwaarde vormt voor het ten uitvoer brengen van het Europese veiligheids- en defensiebeleid als overeengekomen tijdens de Europese Raad van Nice.

3) Het Comité voor Sociale Bescherming

Artikel 144 EG-Verdrag wordt vervangen door een nieuwe bepaling die het feitelijk bestaan van het Comité voor Sociale Bescherming, dat door de Raad in toepassing van de conclusies van de Europese Raad van Lissabon werd opgericht, verdragsrechtelijk bevestigt.

Dit Comité heeft een adviestaak en heeft als opdracht toe te zien op de sociale situatie en de ontwikkeling van het beleid inzake sociale bescherming in de lidstaten; bij te dragen tot de soepele uitwisseling van informatie en ervaringen; alsook verslagen voor te bereiden, adviezen uit te brengen of andere activiteiten te ontplooiën op gebieden die onder zijn bevoegdheid vallen.

Het Comité legt bij het vervullen van zijn opdracht ook de nodige contacten met de sociale partners. Elke lidstaat en de Commissie hebben twee leden binnen dat Comité.

Deze bepaling beantwoordt aan de wensen van België. Ze geeft het Comité voor Sociale Bescherming een juridische basis in het Verdrag en stelt het Comité op gelijke voet met het Comité voor Tewerkstelling.

4) De Europese Centrale Bank en de Europese Investeringsbank

Het Verdrag van Nice heeft de mogelijkheid gecreëerd om de regels inzake de besluitvorming binnen de Raad van Bestuur van de Europese Centrale Bank (ECB) te wijzigen. Daartoe werd er een nieuwe paragraaf 10.6 toegevoegd aan het Protocol

betreffende de statuten van het Europees stelsel van Centrale Bank en van de Europese Centrale Bank.

De wijziging van de regels inzake de besluitvorming kan gebeuren hetzij op aanbeveling van de ECB (unanieme beslissing van de Raad van Bestuur) en na raadpleging van het Europees Parlement en van de Commissie, hetzij op aanbeveling van de Commissie en na raadpleging van de ECB en van het Europees Parlement. Het aannemen van de wijziging vergt een beslissing met eenparigheid van stemmen vanwege de Europese Raad, die vervolgens zal moeten worden bekrachtigd door de lidstaten.

Artikel 266 EG-Verdrag wordt bovendien gewijzigd opdat de Raad bepaalde regels (zoals deze waarbij de samenstelling van de Beheerraad of de besluitvormingsprocedure van de Europese Investeringsbank worden vastgelegd) met eenparigheid van stemmen kan wijzigen. Een dergelijk besluit kan worden genomen op verzoek van de Europese Investeringsbank (EIB) en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, dan wel op verzoek van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en van de EIB.

5) *De benaming van het Publicatieblad*

In artikel 254 EG-Verdrag wordt de benaming van het Europees Publicatieblad (voorheen "Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen") gewijzigd in "Publicatieblad van de Europese Unie".

6) *De antwoorden vanwege de instellingen*

Op initiatief van België en aansluitend bij het standpunt van de Vlaamse regering werd een Verklaring bij artikel 21, lid 3 EG-Verdrag aan het Verdrag van Nice toegevoegd. Deze verklaring verzoekt de instellingen en organen van de Unie (als bedoeld in artikel 7 of artikel 21, lid 3 EG-Verdrag) er zorg voor te dragen dat het antwoord dat op iedere schriftelijke vraag van een burger van de Unie dient te worden gegeven, binnen een redelijke termijn (in de taal van de vraagsteller) aan de betrokkene wordt toegezonden.

7) *Het protocol betreffende de beëindiging van het EGKS-Verdrag*

In tegenstelling tot de overige verdragen, die voor onbepaalde duur gelden, werd het EGKS-Verdrag destijds voor een beperkte duur (van 50 jaar) geslo-

ten. De looptijd voor het EGKS-Verdrag verstrijkt op 23 juli 2002.

Op verzoek van de Raad had de Commissie in september 2000 een ontwerp van besluit voorgesteld betreffende de overdracht van de activa en de passiva van de EGKS aan de Europese Gemeenschap. Omwille van juridische veiligheidsoverwegingen, werd ervoor geopteerd deze kwestie verdragsrechtelijk te regelen, via een afzonderlijk Protocol 'betreffende de financiële gevolgen van de beëindiging van het EGKS-Verdrag en betreffende het Fonds voor Onderzoek inzake Kolen en Staal' bij het Verdrag van Nice.

Volgens het protocol worden alle activa en passiva van de EGKS per 23 juli 2002 op 24 juli 2002 overgedragen aan de Gemeenschap. Het aldus beschikbare vermogen zal worden aangewend voor onderzoek in de sectoren van de kolen- en staalindustrie.

F. De Verklaring betreffende de toekomst van de Unie

De onderhandelingen over het Verdrag van Nice werden gekenmerkt door de noodzaak om de institutionele mechanismen van de Unie aan de uitbreiding aan te passen.

Ondanks de inspanningen van bepaalde lidstaten, en van België in het bijzonder, werd de Intergouvernementele Conferentie vaak gekenmerkt door een beperkte visie van de na te streven doelstellingen.

Aangezien de noodzakelijke institutionele hervormingen nu bereikt zijn, zou het verdere debat over de toekomst van de Unie toch iets vrijer moeten gebeuren. Vanuit die overtuiging heeft België tijdens de slotfase van de onderhandelingen een ontwerp van tekst ingediend waarin een agenda voor de toekomst bepaald wordt.

Op basis van die tekst werd een Verklaring betreffende de toekomst van de Unie aangenomen en aan het Verdrag van Nice gehecht. Deze verklaring zou een breder debat moeten op gang brengen, zowel naar de inhoud als naar de vorm.

De verklaring stelt allereerst vast dat het Verdrag van Nice de weg heeft geopend voor de uitbreiding en spoort de lidstaten aan er zorg voor te dragen dat het onverwijld bekrachtigd wordt.

De Intergouvernementele Conferentie drukt vervolgens de wens uit dat er een "breder en tevens

diepgaander debat over de toekomst van de Europese Unie" zou worden ingezet.

De Verklaring erkent verschillende fasen in dit debat :

- In 2001 zullen het Zweeds en het Belgisch EU-Voorzitterschap, in samenwerking met de Commissie en met het Europees Parlement, een brede discussie aanmoedigen waarbij alle belanghebbende partijen (de publieke opinie ; de nationale parlementen ; politieke, economische en academische kringen ; e.d.) zullen worden betrokken. Ook de kandidaat-lidstaten zullen bij dit proces worden betrokken.
- De Europese Raad van Laken/Brussel van december 2001 zal op basis van die discussie een Verklaring aannemen waarin passende initiatieven worden ontvouwd om dit proces op een meer gestructureerde wijze verder te zetten.

Daarbij worden tevens een reeks thema's vermeld die onder meer in de discussie aan bod moeten komen : de bevoegdheidsafbakening tussen de Europese Unie en de lidstaten ; de status van het Handvest voor de Grondrechten ; de vereenvoudiging van de verdragen ; en de rol van de nationale parlementen in het Europese bestel. Deze lijst is echter niet exhaustief en andere onderwerpen kunnen er bijgevolg aan toegevoegd worden. In elk geval geeft de Verklaring tevens aan dat de hervormingen ertoe moeten bijdragen dat de democratische legitimiteit en de transparantie van de Unie en haar instellingen worden verhoogd, zodat deze dichter bij de burger worden gebracht.

- In 2004 zal een nieuwe Intergouvernementele Conferentie het proces afsluiten en de nodige wijzigingen aan de verdragen aanbrengen.

De verklaring benadrukt dat deze volgende IGC in geen geval een obstakel of een voorafgaande voorwaarde zal vormen voor het uitbreidingsproces. De kandidaat-lidstaten die op dat ogenblik de toetredingsonderhandelingen hebben afgesloten zullen overigens op de Conferentie worden uitgenodigd. Degene die de onderhandelingen nog niet hebben afgesloten zullen worden uitgenodigd er als waarnemers aan deel te nemen.

IV. VLAANDEREN EN HET BEBAT BETREFFENDE DE TOEKOMST VAN DE UNIE

Hoger werd geduid dat een aantal Vlaamse verzoeken ook hun weg vonden tot in het Verdrag van Nice, maar dat vooral de eisen die specifiek betrekking hadden op het statuut van de constitutionele regio's binnen de Unie als dusdanig blijkbaar nog een brug te ver vormden voor de centralistisch ingestelde lidstaten.

Niettegenstaande de Europese geesten aldus duidelijk nog niet rijp waren om deze evolutie te steunen, zal Vlaanderen deze rechtmatige eisen onverminderd blijven verdedigen in het post-Nice tijdperk. Op die manier geeft Vlaanderen ook een eerste gevolg aan de oproep voor een "breder en tevens diepgaander debat over de toekomst van de Europese Unie", zoals die in een Verklaring bij het Verdrag van Nice werd geformuleerd (cf. supra).

Zo organiseerde Vlaanderen in samenwerking met zes partnerregio's (Wallonië, Beieren, Noordrijn-Westfalen, Salzburg, Catalonië en Schotland) op 22 februari 2001 een *Colloquium van de constitutionele regio's*, waarbij de diverse opties ter bevordering van de status van deze regio's in het Europees besluitvormingsproces op hun merites werden onderzocht.

Mede op basis van deze academische insteek, namen de minister-presidenten of ministers van Europese aangelegenheden van de zeven regio's op 28 mei 2001 een gezamenlijke *Politieke Verklaring* aan, waarmee zij een bijdrage wenselijk te leveren aan het debat over de toekomst van de Europese Unie en haar kerntaken en enkele thema's op de voorgrond willen plaatsen die voor hen van essentieel belang zijn. Diezelfde dag werd de tekst van de Politieke Verklaring ook formeel overhandigd aan toekomstig EU-Voorzitter premier Verhofstadt, onder wiens verantwoordelijkheid de Verklaring van Laken zal worden opgesteld, evenals aan Europees Commissaris Barnier, bevoegd voor het regionaal beleid en de institutionele hervormingen. Deze Politieke Verklaring werd ook aan de andere constitutionele regio's die openstaan voor de doelstellingen ervan voorgelegd, teneinde hen ertoe uit te nodigen deze mee te onderschrijven. Een blijvende samenwerking tussen regionale overheden zal immers een sleutelrol spelen om echte invloed uit te oefenen op de Europese beleidsagenda.

De boodschap die deze Politieke Verklaring uitdraagt is als volgt :

- Het debat over de toekomst van de Europese Unie is specifiek van belang voor de constitutionele regio's. Eerst en vooral worden de bevoegdheden van de constitutionele regio's beïnvloed door het integratieproces. Bovendien spelen de regio's een belangrijke rol in de uitvoering van de Europese wetgeving, maar krijgen ze onvoldoende inspraak bij de voorbereiding en de bepaling van het Europees beleid en de Europese wetgeving. Daarom wensen de constitutionele regio's rechtstreeks deel te nemen aan de voorbereidende werkzaamheden van de intergouvernementele conferentie van 2004.
- De constitutionele regio's willen een ruimere discussie dan louter over de thema's die door de intergouvernementele conferentie van Nice werden geïnventariseerd. Ze vragen met aandrang dat *'de rol en positie van de regio's in het Europese beleidsvormingsproces en het institutionele kader'* als discussiethema wordt toegevoegd.
- Het subsidiariteitsbeginsel moet als basis genomen worden voor het debat over de kerntaken van de Europese Unie. Dat debat moet leiden tot een meer effectieve Europese Unie die enkel zal optreden indien en voorzover de doelstellingen van het overwogen optreden niet voldoende kunnen worden bereikt op regionaal of nationaal beleidsniveau.
- De doelstellingen van de Europese Unie moeten nauwkeurig onderzocht worden en – in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel – opnieuw gedefinieerd worden via een duidelijkere verdeling van de bevoegdheden zodat die beter kunnen worden onderscheiden van de bevoegdheden van de lidstaten en hun regio's. Hierbij geven de constitutionele regio's de voorkeur aan een flexibele oplossing die het Europese integratieproces niet zal hinderen.
- De politieke rol van de constitutionele regio's moet worden versterkt binnen de Europese Unie om ervoor te zorgen dat het subsidiariteitsbeginsel op gepaste wijze nageleefd wordt en om zo ook te garanderen dat de eigen bevoegdheden ten volle gerespecteerd worden.

Bij het in ontvangst nemen van de politieke verklaring verklaarde de Belgische eerste minister zich bereid de erin geformuleerde betrachtingen mee in

overweging te nemen bij de redactie van de Verklaring van Laken.

Zulks verklaart wellicht mede de opname van twee verwijzingen naar de regionale dimensie van de Europese Unie in het Benelux-memorandum over de toekomst van Europa dat op 20 juni 2001 werd afgekondigd. Vooreerst pleiten de Benelux-landen voor een bredere agenda, die onder meer oog heeft voor het evenwicht tussen de Europese instellingen : de Commissie, de Raad, het Europees Parlement, het Europees Hof van Justitie én het Comité van de Regio's. Bovendien achten zij het wenselijk dat de voorzitter van het Forum, dat de werkzaamheden van de IGC 2004 moet voorbereiden, het initiatief kan nemen voor overleg met de regio's.

Een volgende stap met het oog op de input van de regio's met wetgevende bevoegdheden in de Verklaring van Laken volgde op 15 november 2001 met de conferentie van minister-presidenten van regio's met wetgevende bevoegdheden in Luik, waaraan politieke vertegenwoordigers van 52 regio's met wetgevende bevoegdheden deelnamen. Verder bouwend op de politieke verklaring van 28 mei 2001, nam deze conferentie een *Resolutie 'Op weg naar een versterking van de rol van regio's met wetgevende bevoegdheden in de Europese Unie'* aan.

Daarin stellen de minister-presidenten dat de Conventie die de volgende Intergouvernementele Conferentie zal voorbereiden, de standpunten moet weerspiegelen van alle politiek verkozen actoren die kunnen bijdragen tot een versterking van de democratische legitimiteit van de EU. De Conventie moet ook aandacht hebben voor de rol van de regio's in de verschillende gebieden van het staatsgezag (de wetgevende macht, de uitvoering en het gerechtelijk apparaat), die tevens ook op Europees vlak tot uiting moet komen.

Tot slot werden in Luik tevens de eisen met betrekking tot de deelname vanwege de regio's met wetgevende bevoegdheden aan de Conventie verijnd :

- Herinnerend aan de eis voor een rechtstreekse deelname van regio's met wetgevende bevoegdheden aan de Conventie beschouwt de resolutie van Luik nationale delegaties, beperkt tot één regeringsvertegenwoordiger en twee afgevaardigden van de nationale parlementen per lidstaat, als onvoldoende.
- In de resolutie roepen de regio's met wetgevende bevoegdheden hun respectievelijke regerin-

gen op om regionale vertegenwoordigers op te nemen in de nationale delegaties.

- De resolutie bepleit dat het Comité van de Regio's moet toegelaten worden om als volwaardig lid deel te nemen aan de werkzaamheden van de Conventie, en stelt dat de regio's met wetgevende bevoegdheden een legitieme plaats in de delegatie van het Comité van de Regio's toekomt.

Ook deze resolutie werd overhandigd aan het Belgisch EU-voorzitterschap, met de uitdrukkelijke wens om in de Verklaring van Laken rekening te houden met de verzuchtingen van de regio's met wetgevende bevoegdheden.

Vlaanderen heeft samen met Wallonië dus sterk geijverd om in de Verklaring van Laken ook een regionale dimensie in te schrijven, en heeft er herhaaldelijk op aangedrongen om de regio's met wetgevende bevoegdheden nauwer bij het debat over de toekomst van de Unie en bij de werkzaamheden van de Conventie te betrekken. De initiatieven om de regio's met wetgevende bevoegdheden meer op de Europese kaart te plaatsen en om een bijdrage te leveren aan het debat over de toekomst van de Europese Unie, zijn uiteindelijk niet vruchteloos gebleken, zij het dat de Verklaring van Laken ook weer geen reden geeft tot euforie.

De Verklaring van Laken is grotendeels in vraagvorm geformuleerd, zodat uiteraard nog niets verworven is. Maar niettemin kan de Verklaring van Laken vanuit Vlaams perspectief als een hoopvolle aanzet beschouwd worden.

Vooreerst wordt het bestaan en het concept van een regio met wetgevende bevoegdheden met de Verklaring van Laken voor het eerst officieel erkend in een document van het hoogste politieke orgaan van de Unie. Bovendien worden in de Verklaring van Laken een aantal expliciete en impliciete verwijzingen naar de regio's opgenomen, bijvoorbeeld onder de noemer van meer efficiëntie, transparantie en democratische controle of in het kader van de problematiek van de bevoegdheidsverdeling. Er mag aldus aangenomen worden dat de regionale dimensie van de Unie in zekere mate deel uitmaakt van de agenda voor de Conventie.

Daarenboven zijn een aantal mogelijkheden impliciet aanwezig waarlangs de regio's met wetgevende bevoegdheden kunnen pogen deel te nemen aan en te wegen op de werkzaamheden in de schoot van de Conventie. Allereerst zal het Comité van de Regio's zes waarnemers in de Conventie kunnen af-

vaardigen, door het Comité aan te wijzen uit de regio's, de steden en de regio's met wetgevende bevoegdheden. De regio's met wetgevende bevoegdheden kunnen dus via de delegatie van het Comité van de regio's hun stem laten horen in het debat over de toekomst en de finaliteit van de Europese Unie. Daarnaast kunnen zij ook pogen gebruik te maken van de mogelijkheid om via de nationale delegaties (per lidstaat met name één vertegenwoordiger van de regeringen en twee leden van de nationale parlementen) hun standpunten over te maken aan de Conventie. Waar mogelijk, zoals onder meer in België en Duitsland, moeten de regio's met wetgevende bevoegdheden er naar streven om deel uit te maken van deze nationale delegatie. Tot slot kunnen de regio's met wetgevende bevoegdheden ook overwegen om deel te nemen aan het parallel met de Conventie ingestelde Forum.

Er worden via de Verklaring van Laken dus een aantal openingen voor regio's met wetgevende bevoegdheden gecreëerd om op het verdere debat betreffende de toekomst van de Unie te wegen. Door samenwerking, netwerking en regelmatig overleg kunnen de regio's met wetgevende bevoegdheden het debat over de toekomst van de Europese Unie voeden en hun belangen verdedigen. Maar : het laatste woord blijft tijdens de Intergouvernementele Conferentie voorbehouden voor de lidstaten, zodat het voor de regio's met wetgevende bevoegdheden een punt van aandacht blijft om de nationale overheid zoveel mogelijk achter de regionale standpunten te scharen.

V. ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Het advies van de Raad van State werd aangevraagd op 23 november 2001, en uitgebracht op 13 december 2001. Het betreft enkel een legistische opmerking.

VI. CONCLUSIE

Op functioneel vlak biedt het Verdrag van Nice antwoorden op de institutionele vragen die het Verdrag van Amsterdam open had gelaten. Het vervult aldus de institutionele voorwaarde die de Unie voor de uitbreiding had vooropgesteld, en vormt een noodzakelijke fase in het Europees integratieproces.

Het is evenwel duidelijk dat zich bijkomende verdragshervormingen opdringen indien de Unie ook na de uitbreiding efficiënt verder wil blijven func-

tioneren. Het "breder en tevens diepgaander debat over de toekomst van de Europese Unie", waartoe een Verklaring bij het Verdrag van Nice oproept, moet in 2004 uitmonden in een nieuwe Intergouvernementele Conferentie (en in een nieuw verdrag).

Hoewel het resultaat van Nice voor de lidstaat België en deelstaat Vlaanderen, die traditioneel een ambitieuze visie op de Europese integratie voorstaan, ontoereikend is om de werkbaarheid van de Unie na te uitbreiding verder afdoend te garanderen, zou de niet-ratificatie van het Verdrag van Nice niettemin nefast zijn, zowel voor de verdieping van het Europees integratieproces als voor de uitbreiding van de Europese Unie. Het Europa van vandaag werd stap voor stap opgebouwd – ook het Verdrag van Nice vormt een dergelijke stap – en zal zich naar alle waarschijnlijkheid ook in de toekomst op deze wijze verder ontwikkelen.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met het verdrag van Nice
houdende wijziging van het verdrag betreffende de Europese Unie, de verdragen
tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijbehorende akten,
met de protocollen en de slotakte, ondertekend in Nice op 26 februari 2001

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt gemeenschaps- en gewestaangelegenheden.

Artikel 2

Het verdrag van Nice houdende wijziging van het verdrag betreffende de Europese Unie, de verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijbehorende akten, de protocollen en de slotakte, ondertekend in Nice op 26 februari 2001, zullen volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlandse Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Brussel, 6 september 2001
50 RVPdp090603

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD
VAN VLAANDEREN

Van de Heer Patrick DEWAELE
Minister-president van de Vlaamse
Regering
Martelaarsplein 19

1000 BRUSSEL

Mijnheer de Minister-president,

Betreft: principiële goedkeuring van het ontwerp van decreet houdende instemming met het Verdrag van Nice houdende wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie, de verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijhorende akten, en met de protocollen en de slotakte, ondertekend in Nice op 26 februari 2001

De SERV werd door de Administratie om advies gevraagd over het ontwerp van decreet tot goedkeuring van het Verdrag van Nice.

Het Dagelijks Bestuur van de SERV heeft in zijn vergadering van 5 september 2001 kennis genomen van de beslissing van de Vlaamse regering en van de teksten van het ontwerpdecreet en sluit zich hierbij aan.

Vermits de tekst van het Verdrag in deze fase niet meer gewijzigd kan worden en gelet op de tijdsdruk van ratificatie geeft de SERV geen inhoudelijke bemerkingen.

Het ligt wel in de bedoeling van de SERV om tegen de informele Europese Raad van 19/10/2001 in Gent een standpunt over de rol en de positie van de constitutionele regio's in de Europese Unie uitbrengen.

Een kopie van dit schrijven werd overgemaakt aan de heer H. Tombeur, Directeur van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie Buitenlands Beleid.

In de hoop u hiermee van dienst te zijn geweest, groet ik,

Met bijzondere hoogachting,

Pieter Kerremans,
Administrateur-generaal.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 32.584/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 23 november 2001 door de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "houdende instemming met het verdrag van Nice houdende wijziging van het verdrag betreffende de Europese Unie, de verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijhorende akten, met de protocollen en de slotakte, ondertekend in Nice op 26 februari 2001", heeft op 13 december 2001 het volgende advies gegeven :

32.584/1

Bij het ontwerp is slechts de volgende opmerking te maken.

Men vervange in het opschrift en in artikel 2 de woorden "de protocollen en de slotakte" door de woorden "de protocollen A, B en C, en de slotakte".

32.584/1

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, J. SMETS,	staatsraden,
	G. SCHRANS, A. SPRUYT,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A. BECKERS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. B. WEEKERS, adjunct-auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de H. L. VAN CALENBERGH, adjunct-referendaris.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A. BECKERS

M. VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

*De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Ambtenarenzaken
en Buitenlands Beleid,*

DE VLAAMSE REGERING

Paul VAN GREMBERGEN

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt gemeenschap- en gewestaangelegenheden.

Artikel 2

Het verdrag van Nice houdende wijziging van het verdrag betreffende de Europese Unie, de verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijbehorende akten, de protocollen en de slotakte, ondertekend in Nice op 26 februari 2001, zullen volkomen gevolg hebben.

Brussel, 18 januari 2002.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

BIJLAGE

VERDRAG VAN NICE

HOUDENDE WIJZIGING VAN HET VERDRAG
BETREFFENDE DE EUROPESE UNIE,
DE VERDRAGEN TOT OPRICHTING
VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
EN SOMMIGE BIJBEHORENDE AKTEN

(2001/C 80/01)

ZIJNE MAJESTEIT DE KONING DER BELGEN,

HARE MAJESTEIT DE KONINGIN VAN DENEMARKEN,

DE PRESIDENT VAN DE BONDSREPUBLIEK DUITSLAND,

DE PRESIDENT VAN DE HELLEENSE REPUBLIEK,

ZIJNE MAJESTEIT DE KONING VAN SPANJE,

DE PRESIDENT VAN DE FRANSE REPUBLIEK,

DE PRESIDENT VAN IERLAND,

DE PRESIDENT VAN DE ITALIAANSE REPUBLIEK,

ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID DE GROOTHERTOOG VAN LUXEMBURG,

HARE MAJESTEIT DE KONINGIN DER NEDERLANDEN,

DE FEDERALE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK OOSTENRIJK,

DE PRESIDENT VAN DE PORTUGESE REPUBLIEK,

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK FINLAND,

ZIJNE MAJESTEIT DE KONING VAN ZWEDEN,

HARE MAJESTEIT DE KONINGIN VAN HET VERENIGD KONINKRIJK VAN GROOT-BRITTANNIË EN NOORD-IERLAND,

HERINNEREND aan het historisch belang van de beëindiging van de deling van het Europese continent,

VERLANGEND het met het Verdrag van Amsterdam aangevangen proces, waarbij de instellingen van de Europese Unie moeten worden voorbereid op het functioneren in een uitgebreide Unie, te voltooien,

VASTBESLOTEN om op deze basis voort te gaan met de toetredingsonderhandelingen en deze op succesvolle wijze af te ronden volgens de procedure waarin het Verdrag betreffende de Europese Unie voorziet,

HEBBEN BESLOTEN het Verdrag betreffende de Europese Unie, de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijbehorende akten te wijzigen,

en hebben te dien einde als hun gevolmachtigden aangewezen:

ZIJNE MAJESTEIT DE KONING DER BELGEN:

De heer Louis MICHEL,
Vice-Eerste Minister en Minister van Buitenlandse Zaken;

HARE MAJESTEIT DE KONINGIN VAN DENEMARKEN:

De heer Mogens LYKKETOFT,
Minister van Buitenlandse Zaken;

DE PRESIDENT VAN DE BONDSREPUBLIEK DUITSLAND:

De heer Joseph FISCHER,
Minister van Buitenlandse Zaken en Plaatsvervanger van de Bondskanselier;

DE PRESIDENT VAN DE HELLEENSE REPUBLIEK:

De heer Georgios PAPANDREOU,
Minister van Buitenlandse Zaken;

ZIJNE MAJESTEIT DE KONING VAN SPANJE:

De heer Josep PIQUÉ I CAMPS,
Minister van Buitenlandse Zaken;

DE PRESIDENT VAN DE FRANSE REPUBLIEK:

De heer Hubert VÉDRINE,
Minister van Buitenlandse Zaken;

DE PRESIDENT VAN IERLAND:

De heer Brian COWEN,
Minister van Buitenlandse Zaken;

DE PRESIDENT VAN DE ITALIAANSE REPUBLIEK:

De heer Lamberto DINI,
Minister van Buitenlandse Zaken;

ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID DE GROOTHERTOOG VAN LUXEMBURG:

Mevrouw Lydie POLFER,

Vice-Minister-President, Minister van Buitenlandse Zaken en van Buitenlandse Handel;

HARE MAJESTEIT DE KONINGIN DER NEDERLANDEN:

De heer Jozias Johannes VAN AARTSEN,

Minister van Buitenlandse Zaken;

DE FEDERALE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK OOSTENRIJK:

Mevrouw Benita FERRERO-WALDNER,

Minister van Buitenlandse Zaken;

DE PRESIDENT VAN DE PORTUGESE REPUBLIEK:

De heer Jaime GAMA,

Minister van Staat, Minister van Buitenlandse Zaken;

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK FINLAND:

De heer Erkki TUOMIOJA,

Minister van Buitenlandse Zaken;

ZIJNE MAJESTEIT DE KONING VAN ZWEDEN:

Mevrouw Anna LINDH,

Minister van Buitenlandse Zaken;

HARE MAJESTEIT DE KONINGIN VAN HET VERENIGD KONINKRIJK VAN GROOT-BRITTANNIË EN NOORD-IERLAND:

De heer Robin COOK,

Minister van Buitenlandse Zaken en Gemenebestzaken;

DIE, na overlegging van hun in goede en behoorlijke vorm bevonden volmachten,

OVEREENSTEMMING HEBBEN BEREIKT OMTRENT DE VOLGENDE BEPALINGEN:

EERSTE DEEL
INHOUDELIJKE WIJZIGINGEN

Artikel 1

Het Verdrag betreffende de Europese Unie wordt gewijzigd overeenkomstig dit artikel.

1. Artikel 7 wordt vervangen door:

„Artikel 7

1. Op een met redenen omkleed voorstel van een derde van de lidstaten, het Europees Parlement of de Commissie kan de Raad, na instemming van het Europees Parlement, met een meerderheid van vier vijfden van zijn leden constateren dat er duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending van in artikel 6, lid 1, genoemde beginselen door een lidstaat, en die lidstaat passende aanbevelingen doen. Alvorens die constatering te doen, hoort de Raad de betrokken lidstaat en kan hij volgens dezelfde procedure onafhankelijke personen vragen binnen een redelijke termijn een verslag over de situatie in die lidstaat voor te leggen.

De Raad gaat regelmatig na of de redenen die tot zijn constatering hebben geleid nog bestaan.

2. De Raad, in de samenstelling van staatshoofden en regeringsleiders, kan met eenparigheid van stemmen, op voorstel van een derde van de lidstaten of van de Commissie, en na instemming van het Europees Parlement, een ernstige en voortdurende schending van in artikel 6, lid 1, genoemde beginselen door een lidstaat constateren, na de regering van de lidstaat in kwestie om opmerkingen te hebben verzocht.

3. Wanneer de in lid 2 bedoelde constatering is gedaan, kan de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten tot schorsing van bepaalde rechten die uit de toepassing van dit Verdrag op de lidstaat in kwestie voortvloeien, met inbegrip van de stemrechten van de vertegenwoordiger van de regering van die lidstaat in de Raad. De Raad houdt daarbij rekening met de mogelijke gevolgen van een dergelijke schorsing voor de rechten en verplichtingen van natuurlijke en rechtspersonen.

De verplichtingen van de lidstaat in kwestie uit hoofde van dit Verdrag blijven in ieder geval verbindend voor die lidstaat.

4. De Raad kan naderhand met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten om krachtens lid 3 genomen maatregelen te wijzigen of in te trekken in verband met wijzigingen in de toestand die tot het opleggen van de maatregelen heeft geleid.

5. Voor de toepassing van dit artikel besluit de Raad zonder rekening te houden met de stem van de vertegenwoordiger van de regering van de lidstaat in kwestie. Onthouding van stemming door aanwezige of vertegenwoordigde leden vormt geen beletsel voor het aannemen van de in lid 2 bedoelde besluiten. Een gekwalificeerde meerderheid wordt omschreven als hetzelfde aandeel van de gewogen stemmen van de betrokken leden van de Raad als vastgelegd in artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

Dit lid is eveneens van toepassing wanneer stemrechten worden geschorst op grond van lid 3.

6. Voor de toepassing van de leden 1 en 2 besluit het Europees Parlement met een meerderheid van twee derden der uitgebrachte stemmen en tevens bij meerderheid van zijn leden.”

2. Artikel 17 wordt vervangen door:

„Artikel 17

1. Het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid omvat alle aangelegenheden die betrekking hebben op de veiligheid van de Unie, met inbegrip van de geleidelijke bepaling van een gemeenschappelijk defensiebeleid, dat tot een gemeenschappelijke defensie kan leiden indien de Europese Raad daartoe besluit. In dat geval beveelt hij de lidstaten aan een daartoe strekkend besluit aan te nemen overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen.

Het beleid van de Unie overeenkomstig dit artikel laat het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten onverlet, eerbiedigt de uit het Noord-Atlantisch Verdrag voortvloeiende verplichtingen van bepaalde lidstaten waarvan de gemeenschappelijke defensie gestalte krijgt in de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), en is verenigbaar met het in dat kader vastgestelde gemeenschappelijke veiligheids- en defensiebeleid.

De geleidelijke bepaling van een gemeenschappelijk defensiebeleid wordt, wanneer de lidstaten dat passend achten, ondersteund door hun samenwerking op bewapeningsgebied.

2. De in dit artikel bedoelde aangelegenheden omvatten humanitaire en reddingsopdrachten, vredeshandhavingsoopdrachten en opdrachten van strijdkrachten op het gebied van crisisbeheersing, met inbegrip van het tot stand brengen van vrede.

3. Onder dit artikel vallende besluiten welke gevolgen hebben op defensiegebied worden genomen onverminderd het beleid en de verplichtingen, bedoeld in lid 1, tweede alinea.

4. Dit artikel vormt geen beletsel voor de ontwikkeling van nauwere samenwerking op bilateraal niveau tussen twee of meer lidstaten, in het kader van de West-Europese Unie (WEU) en van de NAVO, mits die samenwerking niet indruist tegen en geen belemmering vormt voor de in deze titel beoogde samenwerking.

5. Ter bevordering van de doelstellingen van dit artikel wordt het bepaalde in dit artikel overeenkomstig artikel 48 herzien.”

3. In artikel 23, lid 2, eerste alinea, wordt het volgende derde streepje toegevoegd:

„— bij de benoeming van een speciale vertegenwoordiger overeenkomstig artikel 18, lid 5.”

4. Artikel 24 wordt vervangen door:

„Artikel 24

1. Indien ter uitvoering van deze titel een overeenkomst moet worden gesloten met één of meer staten of internationale organisaties, kan de Raad het voorzitterschap machtigen om, zo nodig bijgestaan door de Commissie, daartoe onderhandelingen te openen. Dergelijke overeenkomsten worden gesloten door de Raad op aanbeveling van het voorzitterschap.

2. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen wanneer de overeenkomst betrekking heeft op een aangelegenheid ten aanzien waarvan interne besluiten met eenparigheid van stemmen worden aangenomen.

3. Wanneer de overeenkomst betrekking heeft op de uitvoering van een gemeenschappelijk optreden of een gemeenschappelijk standpunt, besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen overeenkomstig artikel 23, lid 2.

4. Dit artikel is ook van toepassing op aangelegenheden die onder titel VI vallen. Wanneer de overeenkomst betrekking heeft op een aangelegenheid ten aanzien waarvan interne besluiten of maatregelen met gekwalificeerde meerderheid van stemmen moeten worden aangenomen, besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen overeenkomstig artikel 34, lid 3.
 5. Geen overeenkomst is bindend voor een lidstaat waarvan de vertegenwoordiger in de Raad verklaart dat hij de bepalingen van zijn grondwettelijke procedure in acht moet nemen; de andere leden van de Raad kunnen overeenkomen dat de overeenkomst niettemin voorlopig van toepassing is.
 6. De overeenkomsten, gesloten onder de voorwaarden van dit artikel, zijn bindend voor de instellingen van de Unie.”
5. Artikel 25 wordt vervangen door:

„Artikel 25

Onverminderd artikel 207 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap volgt een politiek en veiligheidscomité de internationale situatie op de onder het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vallende gebieden en draagt het bij tot het bepalen van het beleid door op verzoek van de Raad of op eigen initiatief adviezen aan de Raad uit te brengen. Het comité ziet ook toe op de tenuitvoerlegging van het overeengekomen beleid, onverminderd de bevoegdheden van het voorzitterschap en van de Commissie.

In het kader van deze titel oefent het comité onder verantwoordelijkheid van de Raad de politieke controle en strategische leiding van crisisbeheersingsoperaties uit.

De Raad kan het comité voor het doel en de duur van een crisisbeheersingsoperatie, als bepaald door de Raad, machtigen passende besluiten te nemen over de politieke controle en strategische leiding van de operatie, onverminderd artikel 47.”

6. De volgende artikelen worden ingevoegd:

„Artikel 27 A

1. Nauwere samenwerking op een van de gebieden die vallen onder deze titel heeft tot doel de waarden van de Unie veilig te stellen en de belangen van de Unie in haar geheel te dienen, door haar identiteit als coherente kracht in de wereld tot uitdrukking te brengen. Nauwere samenwerking moet geschieden met inachtneming van:

- de beginselen, de doelstellingen, de algemene richtsnoeren en de samenhang van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, alsmede de in het kader van dat beleid genomen besluiten;
- de bevoegdheden van de Europese Gemeenschap;
- de samenhang tussen het algehele beleid van de Unie en haar externe optreden.

2. De artikelen 11 tot en met 27 en de artikelen 27 B tot en met 28 zijn van toepassing op de in dit artikel bedoelde nauwere samenwerking, tenzij in artikel 27 C en in de artikelen 43 tot en met 45 anders is bepaald.

Artikel 27 B

De nauwere samenwerking uit hoofde van deze titel heeft betrekking op de uitvoering van een gemeenschappelijk optreden of een gemeenschappelijk standpunt. Zij kan geen betrekking hebben op vraagstukken die gevolgen hebben op militair of defensiegebied.

Artikel 27 C

De lidstaten die voornemens zijn onderling nauwere samenwerking krachtens artikel 27 B aan te gaan, richten een verzoek aan de Raad.

Het verzoek wordt aan de Commissie en ter kennisgeving aan het Europees Parlement toegezonden. De Commissie brengt met name advies uit over de samenhang van de beoogde nauwere samenwerking met het beleid van de Unie. De machtiging wordt verleend door de Raad, die overeenkomstig artikel 23, lid 2, tweede en derde alinea, en met inachtneming van de artikelen 43 tot en met 45 een besluit neemt.

Artikel 27 D

Onverminderd de bevoegdheden van het voorzitterschap en de Commissie, ziet de secretaris-generaal van de Raad, hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, er in het bijzonder op toe dat het Europees Parlement en alle leden van de Raad ten volle op de hoogte worden gehouden van de uitvoering van nauwere samenwerking op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.

Artikel 27 E

Een lidstaat die wenst deel te nemen aan krachtens artikel 27 C aangegeane nauwere samenwerking geeft kennis van zijn voornemen aan de Raad en brengt de Commissie op de hoogte. De Commissie doet binnen drie maanden na ontvangst van de kennisgeving een advies aan de Raad toekomen. Binnen vier maanden na ontvangst van de kennisgeving neemt de Raad een besluit over het verzoek en over bijzondere regelingen die hij eventueel nodig acht. Het besluit wordt geacht te zijn goedgekeurd, tenzij de Raad binnen die termijn met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit het op te schorten; in dat geval geeft de Raad de redenen voor zijn besluit aan en stelt hij een termijn voor een nieuwe behandeling.

Voor de toepassing van dit artikel besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Een gekwalificeerde meerderheid wordt omschreven als hetzelfde aandeel van de gewogen stemmen en hetzelfde aandeel van het aantal betrokken leden van de Raad als vastgelegd in artikel 23, lid 2, derde alinea.”

7. Artikel 29, tweede alinea, tweede streepje, wordt vervangen door:

„— nauwere samenwerking tussen justitiële en andere bevoegde autoriteiten van de lidstaten, ook via de Europese eenheid voor justitiële samenwerking (Eurojust), in overeenstemming met de artikelen 31 en 32;”

8. Artikel 31 wordt vervangen door:

„Artikel 31

1. Gezamenlijk optreden inzake justitiële samenwerking in strafzaken omvat:

- a) het vergemakkelijken en bespoedigen van de samenwerking tussen de bevoegde ministeries en de justitiële of gelijkwaardige autoriteiten van de lidstaten, onder andere wanneer dat dienstig is via Eurojust, met betrekking tot procedures en de tenuitvoerlegging van beslissingen;
- b) het vergemakkelijken van uitlevering tussen lidstaten;

- c) het waarborgen van de verenigbaarheid van de in de lidstaten geldende voorschriften, voorzover nodig ter verbetering van die samenwerking;
- d) het voorkomen van jurisdictiegeschillen tussen lidstaten;
- e) het geleidelijk aannemen van maatregelen tot opstelling van minimumvoorschriften met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van de georganiseerde criminaliteit, terrorisme en illegale drugshandel.

2. De Raad bevordert de samenwerking via Eurojust door:

- a) Eurojust in staat te stellen bij te dragen tot een goede coördinatie tussen de met vervolging belaste nationale autoriteiten van de lidstaten;
- b) de medewerking van Eurojust te bevorderen aan onderzoek met betrekking tot zaken van zware grensoverschrijdende criminaliteit, in het bijzonder wanneer het om georganiseerde criminaliteit gaat, met name rekening houdend met de door Europol verrichte analyses;
- c) nauwe samenwerking tussen Eurojust en het Europees justitieel netwerk te vergemakkelijken, met name om de uitvoering van rogatoire commissies en de behandeling van uitleveringsverzoeken te vergemakkelijken.”

9. Artikel 40 wordt vervangen door de volgende artikelen 40, 40 A en 40 B:

„Artikel 40

1. Nauwere samenwerking op een van de gebieden die vallen onder deze titel heeft tot doel de Unie in staat te stellen zich sneller te ontwikkelen tot een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid, met inachtneming van de bevoegdheden van de Europese Gemeenschap en de in deze titel neergelegde doelstellingen.

2. De artikelen 29 tot en met 39 en de artikelen 40 A, 40 B en 41 zijn van toepassing op de in dit artikel bedoelde nauwere samenwerking, tenzij in artikel 40 A en in de artikelen 43 tot en met 45 anders is bepaald.

3. De bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap die betrekking hebben op de bevoegdheden van het Hof van Justitie en de uitoefening van die bevoegdheden, zijn van toepassing op dit artikel alsmede op de artikelen 40 A en 40 B.

Artikel 40 A

1. De lidstaten die voornemens zijn onderling nauwere samenwerking krachtens artikel 40 aan te gaan, richten een verzoek aan de Commissie, die bij de Raad een voorstel in die zin kan indienen. Indien de Commissie geen voorstel indient, deelt zij de redenen daarvan mee aan de betrokken lidstaten. Deze kunnen vervolgens bij de Raad een initiatief indienen om een machtiging voor de nauwere samenwerking te verkrijgen.

2. De in lid 1 bedoelde machtiging wordt met inachtneming van de artikelen 43 tot en met 45 verleend door de Raad die, op voorstel van de Commissie of op initiatief van ten minste acht lidstaten, na raadpleging van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt. De stemmen van de leden van de Raad worden gewogen overeenkomstig artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

Een lid van de Raad kan verlangen dat de zaak aan de Europese Raad wordt voorgelegd. Nadat dit is geschied, kan de Raad overeenkomstig de eerste alinea een besluit nemen.

Artikel 40 B

Een lidstaat die wenst deel te nemen aan krachtens artikel 40 A aangegeane nauwere samenwerking geeft kennis van zijn voornemen aan de Raad en aan de Commissie, die binnen drie maanden na ontvangst van de kennisgeving een advies aan de Raad doet toekomen, eventueel vergezeld van een aanbeveling betreffende bijzondere regelingen die zij nodig acht voor de deelneming van de betrokken lidstaat aan de samenwerking. De Raad neemt binnen vier maanden na ontvangst van de kennisgeving een besluit over het verzoek. Het besluit wordt geacht te zijn goedgekeurd, tenzij de Raad binnen die termijn met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit het op te schorten; in dat geval geeft de Raad de redenen voor zijn besluit aan en stelt hij een termijn voor een nieuwe behandeling.

Voor de toepassing van dit artikel besluit de Raad overeenkomstig artikel 44, lid 1.”

10. (heeft geen betrekking op de Nederlandse tekst)

11. Artikel 43 wordt vervangen door:

„Artikel 43

De lidstaten die voornemens zijn onderling nauwere samenwerking aan te gaan kunnen gebruik maken van de instellingen, procedures en regelingen van dit Verdrag en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, mits de samenwerking:

- a) beoogt de doelstellingen van de Unie en de Gemeenschap te bevorderen, hun belangen te beschermen en te dienen, en hun integratieproces te versterken;
- b) strookt met die verdragen, en met het ene institutionele kader van de Unie;
- c) strookt met het *acquis communautaire* en met de maatregelen die krachtens de andere bepalingen van die verdragen genomen zijn;
- d) binnen de grenzen van de bevoegdheden van de Unie of de Gemeenschap blijft en geen betrekking heeft op de gebieden die onder de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap vallen;
- e) geen afbreuk doet aan de interne markt als omschreven in artikel 14, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, noch aan de economische en sociale samenhang die tot stand is gebracht overeenkomstig titel XVII van dat Verdrag;
- f) geen beperking of discriminatie in de handel tussen de lidstaten vormt en de mededinging tussen de lidstaten niet verstoort;
- g) een zaak is van ten minste acht lidstaten;
- h) strookt met de bevoegdheden, rechten en verplichtingen van de lidstaten die er niet aan deelnemen;

- i) geen afbreuk doet aan het Protocol tot opnemning van het Schengenacquis in het kader van de Europese Unie;
- j) openstaat voor alle lidstaten, overeenkomstig artikel 43 B.”

12. De volgende artikelen worden toegevoegd:

„Artikel 43 A

Er mag pas in laatste instantie met nauwere samenwerking worden begonnen, wanneer in de Raad is vastgesteld dat de doelstellingen van de samenwerking niet binnen een redelijke termijn op grond van de terzake geldende bepalingen van de verdragen kunnen worden verwezenlijkt.

Artikel 43 B

Nauwere samenwerking staat open voor alle lidstaten op het moment waarop zij wordt aangegaan. Deelneming is te allen tijde mogelijk overeenkomstig de artikelen 27 E en 40 B van dit Verdrag en artikel 11 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, mits het basisbesluit en de in het kader daarvan aangenomen besluiten worden nageleefd. De Commissie en de lidstaten die aan een nauwere samenwerking deelnemen, zien erop toe dat de deelname van zoveel mogelijk lidstaten wordt aangemoedigd.”

13. Artikel 44 wordt vervangen door de volgende artikelen 44 en 44 A:

„Artikel 44

1. Voor de aanneming van de handelingen en besluiten die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de in artikel 43 bedoelde nauwere samenwerking zijn de desbetreffende institutionele bepalingen van dit Verdrag en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap van toepassing. Alle leden van de Raad kunnen deelnemen aan de beraadslagingen, maar alleen de leden die aan de samenwerking deelnemende lidstaten vertegenwoordigen, nemen deel aan de aanneming van besluiten. Een gekwalificeerde meerderheid wordt omschreven als hetzelfde aandeel van de gewogen stemmen en hetzelfde aandeel van het aantal betrokken leden van de Raad als vastgelegd in artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en, wat nauwere samenwerking op grond van artikel 27 C betreft, in artikel 23, lid 2, tweede en derde alinea, van dit Verdrag. Eenparigheid van stemmen wordt alleen door de betrokken leden van de Raad gevormd.

Dergelijke handelingen en besluiten maken geen deel uit van het acquis van de Unie.

2. De lidstaten passen, voorzover zij bij de nauwere samenwerking betrokken zijn, de handelingen en besluiten toe die worden aangenomen voor de uitvoering van de nauwere samenwerking waaraan zij deelnemen. Deze handelingen en besluiten zijn alleen bindend voor de lidstaten die eraan deelnemen en zijn in voorkomend geval alleen in die staten rechtstreeks van toepassing. De lidstaten die niet aan de samenwerking deelnemen, belemmeren de uitvoering ervan door de deelnemende lidstaten niet.

Artikel 44 A

De uitgaven die voortvloeien uit de uitvoering van een nauwere samenwerking, met uitzondering van de administratieve kosten voor de instellingen, komen ten laste van de deelnemende lidstaten, tenzij de Raad, na raadpleging van het Europees Parlement, met eenparigheid van stemmen van al zijn leden anders besluit.”

14. Artikel 45 wordt vervangen door:

„Artikel 45

De Raad en de Commissie zorgen ervoor dat de op grond van deze titel genomen maatregelen coherent zijn, zowel onderling als met het beleid van de Unie en van de Gemeenschap, en werken daartoe samen.”

15. Artikel 46 wordt vervangen door:

„Artikel 46

De bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie die betrekking hebben op de bevoegdheden van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en de uitoefening van die bevoegdheden, zijn slechts op de volgende bepalingen van dit Verdrag van toepassing:

- a) de bepalingen houdende wijziging van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap met het oog op de oprichting van de Europese Gemeenschap, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie;
- b) de bepalingen van titel VI, onder de voorwaarden van artikel 35;
- c) de bepalingen van titel VII, onder de voorwaarden van de artikelen 11 en 11 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en van artikel 40 van dit Verdrag;
- d) artikel 6, lid 2, met betrekking tot de handelingen van de instellingen, voorzover het Hof bevoegd is op grond van de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en op grond van dit Verdrag;
- e) de louter procedurele bepalingen van artikel 7; het Hof doet uitspraak op verzoek van de betrokken lidstaat, binnen een maand na de datum van de in dat artikel bedoelde constatering door de Raad;
- f) de artikelen 46 tot en met 53.”

Artikel 2

Het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap wordt gewijzigd overeenkomstig dit artikel.

1. Artikel 11 wordt vervangen door de volgende artikelen 11 en 11 A:

„Artikel 11

1. De lidstaten die voornemens zijn onderling nauwere samenwerking aan te gaan op een van de gebieden die onder dit Verdrag vallen, richten een verzoek aan de Commissie, die bij de Raad een voorstel in die zin kan indienen. Indien de Commissie geen voorstel indient, deelt zij de redenen daarvan mee aan de betrokken lidstaten.

2. De machtiging om nauwere samenwerking als bedoeld in lid 1 aan te gaan, wordt met inachtneming van de artikelen 43 tot en met 45 van het Verdrag betreffende de Europese Unie verleend door de Raad, die op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt. Wanneer de nauwere samenwerking betrekking heeft op een gebied dat onder de procedure van artikel 251 van dit Verdrag valt, is instemming van het Europees Parlement vereist.

Een lid van de Raad kan verlangen dat de zaak aan de Europese Raad wordt voorgelegd. Nadat dit is geschied, kan de Raad overeenkomstig de eerste alinea een besluit nemen.

3. Op de handelingen en besluiten die nodig zijn voor de uitvoering van activiteiten inzake nauwere samenwerking zijn alle desbetreffende bepalingen van dit Verdrag van toepassing, tenzij in dit artikel en in de artikelen 43 tot en met 45 van het Verdrag betreffende de Europese Unie anders is bepaald.

Artikel 11 A

Een lidstaat die wenst deel te nemen aan krachtens artikel 11 aangegeane nauwere samenwerking geeft kennis van zijn voornemen aan de Raad en aan de Commissie, die binnen drie maanden na ontvangst van de kennisgeving een advies aan de Raad doet toekomen. Binnen vier maanden na ontvangst van de kennisgeving neemt de Commissie een besluit over het verzoek en over bijzondere regelingen die zij eventueel nodig acht.”

2. In artikel 13 wordt de bestaande tekst lid 1, en wordt het volgende lid 2 toegevoegd:

„2. Wanneer de Raad communautaire stimuleringsmaatregelen, harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten uitgezonderd, vaststelt ter ondersteuning van de maatregelen die de lidstaten nemen om bij te dragen tot de verwezenlijking van de in lid 1 genoemde doelstellingen neemt hij, in afwijking van lid 1, een besluit volgens de procedure van artikel 251.”

3. Artikel 18 wordt vervangen door:

„Artikel 18

1. Iedere burger van de Unie heeft het recht vrij op het grondgebied van de lidstaten te reizen en te verblijven, onder voorbehoud van de beperkingen en voorwaarden die bij dit Verdrag en de bepalingen ter uitvoering daarvan zijn vastgesteld.

2. Indien een optreden van de Gemeenschap noodzakelijk blijkt om deze doelstelling te verwezenlijken en dit Verdrag niet in de daartoe vereiste bevoegdheden voorziet, kan de Raad bepalingen vaststellen die de uitoefening van de in lid 1 bedoelde rechten vergemakkelijken. Hij neemt een besluit volgens de procedure van artikel 251.

3. Lid 2 is niet van toepassing op de bepalingen inzake paspoorten, identiteitskaarten, verblijfstitels of andere daarmee gelijkgestelde documenten, noch op de bepalingen inzake sociale zekerheid of sociale bescherming.”

4. Aan artikel 67 wordt het volgende lid toegevoegd:

„5. In afwijking van lid 1 neemt de Raad volgens de procedure van artikel 251 de volgende maatregelen aan:

- de in artikel 63, punt 1) en punt 2), onder a), bedoelde maatregelen, voorzover de Raad vooraf overeenkomstig lid 1 van dit artikel communautaire wetgeving heeft vastgesteld waarin gemeenschappelijke regels en de voornaamste beginselen terzake worden bepaald;
- de in artikel 65 bedoelde maatregelen, met uitzondering van de aspecten in verband met het familierecht.”

5. Artikel 100 wordt vervangen door:

„Artikel 100

1. Onverminderd de overige procedures waarin dit Verdrag voorziet, kan de Raad op voorstel van de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de voor de economische situatie passende maatregelen nemen, met name indien zich bij de voorziening met bepaalde producten ernstige moeilijkheden voordoen.

2. In geval van moeilijkheden of ernstige dreiging van grote moeilijkheden in een lidstaat, die worden veroorzaakt door natuurrampen of buitengewone gebeurtenissen die deze lidstaat niet kan beheersen, kan de Raad op voorstel van de Commissie, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen onder bepaalde voorwaarden communautaire financiële bijstand aan de betrokken lidstaat verlenen. De voorzitter van de Raad stelt het Europees Parlement van het genomen besluit in kennis.”

6. Artikel 111, lid 4, wordt vervangen door:

„4. Onder voorbehoud van lid 1 besluit de Raad, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de ECB, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen over het standpunt van de Gemeenschap in internationale fora ten aanzien van onderwerpen die van bijzonder belang zijn voor de Economische en Monetaire Unie, en over de wijze waarop zij overeenkomstig de in de artikelen 99 en 105 vastgelegde bevoegdheidsverdeling wordt vertegenwoordigd.”

7. Artikel 123, lid 4, wordt vervangen door:

„4. Op de aanvangsdatum van de derde fase neemt de Raad, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de ECB, met eenparigheid van stemmen van de lidstaten zonder derogatie, de omrekeningskoersen aan die voor hun munteenheden onherroepelijk worden vastgesteld en waartegen deze munteenheden vervangen worden door de ecu, en zal de ecu een volwaardige munteenheid worden. Deze maatregel op zich brengt geen wijziging in de externe waarde van de ecu mede. De Raad neemt op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de ECB, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen van de lidstaten zonder derogatie, de overige maatregelen die nodig zijn voor de spoedige invoering van de ecu als enige munteenheid van die lidstaten. Artikel 122, lid 5, tweede zin, is van toepassing.”

8. Artikel 133 wordt vervangen door:

„Artikel 133

1. De gemeenschappelijke handelspolitiek wordt gegrond op eenvormige beginselen, met name wat betreft de tariefwijzigingen, het sluiten van tarief- en handelsakkoorden, het eenvormig maken van liberalisatiemaatregelen, de uitvoerpolitiek, alsmede de handelspolitieke beschermingsmaatregelen, waaronder de te nemen maatregelen in geval van dumping en subsidies.

2. De Commissie doet aan de Raad voorstellen voor de uitvoering van de gemeenschappelijke handelspolitiek.

3. Indien moet worden onderhandeld over akkoorden met een of meer staten of internationale organisaties, doet de Commissie aanbevelingen aan de Raad, die haar machtigt de vereiste onderhandelingen te openen. De Raad en de Commissie zien erop toe dat die akkoorden verenigbaar zijn met het interne beleid en de interne voorschriften van de Gemeenschap.

De Commissie voert de onderhandelingen in overleg met een speciaal comité, door de Raad aangegeven om haar daarin bij te staan, en binnen het raam van de richtsnoeren welke de Raad haar kan verstrekken. De Commissie brengt regelmatig verslag uit aan het speciaal comité over de stand van de onderhandelingen.

De desbetreffende bepalingen van artikel 300 zijn van toepassing.

4. Bij de uitoefening van de bevoegdheden welke hem bij dit artikel zijn verleend, besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen.

5. Onverminderd lid 6 zijn de leden 1 tot en met 4 ook van toepassing op onderhandelingen over en de sluiting van akkoorden op het gebied van de handel in diensten en de handelsaspecten van intellectuele eigendom, voorzover de akkoorden in kwestie niet onder die leden vallen.

In afwijking van lid 4 besluit de Raad terzake van onderhandelingen over en de sluiting van een akkoord op een van de in de eerste alinea bedoelde gebieden met eenparigheid van stemmen, indien dat akkoord bepalingen bevat waarvoor interne voorschriften met eenparigheid van stemmen worden aangenomen, of betrekking heeft op een gebied ten aanzien waarvan de Gemeenschap haar bevoegdheden uit hoofde van dit Verdrag nog niet heeft uitgeoefend door interne voorschriften aan te nemen.

De Raad besluit met eenparigheid van stemmen terzake van onderhandelingen over en de sluiting van een horizontaal akkoord, voorzover dat akkoord ook betrekking heeft op de aangelegenheden, bedoeld in de voorgaande alinea of lid 6, tweede alinea.

Dit lid laat het recht van de lidstaten akkoorden met derde landen of internationale organisaties te handhaven en te sluiten onverlet, voorzover die akkoorden in overeenstemming zijn met het Gemeenschapsrecht en de overige toepasselijke internationale akkoorden.

6. De Raad kan geen akkoord sluiten dat bepalingen bevat die de interne bevoegdheden van de Gemeenschap overschrijden, in het bijzonder omdat zij zouden leiden tot harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten op een gebied ten aanzien waarvan dit Verdrag een dergelijke harmonisatie uitsluit.

In dit verband behoren handelsakkoorden betreffende culturele en audiovisuele diensten, onderwijsdiensten alsmede sociale en volksgezondheidsdiensten, in afwijking van lid 5, eerste alinea, tot de gedeelde bevoegdheid van de Gemeenschap en haar lidstaten. Derhalve is voor onderhandelingen over dergelijke akkoorden, behalve een overeenkomstig de toepasselijke bepalingen van artikel 300 genomen besluit van de Gemeenschap, onderlinge overeenstemming van de lidstaten vereist. De bij de onderhandelingen tot stand gekomen akkoorden worden door de Gemeenschap en de lidstaten gezamenlijk gesloten.

Titel V en artikel 300 blijven van toepassing op onderhandelingen over en de sluiting van internationale akkoorden op het gebied van vervoer.

7. Onverminderd lid 6, eerste alinea, kan de Raad op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met eenparigheid van stemmen besluiten de toepassing van de leden 1 tot en met 4 uit te breiden tot onderhandelingen en internationale akkoorden betreffende intellectuele eigendom, voorzover deze niet onder lid 5 vallen.”

9. Artikel 137 wordt vervangen door:

„Artikel 137

1. Ter verwezenlijking van de doelstellingen van artikel 136 wordt het optreden van de lidstaten op de volgende gebieden door de Gemeenschap ondersteund en aangevuld:

- a) de verbetering van met name het arbeidsmilieu, om de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te beschermen;
- b) de arbeidsvoorwaarden;
- c) de sociale zekerheid en de sociale bescherming van de werknemers;
- d) de bescherming van de werknemers bij beëindiging van de arbeidsovereenkomst;
- e) de informatie en de raadpleging van de werknemers;
- f) de vertegenwoordiging en collectieve verdediging van de belangen van werknemers en werkgevers, met inbegrip van de medezeggenschap, onder voorbehoud van lid 5;
- g) de werkgelegenheidsvoorwaarden voor onderdanen van derde landen die op wettige wijze op het grondgebied van de Gemeenschap verblijven;
- h) de integratie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, onverminderd artikel 150;
- i) de gelijkheid van mannen en vrouwen wat hun kansen op de arbeidsmarkt en de behandeling op het werk betreft;
- j) de bestrijding van sociale uitsluiting;
- k) de modernisering van de stelsels voor sociale bescherming, onverminderd punt c).

2. Te dien einde kan de Raad:

- a) maatregelen aannemen die erop gericht zijn de samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen door middel van initiatieven ter verbetering van de kennis, ontwikkeling van de uitwisseling van informatie en optimale praktijken, bevordering van innoverende benaderingswijzen en evaluatie van ervaringen, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten;
- b) op de in lid 1, onder a) tot en met i), bedoelde gebieden door middel van richtlijnen minimumvoorschriften vaststellen die geleidelijk van toepassing zullen worden, met inachtneming van de in elk van de lidstaten bestaande omstandigheden en technische voorschriften. In deze richtlijnen wordt vermeden zodanige administratieve, financiële en juridische verplichtingen op te leggen dat de oprichting en ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen daardoor zou kunnen worden belemmerd.

De Raad besluit volgens de procedure van artikel 251 na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, behoudens op de in lid 1, onder c), d), f) en g), van dit artikel bedoelde gebieden, waar hij op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en de voornoemde comités met eenparigheid van stemmen besluit. De Raad kan op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met eenparigheid van stemmen besluiten dat de procedure van artikel 251 van toepassing is op lid 1, punten d), f) en g), van dit artikel.

3. Een lidstaat kan de sociale partners, indien zij gezamenlijk daarom verzoeken, belasten met de uitvoering van de krachtens lid 2 vastgestelde richtlijnen.

In dat geval verzekert de lidstaat zich ervan dat de sociale partners, uiterlijk op de datum waarop een richtlijn overeenkomstig artikel 249 moet zijn omgezet, de nodige maatregelen bij overeenkomst hebben ingevoerd; de betrokken lidstaat moet zelf alle maatregelen treffen om de in de betrokken richtlijn voorgeschreven resultaten te allen tijde te kunnen waarborgen.

4. De krachtens dit artikel vastgestelde bepalingen:

- laten het recht van de lidstaten de fundamentele beginselen van hun sociale-zekerheidsstelsel vast te stellen onverlet en mogen geen aanmerkelijke gevolgen hebben voor het financiële evenwicht van dat stelsel;
- beletten niet dat een lidstaat maatregelen met een hogere graad van bescherming handhaaft of invoert welke met dit Verdrag verenigbaar zijn.

5. Dit artikel is niet van toepassing op de beloning, het recht van vereniging, het stakingsrecht of het recht tot uitsluiting.”

10. Artikel 139, lid 2, tweede alinea, wordt vervangen door:

„De Raad besluit met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, tenzij de betrokken overeenkomst een of meer bepalingen bevat die betrekking hebben op een van de gebieden waarvoor krachtens artikel 137, lid 2, eenparigheid van stemmen vereist is. In dat geval besluit hij met eenparigheid van stemmen.”

11. Artikel 144 wordt vervangen door:

„Artikel 144

De Raad stelt na raadpleging van het Europees Parlement een comité voor sociale bescherming met een adviestaak in teneinde de samenwerking tussen de lidstaten onderling en met de Commissie op het gebied van de sociale bescherming te bevorderen. Het comité heeft tot taak:

- toe te zien op de sociale situatie en de ontwikkeling van het beleid inzake sociale bescherming in de lidstaten en de Gemeenschap;
- de uitwisseling van informatie, ervaringen en goede praktijken tussen de lidstaten onderling en met de Commissie te vergemakkelijken;
- onverminderd artikel 207, verslagen op te stellen, adviezen uit te brengen of andere activiteiten te ontplooiën op gebieden die onder zijn bevoegdheid vallen, hetzij op verzoek van de Raad of de Commissie, hetzij op eigen initiatief.

Voor de vervulling van zijn opdracht legt het comité de nodige contacten met de sociale partners.

Iedere lidstaat en de Commissie benoemen twee leden van het comité.”

12. Artikel 157, lid 3, wordt vervangen door:

„3. De Gemeenschap draagt bij tot de verwezenlijking van de doelstellingen van lid 1 door middel van haar beleid en optreden uit hoofde van andere bepalingen van dit Verdrag. De Raad kan volgens de procedure van artikel 251 na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité specifieke maatregelen vaststellen ter ondersteuning van de activiteiten die in de lidstaten worden ondernomen om de doelstellingen van lid 1 te verwezenlijken.

Deze titel verschaft geen grondslag voor invoering door de Gemeenschap van maatregelen waardoor de mededinging kan worden vervalst of die belastingbepalingen of bepalingen betreffende de rechten en belangen van werknemers inhouden.”

13. Artikel 159, derde alinea, wordt vervangen door:

„Indien specifieke maatregelen buiten de fondsen om noodzakelijk blijken, kunnen zulke maatregelen, onverminderd de maatregelen waartoe in het kader van ander beleid van de Gemeenschap wordt besloten, door de Raad volgens de procedure van artikel 251 na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's worden vastgesteld.”

14. Aan artikel 161 wordt de volgende derde alinea toegevoegd:

„Met ingang van 1 januari 2007 besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op voorstel van de Commissie, na instemming van het Europees Parlement en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, indien de meerjarige financiële vooruitzichten die van toepassing zijn met ingang van 1 januari 2007 en het desbetreffende inter-institutioneel akkoord op die datum zijn aangenomen. Indien dat niet het geval is, dan is de procedure van deze alinea van toepassing vanaf de datum waarop zij worden aangenomen.”

15. Artikel 175, lid 2, wordt vervangen door:

„2. In afwijking van de in lid 1 bedoelde besluitvormingsprocedure en onverminderd het bepaalde in artikel 95, neemt de Raad op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's met eenparigheid van stemmen een besluit over:

a) bepalingen van in hoofdzaak fiscale aard;

b) maatregelen die van invloed zijn op:

— de ruimtelijke ordening;

— het kwantitatieve waterbeheer, of die rechtstreeks dan wel zijdelings betrekking hebben op de beschikbaarheid van de watervoorraden;

— de bodembestemming, met uitzondering van het afvalstoffenbeheer;

c) maatregelen die van aanzienlijke invloed zijn op de keuze van een lidstaat tussen verschillende energiebronnen en de algemene structuur van zijn energievoorziening.

De Raad kan onder de in de eerste alinea bedoelde voorwaarden bepalen over welke van de in dit lid bedoelde aangelegenheden met gekwalificeerde meerderheid van stemmen moet worden besloten.”

16. Aan het derde deel wordt de volgende titel toegevoegd:

„Titel XXI

ECONOMISCHE, FINANCIËLE EN TECHNISCHE SAMENWERKING MET DERDE LANDEN

Artikel 181 A

1. Onverminderd de andere bepalingen van dit Verdrag, met name titel XX, neemt de Gemeenschap in het kader van haar bevoegdheden maatregelen voor economische, financiële en technische samenwerking met derde landen. Deze maatregelen vullen de maatregelen van de lidstaten aan en zijn coherent met het ontwikkelingsbeleid van de Gemeenschap.

Het beleid van de Gemeenschap op dit gebied draagt bij tot de algemene doelstelling van ontwikkeling en consolidatie van de democratie en de rechtsstaat, en tot de doelstelling van eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.

2. De Raad stelt op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de nodige maatregelen voor de uitvoering van lid 1 vast. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen terzake van de in artikel 310 bedoelde associatieovereenkomsten en de overeenkomsten met de staten die kandidaat zijn voor toetreding tot de Unie.

3. In het kader van hun onderscheiden bevoegdheden werken de Gemeenschap en de lidstaten samen met derde landen en de bevoegde internationale organisaties. De samenwerking van de Gemeenschap kan nader worden geregeld in overeenkomsten tussen de Gemeenschap en de betrokken derde partijen, waarover onderhandeld wordt en die gesloten worden overeenkomstig artikel 300.

De eerste alinea doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de lidstaten in internationale fora te onderhandelen en internationale overeenkomsten te sluiten.”

17. Artikel 189, tweede alinea, wordt vervangen door:

„Het aantal leden van het Europees Parlement bedraagt niet meer dan zevenhonderdtweëndertig.”

18. Artikel 190, lid 5, wordt vervangen door:

„5. Het Europees Parlement bepaalt, na raadpleging van de Commissie en met goedkeuring van de Raad die hiertoe met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt, de voorschriften en algemene voorwaarden voor de vervulling van de taken van zijn leden. Voor regels en voorwaarden betreffende de belastingregeling voor leden of voormalige leden is eenparigheid van stemmen in de Raad vereist.”

19. Aan artikel 191 wordt de volgende tweede alinea toegevoegd:

„De Raad stelt volgens de procedure van artikel 251 het statuut van de Europese politieke partijen en in het bijzonder de regels inzake hun financiering vast.”

20. Artikel 207, lid 2, wordt vervangen door:

„2. De Raad wordt bijgestaan door een secretariaat-generaal onder de verantwoordelijkheid van een secretaris-generaal, hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, die wordt bijgestaan door een plaatsvervangend secretaris-generaal, die tot taak heeft het secretariaat-generaal te leiden. De secretaris-generaal en de plaatsvervangend secretaris-generaal worden door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen benoemd.

De Raad beslist over de organisatie van het secretariaat-generaal.”

21. Artikel 210 wordt vervangen door:

„Artikel 210

De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de wedden, vergoedingen en pensioenen vast van de voorzitter en de leden van de Commissie, van de president, de rechters, de advocaten-generaal en de griffier van het Hof van Justitie, en van de leden en de griffier van het Gerecht van eerste aanleg. De Raad stelt met dezelfde meerderheid tevens alle vergoedingen vast welke als beloning kunnen gelden.”

22. Artikel 214, lid 2, wordt vervangen door:

„2. De Raad, in de samenstelling van staatshoofden en regeringsleiders, draagt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de persoon voor die hij voornemens is tot voorzitter van de Commissie te benoemen; de voordracht wordt door het Europees Parlement goedgekeurd.

In overeenstemming met de voorgedragen voorzitter stelt de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst vast van de overige personen die hij voornemens is tot lid van de Commissie te benoemen.

De aldus voorgedragen voorzitter en overige leden van de Commissie worden als college ter goedkeuring onderworpen aan een stemming van het Europees Parlement. Na goedkeuring door het Europees Parlement worden de voorzitter en de overige leden van de Commissie door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen benoemd.”

23. Artikel 215 wordt vervangen door:

„Artikel 215

Behalve door regelmatige vervanging of door overlijden eindigt de ambtsvervulling van een lid van de Commissie door vrijwillig ontslag of ontslag ambtshalve.

In geval van ontslag of overlijden wordt het lid voor de verdere duur van zijn ambtstermijn vervangen door een nieuw lid dat door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt benoemd. De Raad kan met eenparigheid van stemmen vaststellen dat er geen reden voor vervanging is.

In geval van vrijwillig ontslag, ontslag ambtshalve of overlijden wordt de voorzitter voor de verdere duur van zijn ambtstermijn vervangen. De procedure van artikel 214, lid 2, is van toepassing voor de vervanging van de voorzitter.

Behoudens in geval van ontslag ambtshalve overeenkomstig artikel 216, blijven de leden van de Commissie in functie totdat in hun vervanging is voorzien of totdat de Raad overeenkomstig de tweede alinea van dit artikel besluit dat er geen reden voor vervanging is.”

24. Artikel 217 wordt vervangen door:

„Artikel 217

1. De Commissie vervult haar opdracht met inachtneming van de door haar voorzitter vastgestelde politieke richtsnoeren; de voorzitter beslist over de interne organisatie van de Commissie, teneinde de samenhang, de doeltreffendheid en het collegiale karakter van haar optreden te waarborgen.

2. De taken van de Commissie worden door de voorzitter gestructureerd en over de leden van de Commissie verdeeld. De voorzitter kan de taakverdeling tijdens de ambtstermijn wijzigen. De leden van de Commissie oefenen de hun door de voorzitter toegewezen taak uit onder diens gezag.

3. De voorzitter benoemt na goedkeuring van het college vice-voorzitters uit de leden van de Commissie.

4. Een lid van de Commissie dient zijn ontslag in, indien de voorzitter hem daarom na goedkeuring van het college verzoekt.”

25. Artikel 219, eerste alinea, wordt geschrapt.

26. Artikel 220 wordt vervangen door:

„Artikel 220

Het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg verzekeren, in het kader van hun respectieve bevoegdheden, de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van dit Verdrag.

Bovendien kunnen, op de wijze die in artikel 225 A is bepaald, aan het Gerecht van eerste aanleg rechterlijke kamers worden toegevoegd om op sommige specifieke gebieden rechterlijke bevoegdheden uit te oefenen waarin dit Verdrag voorziet.”

27. Artikel 221 wordt vervangen door:

„Artikel 221

Het Hof van Justitie bestaat uit een rechter per lidstaat.

Het Hof van Justitie houdt zitting in kamers of als grote kamer, overeenkomstig de regels die daartoe in het statuut van het Hof van Justitie zijn vastgesteld.

Wanneer het statuut daarin voorziet, kan het Hof van Justitie ook in voltallige zitting bijeenkomen.”

28. Artikel 222 wordt vervangen door:

„Artikel 222

Het Hof van Justitie wordt bijgestaan door acht advocaten-generaal. Indien het Hof van Justitie zulks verzoekt, kan de Raad met eenparigheid van stemmen het aantal advocaten-generaal verhogen.

De advocaat-generaal heeft tot taak, in het openbaar in volkomen onpartijdigheid en onafhankelijkheid met redenen omklede conclusies te nemen aangaande zaken waarin zulks overeenkomstig het statuut van het Hof van Justitie vereist is.”

29. Artikel 223 wordt vervangen door:

„Artikel 223

De rechters en de advocaten-generaal van het Hof van Justitie, gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en aan alle gestelde eisen voldoen om in hun onderscheiden landen de hoogste rechterlijke ambten te bekleden, of die bekend staan als kundige rechtsgeleerden, worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten voor zes jaar benoemd.

Om de drie jaar vindt, op de wijze die in het statuut van het Hof van Justitie is bepaald, een gedeeltelijke vervanging van de rechters en de advocaten-generaal plaats.

De rechters kiezen uit hun midden voor drie jaar de president van het Hof van Justitie. Hij is herkiesbaar.

De aftredende rechters en advocaten-generaal zijn herbenoembaar.

Het Hof van Justitie benoemt zijn griffier en bepaalt diens positie.

Het Hof van Justitie stelt zijn reglement voor de procesvoering vast. Dit reglement heeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.”

30. Artikel 224 wordt vervangen door:

„Artikel 224

Het Gerecht van eerste aanleg telt ten minste één rechter per lidstaat. Het aantal rechters wordt vastgesteld bij het statuut van het Hof van Justitie. Het statuut kan bepalen dat het Gerecht wordt bijgestaan door advocaten-generaal.

De leden van het Gerecht van eerste aanleg worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en bekwaam zijn hoge rechterlijke ambten te bekleden. Zij worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten voor zes jaar benoemd. Om de drie jaar vindt een gedeeltelijke vervanging plaats. De aftredende leden zijn herbenoembaar.

De rechters kiezen uit hun midden voor drie jaar de president van het Gerecht van eerste aanleg. Hij is herkiesbaar.

Het Gerecht van eerste aanleg benoemt zijn griffier en bepaalt diens positie.

Het Gerecht van eerste aanleg stelt in overeenstemming met het Hof van Justitie zijn reglement voor de procesvoering vast. Dit reglement heeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

Tenzij in het statuut van het Hof van Justitie anders is bepaald, zijn de bepalingen van dit Verdrag betreffende het Hof van Justitie op het Gerecht van eerste aanleg van toepassing.”

31. Artikel 225 wordt vervangen door:

„Artikel 225

1. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd in eerste aanleg kennis te nemen van de in de artikelen 230, 232, 235, 236 en 238 bedoelde beroepen, met uitzondering van die waarvoor een rechterlijke kamer bevoegd is en die welke overeenkomstig het statuut aan het Hof van Justitie zijn voorbehouden. Het statuut kan bepalen dat het Gerecht van eerste aanleg bevoegd is voor andere categorieën van beroepen.

Tegen de beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg op grond van dit lid geeft, kan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof van Justitie, op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald.

2. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd kennis te nemen van de beroepen die worden ingesteld tegen de beslissingen van de krachtens artikel 225 A ingestelde rechterlijke kamers.

De beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg op grond van dit lid geeft, kunnen op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald bij uitzondering door het Hof van Justitie worden heroverwogen, wanneer er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht wordt aangetast.

3. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd kennis te nemen van prejudiciële vragen die worden voorgelegd uit hoofde van artikel 234 en beperkt blijven tot specifieke, in het statuut bepaalde aangelegenheden.

Wanneer het Gerecht van eerste aanleg van oordeel is dat in een zaak een principiële beslissing moet worden genomen die van invloed kan zijn op de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht, kan het de zaak naar het Hof van Justitie verwijzen voor een uitspraak.

De beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg over prejudiciële vragen geeft, kunnen op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald bij uitzondering door het Hof van Justitie worden heroverwogen, wanneer er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht wordt aangetast.”

32. Het volgende artikel wordt ingevoegd:

„Artikel 225 A

De Raad kan, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Hof van Justitie, dan wel op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, met eenparigheid van stemmen rechterlijke kamers instellen die in eerste aanleg kennis nemen van bepaalde categorieën van beroepen in specifieke aangelegenheden.

In het besluit tot instelling van een rechterlijke kamer worden de regels voor de samenstelling van die kamer vastgesteld en wordt de reikwijdte van de haar verleende bevoegdheden bepaald.

Tegen de beslissingen van de rechterlijke kamers kan bij het Gerecht van eerste aanleg een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld of, wanneer het besluit tot instelling van de kamer daarin voorziet, een beroep dat ook op feitelijke vragen betrekking heeft.

De leden van de rechterlijke kamers worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en bekwaam zijn rechterlijke ambten te bekleden. Zij worden door de Raad met eenparigheid van stemmen benoemd.

De rechterlijke kamers stellen in overeenstemming met het Hof van Justitie hun reglement voor de procesvoering vast. Dit reglement behoeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

Tenzij in het besluit tot instelling van een rechterlijke kamer anders is bepaald, zijn de bepalingen van dit Verdrag betreffende het Hof van Justitie en de bepalingen van het statuut van het Hof van Justitie op de rechterlijke kamers van toepassing.”

33. Het volgende artikel wordt ingevoegd:

„Artikel 229 A

Onverminderd de overige bepalingen van dit Verdrag, kan de Raad op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met eenparigheid van stemmen bepalingen vaststellen waarbij aan het Hof van Justitie, in een door hem te bepalen mate, de bevoegdheid wordt verleend uitspraak te doen in geschillen die verband houden met de toepassing van op grond van dit Verdrag vastgestelde besluiten waarbij communautaire industriële eigendomsrechten worden ingesteld. De Raad beveelt de lidstaten aan deze bepalingen overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aan te nemen.”

34. Artikel 230, tweede en derde alinea, wordt vervangen door:

„Te dien einde is het Hof bevoegd uitspraak te doen inzake elk door een lidstaat, het Europees Parlement, de Raad of de Commissie ingesteld beroep wegens onbevoegdheid, schending van wettelijke vormvoorschriften, schending van dit Verdrag of van enige uitvoeringsregeling daarvan, dan wel wegens misbruik van bevoegdheid.

Het Hof van Justitie is onder dezelfde voorwaarden bevoegd uitspraak te doen inzake elk door de Rekenkamer of de ECB ingesteld beroep dat op de vrijwaring van hun prerogatieven is gericht.”

35. Artikel 245 wordt vervangen door:

„Artikel 245

Het statuut van het Hof van Justitie wordt vastgesteld bij een afzonderlijk protocol.

De Raad kan, op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, dan wel op verzoek van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Hof van Justitie, de bepalingen van het statuut, met uitzondering van titel I, met eenparigheid van stemmen wijzigen.”

36. Artikel 247 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

„1. In de Rekenkamer heeft een onderdaan van elke lidstaat zitting.”;

b) lid 3 wordt vervangen door:

„3. De leden van de Rekenkamer worden voor zes jaar benoemd. De Raad stelt, na raadpleging van het Europees Parlement, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst van leden vast. De leden van de Rekenkamer zijn herbenoembaar.

Zij kiezen uit hun midden voor drie jaar de voorzitter van de Rekenkamer. Hij is herkiesbaar.”

37. Artikel 248 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

„1. De Rekenkamer onderzoekt de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van de Gemeenschap. Zij onderzoekt tevens de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van elk door de Gemeenschap ingesteld orgaan, voorzover het instellingsbesluit dit onderzoek niet uitsluit.

De Rekenkamer legt het Europees Parlement en de Raad een verklaring voor waarin de betrouwbaarheid van de rekeningen en de regelmatigheid en de wettigheid van de onderliggende verrichtingen worden bevestigd, die in het *Publicatieblad van de Europese Unie* wordt bekendgemaakt. Aan die verklaring kunnen specifieke beoordelingen worden toegevoegd voor ieder belangrijk werkterrein van de Gemeenschap.”;

b) lid 4 wordt vervangen door:

„4. De Rekenkamer stelt na afsluiting van elk begrotingsjaar een jaarverslag op. Dit verslag wordt toegezonden aan de overige instellingen van de Gemeenschap en tezamen met de antwoorden van deze instellingen op de opmerkingen van de Rekenkamer in het *Publicatieblad van de Europese Unie* gepubliceerd.

De Rekenkamer kan voorts te allen tijde met betrekking tot bijzondere vraagstukken opmerkingen maken, met name in de vorm van speciale verslagen, en kan op verzoek van een van de overige instellingen van de Gemeenschap adviezen uitbrengen.

De Rekenkamer neemt haar jaarverslagen, speciale verslagen of adviezen aan met meerderheid van stemmen van haar leden. Zij kan echter uit haar midden kamers vormen voor het aannemen van bepaalde soorten van verslagen of adviezen overeenkomstig haar reglement van orde.

De Rekenkamer staat het Europees Parlement en de Raad bij bij de controle op de uitvoering van de begroting.

De Rekenkamer stelt haar reglement van orde vast. Dit reglement behoeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.”

38. In artikel 254, leden 1 en 2, wordt „*Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*” vervangen door „*Publicatieblad van de Europese Unie*”.

39. Artikel 257 wordt vervangen door:

„*Artikel 257*

Er wordt een Economisch en Sociaal Comité met een adviestaak ingesteld.

Het Comité bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende economische en sociale geledingen van de georganiseerde civiele samenleving, met name van producenten, landbouwers, vervoerders, werknemers, handelaren en ambachtslieden, vrije beroepen, consumenten en het algemeen belang.”

40. Artikel 258 wordt vervangen door:

„*Artikel 258*

Het aantal leden van het Comité bedraagt niet meer dan driehonderdvijftig.

Het aantal leden van het Comité is als volgt vastgesteld:

België	12
Denemarken	9
Duitsland	24
Griekenland	12
Spanje	21
Frankrijk	24
Ierland	9
Italië	24
Luxemburg	6
Nederland	12
Oostenrijk	12
Portugal	12
Finland	9
Zweden	12
Verenigd Koninkrijk	24

De leden van het Comité mogen niet gebonden zijn door enig imperatief mandaat. Zij oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van de Gemeenschap.

De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de vergoedingen van de leden van het Comité vast.”

41. Artikel 259, lid 1, wordt vervangen door:

„1. De leden van het Comité worden op voordracht van de lidstaten voor vier jaar benoemd. De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst van leden vast. De leden van het Comité zijn herbenoembaar.”

42. Artikel 263 wordt vervangen door:

„Artikel 263

Er wordt een comité met een adviestaak ingesteld, hierna „Comité van de Regio's” te noemen, bestaande uit vertegenwoordigers van de regionale en lokale lichamen, die in een regionaal of lokaal lichaam gekozen zijn of politiek verantwoording schuldig zijn aan een gekozen vergadering.

Het aantal leden van het Comité van de Regio's bedraagt ten hoogste driehonderdvijftig.

Het aantal leden is als volgt vastgesteld:

België	12
Denemarken	9
Duitsland	24
Griekenland	12
Spanje	21
Frankrijk	24
Ierland	9
Italië	24
Luxemburg	6
Nederland	12
Oostenrijk	12
Portugal	12
Finland	9
Zweden	12
Verenigd Koninkrijk	24

De leden van het Comité, alsmede een gelijk aantal plaatsvervangers, worden op voordracht van de onderscheiden lidstaten voor vier jaar benoemd. Zij zijn herbenoembaar. De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst van leden en plaatsvervangers vast. Bij het verstrijken van het in de eerste alinea bedoelde mandaat uit hoofde waarvan zij zijn voorgedragen, eindigt de ambtstermijn van de leden van het Comité van rechtswege en worden zij voor de verdere duur van de ambtstermijn volgens dezelfde procedure vervangen. Leden van het Comité kunnen niet tegelijkertijd lid zijn van het Europees Parlement.

De leden van het Comité mogen niet gebonden zijn door enig imperatief mandaat. Zij oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van de Gemeenschap.”

43. Artikel 266 wordt vervangen door:

„Artikel 266

De Europese Investeringsbank bezit rechtspersoonlijkheid.

De leden van de Europese Investeringsbank zijn de lidstaten.

De statuten van de Europese Investeringsbank zijn opgenomen in een protocol dat aan dit Verdrag is gehecht. De Raad kan, op verzoek van de Europese Investeringsbank en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, of op verzoek van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Europese Investeringsbank, de artikelen 4, 11 en 12 en artikel 18, lid 5, van de statuten met eenparigheid van stemmen wijzigen.”

44. Artikel 279 wordt vervangen door:

„Artikel 279

1. De Raad, handelend met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en advies van de Rekenkamer:

- a) stelt de financiële reglementen vast waarbij met name de wijze wordt vastgesteld waarop de begroting wordt opgesteld en uitgevoerd, alsmede de wijze waarop rekening en verantwoording wordt gedaan en de rekeningen worden nagezien;
- b) stelt de regels vast en organiseert de controle betreffende de verantwoordelijkheid der financiële controleurs, ordonnateurs en rekenplichtigen.

Met ingang van 1 januari 2007 besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en advies van de Rekenkamer.

2. De Raad, handelend met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en advies van de Rekenkamer, bepaalt de regels en de procedure volgens welke de budgettaire ontvangsten waarin het stelsel der eigen middelen van de Gemeenschap voorziet, ter beschikking van de Commissie worden gesteld, en schrijft voor welke maatregelen moeten worden toegepast om in voorkomend geval te voorzien in de behoefte aan kasmiddelen.”

45. Artikel 290 wordt vervangen door:

„Artikel 290

De regeling van het taalgebruik door de instellingen van de Gemeenschap wordt, onverminderd de bepalingen van het statuut van het Hof van Justitie, door de Raad met eenparigheid van stemmen vastgesteld.”

46. Artikel 300 wordt als volgt gewijzigd:

- a) lid 2, tweede en derde alinea, wordt vervangen door:

„In afwijking van lid 3 zijn dezelfde procedures van toepassing voor een besluit tot opschorting van de toepassing van een akkoord en voor het bepalen van de standpunten die namens de Gemeenschap worden ingenomen in een lichaam dat is opgericht uit hoofde van een akkoord, wanneer dat lichaam besluiten dient te nemen met rechtsgevolgen, met uitzondering van besluiten tot aanvulling of wijziging van het institutionele kader van het akkoord.

Het Europees Parlement wordt onverwijld en volledig op de hoogte gebracht van elk besluit uit hoofde van dit lid dat betrekking heeft op de voorlopige toepassing of de opschorting van akkoorden, of de bepaling van het standpunt van de Gemeenschap in een bij een akkoord opgericht lichaam.”;

- b) lid 6 wordt vervangen door:

„6. Het Europees Parlement, de Raad, de Commissie of een lidstaat kan het advies inwinnen van het Hof van Justitie over de verenigbaarheid van een beoogd akkoord met de bepalingen van dit Verdrag. Een akkoord waarover door het Hof van Justitie een afwijzend advies is uitgebracht, kan slechts in werking treden onder de voorwaarden welke zijn vastgesteld bij artikel 48 van het Verdrag betreffende de Europese Unie.”

47. Artikel 309 wordt als volgt gewijzigd:

- a) in lid 1 wordt „Artikel 7, lid 2,” vervangen door „artikel 7, lid 3”;
- b) in lid 2 wordt „artikel 7, lid 1,” vervangen door „artikel 7, lid 2”.

Artikel 3

Het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie wordt gewijzigd overeenkomstig dit artikel.

1. Artikel 107, tweede alinea, wordt vervangen door:

„Het aantal leden van het Europees Parlement bedraagt niet meer dan zevenhonderdtweeëndertig.”

2. Artikel 108, lid 5, wordt vervangen door:

„5. Het Europees Parlement bepaalt, na raadpleging van de Commissie en met goedkeuring van de Raad die hiertoe met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt, de voorschriften en algemene voorwaarden voor de vervulling van de taken van zijn leden. Voor regels en voorwaarden betreffende de belastingregeling voor leden of voormalige leden is eenparigheid van stemmen in de Raad vereist.”

3. Artikel 121, lid 2, wordt vervangen door:

„2. De Raad wordt bijgestaan door een secretariaat-generaal onder verantwoordelijkheid van een secretaris-generaal, hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, die wordt bijgestaan door een plaatsvervangend secretaris-generaal, die tot taak heeft het secretariaat-generaal te leiden. De secretaris-generaal en de plaatsvervangend secretaris-generaal worden door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen benoemd.

De Raad beslist over de organisatie van het secretariaat-generaal.”

4. Artikel 127, lid 2, wordt vervangen door:

„2. De Raad, in de samenstelling van staatshoofden en regeringsleiders, draagt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de persoon voor die hij voornemens is tot voorzitter van de Commissie te benoemen; de voordracht wordt door het Europees Parlement goedgekeurd.

In onderlinge overeenstemming met de voorgedragen voorzitter stelt de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst vast van de overige personen die hij voornemens is tot lid van de Commissie te benoemen.

De aldus voorgedragen voorzitter en overige leden van de Commissie worden als college ter goedkeuring onderworpen aan een stemming van het Europees Parlement. Na goedkeuring door het Europees Parlement worden de voorzitter en de overige leden van de Commissie door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen benoemd.”

5. Artikel 128 wordt vervangen door:

„Artikel 128

Behalve door regelmatige vervanging of door overlijden eindigt de ambtsvervulling van een lid van de Commissie door vrijwillig ontslag of ontslag ambtshalve.

In geval van ontslag of overlijden wordt het lid voor de verdere duur van zijn ambtstermijn vervangen door een nieuw lid dat door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt benoemd. De Raad kan met eenparigheid van stemmen besluiten dat er geen reden voor vervanging is.

In geval van vrijwillig ontslag, ontslag ambtshalve of overlijden wordt de voorzitter voor de verdere duur van zijn ambtstermijn vervangen. De procedure van artikel 127, lid 2, is van toepassing voor de vervanging van de voorzitter.

Behoudens in geval van ontslag ambtshalve overeenkomstig artikel 129, blijven de leden van de Commissie in functie totdat in hun vervanging is voorzien of totdat de Raad overeenkomstig de tweede alinea van dit artikel besluit dat er geen reden voor vervanging is.”

6. Artikel 130 wordt vervangen door:

„Artikel 130

1. De Commissie vervult haar opdracht met inachtneming van de door haar voorzitter vastgestelde politieke richtsnoeren; de voorzitter besluit over de interne organisatie van de Commissie, teneinde de samenhang, de doeltreffendheid en het collegiale karakter van haar optreden te waarborgen.

2. De taken van de Commissie worden door de voorzitter gestructureerd en over de leden van de Commissie verdeeld. De voorzitter kan de taakverdeling tijdens de ambtstermijn wijzigen. De leden van de Commissie oefenen de hun door de voorzitter toegewezen taak uit onder diens gezag.

3. De voorzitter benoemt na goedkeuring van het college vice-voorzitters uit de leden van de Commissie.

4. Een lid van de Commissie dient zijn ontslag in, indien de voorzitter hem daarom na goedkeuring van het college verzoekt.”

7. Artikel 132, eerste alinea, wordt geschrapt.

8. Artikel 136 wordt vervangen door:

„Artikel 136

Het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg verzekeren, in het kader van hun respectieve bevoegdheden, de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van dit Verdrag.

Bovendien kunnen, op de wijze die in artikel 140 B is bepaald, aan het Gerecht van eerste aanleg rechterlijke kamers worden toegevoegd om op sommige specifieke gebieden rechterlijke bevoegdheden uit te oefenen waarin dit Verdrag voorziet.”

9. Artikel 137 wordt vervangen door:

„Artikel 137

Het Hof van Justitie bestaat uit een rechter per lidstaat.

Het Hof van Justitie houdt zitting in kamers of als grote kamer, overeenkomstig de regels die daartoe in het statuut van het Hof van Justitie zijn vastgesteld.

Wanneer het statuut daarin voorziet, kan het Hof van Justitie ook in voltallige zitting bijeenkomen.”

10. Artikel 138 wordt vervangen door:

„Artikel 138

Het Hof van Justitie wordt bijgestaan door acht advocaten-generaal. Indien het Hof van Justitie zulks verzoekt, kan de Raad met eenparigheid van stemmen het aantal advocaten-generaal verhogen.

De advocaat-generaal heeft tot taak, in het openbaar in volkomen onpartijdigheid en onafhankelijkheid met redenen omklede conclusies te nemen aangaande zaken waarin zulks overeenkomstig het statuut van het Hof van Justitie vereist is.”

11. Artikel 139 wordt vervangen door:

„Artikel 139

De rechters en de advocaten-generaal van het Hof van Justitie, gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en aan alle gestelde eisen voldoen om in hun onderscheiden landen de hoogste rechterlijke ambten te bekleden, of die bekend staan als kundige rechtsgeleerden, worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten voor zes jaar benoemd.

Om de drie jaar vindt, op de wijze die in het statuut van het Hof van Justitie is bepaald, een gedeeltelijke vervanging van de rechters en de advocaten-generaal plaats.

De rechters kiezen uit hun midden voor drie jaar de president van het Hof van Justitie. Hij is herkiesbaar.

De aftredende rechters en advocaten-generaal zijn herbenoembaar.

Het Hof van Justitie benoemt zijn griffier en bepaalt diens positie.

Het Hof van Justitie stelt zijn reglement voor de procesvoering vast. Dit reglement behoeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.”

12. Artikel 140 wordt vervangen door:

„Artikel 140

Het Gerecht van eerste aanleg telt ten minste één rechter per lidstaat. Het aantal rechters wordt vastgesteld bij het statuut van het Hof van Justitie. In het statuut kan worden bepaald dat het Gerecht wordt bijgestaan door advocaten-generaal.

De leden van het Gerecht van eerste aanleg worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en bekwaam zijn hoge rechterlijke ambten te bekleden. Zij worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten voor zes jaar benoemd. Om de drie jaar vindt een gedeeltelijke vervanging plaats. De aftredende leden zijn herbenoembaar.

De rechters kiezen uit hun midden voor drie jaar de president van het Gerecht van eerste aanleg. Hij is herkiesbaar.

Het Gerecht van eerste aanleg benoemt zijn griffier en bepaalt diens positie.

Het Gerecht van eerste aanleg stelt in overeenstemming met het Hof van Justitie zijn reglement voor de procesvoering vast. Dit reglement behoeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

Tenzij in het statuut van het Hof van Justitie anders is bepaald, zijn de bepalingen van dit Verdrag betreffende het Hof van Justitie op het Gerecht van eerste aanleg van toepassing.”

13. Artikel 140 A wordt vervangen door:

„Artikel 140 A

1. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd in eerste aanleg kennis te nemen van de in de artikelen 146, 148, 151, 152 en 153 bedoelde beroepen, met uitzondering van die waarvoor een rechterlijke kamer bevoegd is en die welke overeenkomstig het statuut aan het Hof van Justitie zijn voorbehouden. Het statuut kan bepalen dat het Gerecht van eerste aanleg bevoegd is voor andere categorieën van beroepen.

Tegen de beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg op grond van dit lid geeft, kan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof van Justitie, op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald.

2. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd kennis te nemen van de beroepen die worden ingesteld tegen de beslissingen van de krachtens artikel 140 B ingestelde rechterlijke kamers.

De beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg op grond van dit lid geeft, kunnen op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald bij uitzondering door het Hof van Justitie worden heroverwogen, wanneer er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht wordt aangetast.

3. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd kennis te nemen van prejudiciële vragen die worden voorgelegd uit hoofde van artikel 150 en beperkt blijven tot specifieke, in het statuut bepaalde aangelegenheden.

Wanneer het Gerecht van eerste aanleg van oordeel is dat in een zaak een principiële beslissing moet worden genomen die van invloed kan zijn op de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht, kan het de zaak naar het Hof van Justitie verwijzen voor een uitspraak.

De beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg over prejudiciële vragen geeft, kunnen op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald bij uitzondering door het Hof van Justitie worden heroverwogen, wanneer er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht wordt aangetast.”

14. Het volgende artikel wordt ingevoegd:

„Artikel 140 B

De Raad kan, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Hof van Justitie, dan wel op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, met eenparigheid van stemmen rechterlijke kamers instellen die in eerste aanleg kennis nemen van bepaalde categorieën van beroepen in specifieke aangelegenheden.

In het besluit tot instelling van een rechterlijke kamer worden de regels voor de samenstelling van die kamer vastgesteld en wordt de reikwijdte van de haar verleende bevoegdheden bepaald.

Tegen de beslissingen van de rechterlijke kamers kan bij het Gerecht van eerste aanleg een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld of, wanneer het besluit tot instelling van de kamer daarin voorziet, een beroep dat ook op feitelijke vragen betrekking heeft.

De leden van de rechterlijke kamers worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en bekwaam zijn rechterlijke ambten te bekleden. Zij worden door de Raad met eenparigheid van stemmen benoemd.

De rechterlijke kamers stellen in overeenstemming met het Hof van Justitie hun reglement voor de procesvoering vast. Dit reglement behoeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

Tenzij in het besluit tot instelling van een rechterlijke kamer anders is bepaald, zijn de bepalingen van dit Verdrag betreffende het Hof van Justitie en de bepalingen van het statuut van het Hof van Justitie op de rechterlijke kamers van toepassing.”

15. Artikel 146, tweede en derde alinea, wordt vervangen door:

„Te dien einde is het Hof bevoegd uitspraak te doen inzake elk door een lidstaat, het Europees Parlement, de Raad of de Commissie ingesteld beroep wegens onbevoegdheid, schending van wettelijke vormvoorschriften, schending van dit Verdrag of van enige uitvoeringsregeling daarvan, dan wel wegens misbruik van bevoegdheid.

Het Hof van Justitie is onder dezelfde voorwaarden bevoegd uitspraak te doen inzake elk door de Rekenkamer ingesteld beroep dat op de vrijwaring van haar prerogatieven is gericht.”

16. Artikel 160 wordt vervangen door:

„Artikel 160

Het statuut van het Hof van Justitie wordt vastgesteld bij een afzonderlijk protocol.

De Raad kan, op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, dan wel op verzoek van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Hof van Justitie, de bepalingen van het statuut, met uitzondering van titel I, met eenparigheid van stemmen wijzigen.”

17. Artikel 160 B wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

„1. In de Rekenkamer heeft een onderdaan van elke lidstaat zitting.”;

b) lid 3 wordt vervangen door:

„3. De leden van de Rekenkamer worden voor zes jaar benoemd. De Raad stelt, na raadpleging van het Europees Parlement, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst van leden vast. De leden van de Rekenkamer zijn herbenoembaar.

Zij kiezen uit hun midden voor drie jaar de voorzitter van de Rekenkamer. Hij is herkiesbaar.”

18. Artikel 160 C wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

„1. De Rekenkamer onderzoekt de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van de Gemeenschap. Zij onderzoekt tevens de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van elk door de Gemeenschap ingesteld orgaan, voorzover het instellingsbesluit dit onderzoek niet uitsluit.

De Rekenkamer legt het Europees Parlement en de Raad een verklaring voor waarin de betrouwbaarheid van de rekeningen en de regelmatigheid en de wettigheid van de onderliggende verrichtingen worden bevestigd, die in het *Publicatieblad van de Europese Unie* wordt bekendgemaakt. Aan die verklaring kunnen specifieke beoordelingen worden toegevoegd voor ieder belangrijk werkterrein van de Gemeenschap.”;

b) lid 4 wordt vervangen door:

„4. De Rekenkamer stelt na afsluiting van elk begrotingsjaar een jaarverslag op. Dit verslag wordt toegezonden aan de overige instellingen van de Gemeenschap en tezamen met de antwoorden van deze instellingen op de opmerkingen van de Rekenkamer in het *Publicatieblad van de Europese Unie* gepubliceerd.

De Rekenkamer kan voorts te allen tijde met betrekking tot bijzondere vraagstukken opmerkingen maken, met name in de vorm van speciale verslagen, en kan op verzoek van een van de overige instellingen van de Gemeenschap adviezen uitbrengen.

De Rekenkamer neemt haar jaarverslagen, speciale verslagen of adviezen aan met meerderheid van stemmen van haar leden. Zij kan echter uit haar midden kamers vormen voor het aannemen van bepaalde soorten van verslagen of adviezen overeenkomstig haar reglement van orde.

De Rekenkamer staat het Europees Parlement en de Raad bij de controle op de uitvoering van de begroting.

De Rekenkamer stelt haar reglement van orde vast. Dit reglement behoeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.”

19. Artikel 163, eerste alinea, wordt vervangen door:

„De verordeningen worden bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*. Zij treden in werking op de in de verordeningen bepaalde datum of, bij gebreke daarvan, op de twintigste dag volgende op die van hun bekendmaking.”

20. Artikel 165 wordt vervangen door:

„Artikel 165

Er wordt een Economisch en Sociaal Comité met een adviestaak ingesteld.

Het Comité bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende economische en sociale geledingen van de georganiseerde civiele samenleving, met name van producenten, landbouwers, vervoerders, werknemers, handelaren en ambachtslieden, vrije beroepen, consumenten en het algemeen belang.”

21. Artikel 166 wordt vervangen door:

„Artikel 166

Het aantal leden van het Economisch en Sociaal Comité bedraagt niet meer dan driehonderdvijftig.

Het aantal leden van het Comité is als volgt vastgesteld:

België	12
Denemarken	9
Duitsland	24
Griekenland	12
Spanje	21
Frankrijk	24
Ierland	9
Italië	24
Luxemburg	6
Nederland	12
Oostenrijk	12
Portugal	12
Finland	9
Zweden	12
Verenigd Koninkrijk	24

De leden van het Comité mogen niet gebonden zijn door enig imperatief mandaat. Zij oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van de Gemeenschap.

De Raad stelt met gekwalificeerde stemmen de vergoedingen van de leden van het Comité vast.”

22. Artikel 167, lid 1, wordt vervangen door:

„1. De leden van het Comité worden op voordracht van de lidstaten voor vier jaar benoemd. De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst van leden vast. De leden van het Comité zijn herbenoembaar.”

23. Artikel 183 wordt vervangen door:

„Artikel 183

1. De Raad, handelend met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en advies van de Rekenkamer:

- a) stelt de financiële reglementen vast waarbij met name de wijze wordt vastgesteld waarop de begroting wordt opgesteld en uitgevoerd, alsmede de wijze waarop rekening en verantwoording wordt gedaan en de rekeningen worden nagezien;
- b) stelt de regels vast en organiseert de controle betreffende de verantwoordelijkheid der financiële controleurs, ordonnateurs en rekenplichtigen.

Met ingang van 1 januari 2007 besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en advies van de Rekenkamer.

2. De Raad, handelend met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en advies van de Rekenkamer, bepaalt de regels en procedure volgens welke de budgettaire ontvangsten waarin het stelsel der eigen middelen van de Gemeenschap voorziet, ter beschikking van de Commissie worden gesteld, en schrijft voor welke maatregelen moeten worden toegepast om in voorkomend geval te voorzien in de behoefte aan kasmiddelen.”

24. Artikel 190 wordt vervangen door:

„Artikel 190

De regeling van het taalgebruik door de instellingen der Gemeenschap wordt, onverminderd de bepalingen van het statuut van het Hof van Justitie, door de Raad met eenparigheid van stemmen vastgesteld.”

25. Artikel 204 wordt als volgt gewijzigd:

- a) in lid 1 wordt „artikel F.1, lid 2,” vervangen door „artikel 7, lid 3,”;
- b) in lid 2 wordt „artikel F, lid 1,” vervangen door „artikel 6, lid 1,” en wordt „artikel F.1, lid 1,” vervangen door „artikel 7, lid 2,”.

Artikel 4

Het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal wordt gewijzigd overeenkomstig dit artikel.

1. Artikel 10, lid 2, wordt vervangen door:

„2. De Raad, in de samenstelling van staatshoofden en regeringsleiders, draagt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de persoon voor die hij voornemens is tot voorzitter van de Commissie te benoemen; de voordracht wordt door het Europees Parlement goedgekeurd.

In overeenstemming met de voorgedragen voorzitter stelt de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst vast van de overige personen die hij voornemens is tot lid van de Commissie te benoemen.

De aldus voorgedragen voorzitter en overige leden van de Commissie worden als college ter goedkeuring onderworpen aan een stemming van het Europees Parlement. Na goedkeuring door het Europees Parlement worden de voorzitter en de overige leden van de Commissie door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen benoemd.”

2. Artikel 11 wordt vervangen door:

„Artikel 11

1. De Commissie vervult haar opdracht met inachtneming van de door haar voorzitter vastgestelde politieke richtsnoeren; de voorzitter beslist over de interne organisatie van de Commissie, teneinde de samenhang, de doeltreffendheid en het collegiale karakter van haar optreden te waarborgen.

2. De taken van de Commissie worden door de voorzitter gestructureerd en over de leden van de Commissie verdeeld. De voorzitter kan de taakverdeling tijdens de ambtstermijn wijzigen. De leden van de Commissie oefenen de hun door de voorzitter toegewezen taak uit onder diens gezag.

3. De voorzitter benoemt na goedkeuring van het college vice-voorzitters uit de leden van de Commissie.

4. Een lid van de Commissie dient zijn ontslag in, indien de voorzitter hem daarom na goedkeuring van het college verzoekt.”

3. Artikel 12 wordt vervangen door:

„Artikel 12

Behalve door regelmatige vervanging of door overlijden eindigt de ambtsvervulling van een lid van de Commissie door vrijwillig ontslag of ontslag ambtshalve.

In geval van ontslag of overlijden wordt het lid voor de verdere duur van zijn ambtstermijn vervangen door een nieuw lid dat door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt benoemd. De Raad kan met eenparigheid van stemmen besluiten dat er geen reden voor vervanging is.

In geval van vrijwillig ontslag, ontslag ambtshalve of overlijden wordt de voorzitter voor de verdere duur van zijn ambtstermijn vervangen. De procedure van artikel 10, lid 2, is van toepassing voor de vervanging van de voorzitter.

Behoudens in geval van ontslag ambtshalve overeenkomstig artikel 12 A blijven de leden van de Commissie in functie totdat in hun vervanging is voorzien of totdat de Raad overeenkomstig de tweede alinea van dit artikel besluit dat er geen reden voor vervanging is.”

4. Artikel 13, eerste alinea, wordt geschrapt.

5. Artikel 20, tweede alinea, wordt vervangen door:

„Het aantal leden van het Europees Parlement bedraagt niet meer dan zevenhonderdtweeëndertig.”

6. Artikel 21, lid 5, wordt vervangen door:

„5. Het Europees Parlement bepaalt, na raadpleging van de Commissie en met goedkeuring van de Raad die hiertoe met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit neemt, de voorschriften en algemene voorwaarden voor de vervulling van de taken van zijn leden. Voor regels en voorwaarden betreffende de belastingregeling voor leden of voormalige leden is eenparigheid van stemmen in de Raad vereist.”

7. Artikel 30, lid 2, wordt vervangen door:

„2. De Raad wordt bijgestaan door een secretariaat-generaal onder verantwoordelijkheid van een secretaris-generaal, hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, die wordt bijgestaan door een plaatsvervangend secretaris-generaal, die tot taak heeft het secretariaat-generaal te leiden. De secretaris-generaal en de plaatsvervangend secretaris-generaal worden door de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen benoemd.

De Raad beslist over de organisatie van het secretariaat-generaal.”

8. Artikel 31 wordt vervangen door:

„Artikel 31

Het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg verzekeren, in het kader van hun respectieve bevoegdheden, de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van dit Verdrag.

Bovendien kunnen, op de wijze die in artikel 32 sexies is bepaald, aan het Gerecht van eerste aanleg rechterlijke kamers worden toegevoegd om op sommige specifieke gebieden rechterlijke bevoegdheden uit te oefenen waarin dit Verdrag voorziet.”

9. Artikel 32 wordt vervangen door:

„Artikel 32

Het Hof van Justitie bestaat uit een rechter per lidstaat.

Het Hof van Justitie houdt zitting in kamers of als grote kamer, overeenkomstig de regels die daartoe in het statuut van het Hof van Justitie zijn vastgesteld.

Wanneer het statuut daarin voorziet, kan het Hof van Justitie ook in voltallige zitting bijeenkomen.”

10. Artikel 32 bis wordt vervangen door:

„Artikel 32 bis

Het Hof van Justitie wordt bijgestaan door acht advocaten-generaal. Indien het Hof van Justitie zulks verzoekt, kan de Raad met eenparigheid van stemmen het aantal advocaten-generaal verhogen.

De advocaat-generaal heeft tot taak, in het openbaar in volkomen onpartijdigheid en onafhankelijkheid met redenen omklede conclusies te nemen aangaande zaken waarin zulks overeenkomstig het statuut van het Hof van Justitie vereist is.”

11. Artikel 32 ter wordt vervangen door:

„Artikel 32 ter

De rechters en de advocaten-generaal van het Hof van Justitie, gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en aan alle gestelde eisen voldoen om in hun onderscheiden landen de hoogste rechterlijke ambten te bekleden, of die bekend staan als kundige rechtsgeleerden, worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten voor zes jaar benoemd.

Om de drie jaar vindt, op de wijze die in het statuut van het Hof van Justitie is bepaald, een gedeeltelijke vervanging van de rechters en de advocaten-generaal plaats.

De rechters kiezen uit hun midden voor drie jaar de president van het Hof van Justitie. Hij is herkiesbaar.

De aftredende rechters en advocaten-generaal zijn herbenoembaar.

Het Hof van Justitie benoemt zijn griffier en bepaalt diens positie.

Het Hof van Justitie stelt zijn reglement voor de procesvoering vast. Dit reglement heeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.”

12. Artikel 32 quater wordt vervangen door:

„Artikel 32 quater

Het Gerecht van eerste aanleg telt ten minste één rechter per lidstaat. Het aantal rechters wordt vastgesteld bij het statuut van het Hof van Justitie. Het statuut kan bepalen dat het Gerecht wordt bijgestaan door advocaten-generaal.

De leden van het Gerecht van eerste aanleg worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en bekwaam zijn hoge rechterlijke ambten te bekleden. Zij worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten voor zes jaar benoemd. Om de drie jaar vindt een gedeeltelijke vervanging plaats. De aftredende leden zijn herbenoembaar.

De rechters kiezen uit hun midden voor drie jaar de president van het Gerecht van eerste aanleg. Hij is herkiesbaar.

Het Gerecht van eerste aanleg benoemt zijn griffier en bepaalt diens positie.

Het Gerecht van eerste aanleg stelt in overeenstemming met het Hof van Justitie zijn reglement voor de procesvoering vast. Dit reglement behoeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

Tenzij in het statuut van het Hof van Justitie anders is bepaald, zijn de bepalingen van dit Verdrag betreffende het Hof van Justitie op het Gerecht van eerste aanleg van toepassing.”

13. Artikel 32 quinquies wordt vervangen door:

„Artikel 32 quinquies

1. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd in eerste aanleg kennis te nemen van de in de artikelen 33, 34, 35, 36, 38, 40 en 42 bedoelde beroepen, met uitzondering van die waarvoor een rechterlijke kamer bevoegd is en die welke overeenkomstig het statuut aan het Hof van Justitie zijn voorbehouden. Het statuut kan bepalen dat het Gerecht van eerste aanleg bevoegd is voor andere categorieën van beroepen.

Tegen de beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg op grond van dit lid geeft, kan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof van Justitie, op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut zijn bepaald.

2. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd kennis te nemen van de beroepen die worden ingesteld tegen de beslissingen van de krachtens artikel 32 sexies ingestelde rechterlijke kamers.

De beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg op grond van dit artikel geeft, kunnen op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald, bij uitzondering door het Hof van Justitie worden heroverwogen, wanneer er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht wordt aangetast.

3. Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd kennis te nemen van prejudiciële vragen die worden voorgelegd uit hoofde van artikel 41 en beperkt blijven tot specifieke, in het statuut bepaalde aangelegenheden.

Wanneer het Gerecht van eerste aanleg van oordeel is dat in een zaak een principiële beslissing moet worden genomen die van invloed kan zijn op de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht, kan het de zaak naar het Hof van Justitie verwijzen voor een uitspraak.

De beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg over prejudiciële vragen geeft, kunnen op de wijze en binnen de grenzen die in het statuut worden bepaald bij uitzondering door het Hof van Justitie worden heroverwogen, wanneer er een ernstig gevaar bestaat dat de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht wordt aangetast.”

14. Het volgende artikel wordt ingevoegd:

„Artikel 32 sexies

De Raad kan, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Hof van Justitie, dan wel op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, met eenparigheid van stemmen rechterlijke kamers instellen die in eerste aanleg kennis nemen van bepaalde categorieën van beroepen in specifieke aangelegenheden.

In het besluit tot instelling van een rechterlijke kamer worden de regels voor de samenstelling van die kamer vastgesteld en wordt de reikwijdte van de haar verleende bevoegdheden bepaald.

Tegen de beslissingen van de rechterlijke kamers kan bij het Gerecht van eerste aanleg een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld of, wanneer het besluit tot instelling van de kamer daarin voorziet, een beroep dat ook op feitelijke vragen betrekking heeft.

De leden van de rechterlijke kamers worden gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en bekwaam zijn rechterlijke ambten te bekleden. Zij worden door de Raad met eenparigheid van stemmen benoemd.

De rechterlijke kamers stellen in overeenstemming met het Hof van Justitie hun reglement voor de procesvoering vast. Dit reglement behoeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.

Tenzij in het besluit tot instelling van een rechterlijke kamer anders is bepaald, zijn de bepalingen van dit Verdrag betreffende het Hof van Justitie en de bepalingen van het statuut van het Hof van Justitie op de rechterlijke kamers van toepassing.”

15. Artikel 33 wordt als volgt gewijzigd:

a) de eerste alinea wordt vervangen door:

„Het Hof van Justitie is bevoegd uitspraak te doen op elk door een deelnemende staat, het Europees Parlement of de Raad ingesteld beroep tot nietigverklaring van beschikkingen en aanbevelingen van de Commissie op grond van onbevoegdheid, schending van wezenlijke vormvoorschriften, schending van het Verdrag of van enige uitvoeringsregeling daarvan dan wel van misbruik van bevoegdheid. Het onderzoek door het Hof van Justitie kan echter geen betrekking hebben op een beoordeling van de toestand die voortvloeit uit economische feiten of omstandigheden, met het oog op welke toestand de beschikkingen zijn gegeven of de aanbevelingen zijn gedaan, tenzij de Commissie het verwijt wordt gemaakt, dat zij haar bevoegdheden heeft misbruikt of de bepalingen van het Verdrag of enige op de uitvoering daarvan betrekking hebbende rechtsregel klaarblijkelijk heeft miskend.”;

b) de vierde alinea wordt vervangen door:

„Het Hof van Justitie is onder dezelfde voorwaarden bevoegd uitspraak te doen inzake elk door de Rekenkamer ingesteld beroep dat op de vrijwaring van haar prerogatieven is gericht.”

16. Artikel 45 wordt vervangen door:

„Artikel 45

Het statuut van het Hof van Justitie wordt vastgesteld bij een afzonderlijk protocol.

De Raad kan, op verzoek van het Hof van Justitie en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, dan wel op verzoek van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en het Hof van Justitie, de bepalingen van het statuut met eenparigheid van stemmen wijzigen.”

17. Artikel 45 B wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

„1. In de Rekenkamer heeft een onderdaan van elke lidstaat zitting.”;

b) lid 3 wordt vervangen door:

„3. De leden van de Rekenkamer worden voor zes jaar benoemd. De Raad stelt, na raadpleging van het Europees Parlement, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de overeenkomstig de voordrachten van de lidstaten opgestelde lijst van leden vast. De leden van de Rekenkamer zijn herbenoembaar.

Zij kiezen uit hun midden voor drie jaar de voorzitter van de Rekenkamer. Hij is herkiesbaar.”;

18. Artikel 45 C wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

„1. De Rekenkamer onderzoekt de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van de Gemeenschap. Zij onderzoekt tevens de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van elk door de Gemeenschap ingesteld orgaan, voorzover het instellingsbesluit dit onderzoek niet uitsluit.

De Rekenkamer legt aan het Europees Parlement en de Raad een verklaring voor waarin de betrouwbaarheid van de rekeningen en de regelmatigheid en de wettigheid van de onderliggende verrichtingen worden bevestigd, die in het *Publicatieblad van de Europese Unie* wordt bekendgemaakt. Aan die verklaring kunnen specifieke beoordelingen worden toegevoegd voor ieder belangrijk werkterrein van de Gemeenschap.”;

b) lid 4 wordt vervangen door:

„4. De Rekenkamer stelt na afsluiting van elk begrotingsjaar een jaarverslag op. Dit verslag wordt toegezonden aan de overige instellingen van de Gemeenschap en tezamen met de antwoorden van deze instellingen op de opmerkingen van de Rekenkamer in het *Publicatieblad van de Europese Unie* gepubliceerd.

De Rekenkamer kan voorts te allen tijde met betrekking tot bijzondere vraagstukken opmerkingen maken, met name in de vorm van speciale verslagen, en kan op verzoek van een van de overige instellingen van de Gemeenschap adviezen uitbrengen.

De Rekenkamer neemt haar jaarverslagen, speciale verslagen of adviezen aan met meerderheid van stemmen van haar leden. Zij kan echter uit haar midden kamers vormen voor het aannemen van bepaalde soorten van verslagen of adviezen overeenkomstig haar reglement van orde.

De Rekenkamer staat het Europees Parlement en de Raad bij bij de controle op de uitvoering van de begroting.

De Rekenkamer stelt haar reglement van orde vast. Dit reglement behoeft de goedkeuring van de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit.”

19. Artikel 96 wordt als volgt gewijzigd:

- a) in lid 1 wordt „artikel F.1, lid 2,” vervangen door „artikel 7, lid 3,”;
- b) in lid 2 wordt „artikel F, lid 1,” vervangen door „artikel 6, lid 1,” en wordt „artikel F.1, lid 1,” vervangen door „artikel 7, lid 2,”.

Artikel 5

Het protocol betreffende de statuten van het Europees stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank wordt gewijzigd overeenkomstig dit artikel.

Aan artikel 10 wordt het volgende lid toegevoegd:

„10.6. Artikel 10.2, kan door de Raad in de samenstelling van staatshoofden en de regeringsleiders, hetzij op aanbeveling van de ECB en na raadpleging van het Europees Parlement en de Commissie, hetzij op aanbeveling van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement en de ECB, met eenparigheid van stemmen worden gewijzigd. De Raad beveelt de lidstaten aan deze wijzigingen aan te nemen. De wijzigingen treden in werking na door de lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen te zijn geratificeerd.

Aanbevelingen van de ECB uit hoofde van dit lid worden door de Raad van Bestuur met eenparigheid van stemmen aangenomen.”

Artikel 6

Het Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen wordt gewijzigd overeenkomstig de bepalingen van dit artikel.

Artikel 21 wordt vervangen door:

„Artikel 21

De artikelen 12 tot en met 15 en artikel 18 zijn van toepassing op de rechters, de advocaten-generaal, de griffier en de toegevoegde rapporteurs van het Hof, alsmede de leden en de griffier van het Gerecht van eerste aanleg, onverminderd de bepalingen van artikel 3 van het Protocol betreffende het statuut van het Hof van Justitie nopens de vrijstelling van rechtsvervolgning van de rechters en de advocaten-generaal.”

TWEEDE DEEL
OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 7

De Protocolen betreffende het statuut van het Hof van Justitie, gehecht aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, worden ingetrokken en vervangen door het Protocol betreffende het statuut van het Hof van Justitie dat bij dit Verdrag wordt gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie, het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.

Artikel 8

De artikelen 1 tot en met 20, 44, 45, artikel 46, tweede en derde alinea, en de artikelen 47, 48, 49, 51, 52, 54 en 55 van het Protocol betreffende het statuut van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal vervallen.

Artikel 9

Onverminderd de artikelen van het Protocol betreffende het statuut van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal die van kracht blijven, zijn de bepalingen van het Protocol betreffende het statuut van het Hof van Justitie, bij dit Verdrag gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie, het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, van toepassing wanneer het Hof van Justitie zijn bevoegdheden uit hoofde van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal uitoefent.

Artikel 10

Besluit 88/591/EGKS, EEG, Euratom van de Raad van 24 oktober 1988 tot instelling van een Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen, zoals gewijzigd, wordt ingetrokken, met uitzondering van artikel 3, voorzover het Gerecht van eerste aanleg krachtens dat artikel bevoegdheden uitoefent die bij het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal aan het Hof van Justitie zijn toegekend.

Artikel 11

Dit Verdrag wordt voor onbeperkte tijd gesloten.

Artikel 12

1. Dit Verdrag zal door de Hoge Verdragsluitende Partijen worden bekrachtigd overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen. De akten van bekrachtiging zullen worden nedergelegd bij de regering van de Italiaanse Republiek.
2. Dit Verdrag treedt in werking op de eerste dag van de tweede maand na de nederlegging van de akte van bekrachtiging door de ondertekenende staat die als laatste deze handeling verricht.

Artikel 13

Dit Verdrag, opgesteld in één exemplaar, in de Deense, de Duitse, de Engelse, de Finse, de Franse, de Griekse, de Ierse, de Italiaanse, de Nederlandse, de Portugese, de Spaanse en de Zweedse taal, zijnde de teksten in elk van deze talen gelijkelijk authentiek, zal worden nedergelegd in het archief van de regering van de Italiaanse Republiek, die een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift daarvan toezendt aan de regeringen der andere ondertekenende staten.

En fe de lo cual, los plenipotenciarios abajo firmantes suscriben el presente Tratado.

Til bekræftelse heraf har undertegnede befuldmægtigede underskrevet denne traktat.

Zu Urkund dessen haben die unterzeichneten Bevollmächtigten ihre Unterschrift unter diesen Vertrag gesetzt.

Εἰς πίστωση των ανωτέρω, οἱ υπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι υπέγραψαν τὴν παρούσα συνθήκη.

In witness whereof the undersigned Plenipotentiaries have signed this Treaty.

En foi de quoi, les plénipotentiaires soussignés ont apposé leurs signatures au bas du présent traité.

Dá fhianú sin, chuir na Lánchumhachtaigh thíos-sínithe a lámh leis an gConradh seo.

In fede di che, i plenipotenziari sottoscritti hanno apposto le loro firme in calce al presente trattato.

Ten blijke waarvan de ondergetekende gevolmachtigden hun handtekening onder dit Verdrag hebben geplaatst.

Em fé do que, os plenipotenciários abaixo assinados apuseram as suas assinaturas no presente Tratado.

Tämän vakuudeksi alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Till bevis härpå har undertecknade befullmäktigade undertecknat detta fördrag.

Hecho en Niza, el veintiséis de febrero de dos mil uno.

Udfærdiget i Nice, den seksogtyvende februar to tusind og et.

Geschehen zu Nizza am sechsundzwanzigsten Februar zweitausendeins.

Έγινε στη Νίκαια, στις είκοσι έξι Φεβρουαρίου του έτους δύο χιλιάδες ένα.

Done at Nice this twenty-sixth day of February in the year two thousand and one.

Fait à Nice, le vingt-six février de l'an deux mil un.

Arna dhéanamh in Nice ar an séú lá is fiche d'Fheabhra sa bhliain dhá mhíle is a haon.

Fatto a Nizza, addì ventisei febbraio duemilauno.

Gedaan te Nice, de zesentwintigste februari tweeduizend en een.

Feito em Nice, em vinte e seis de Fevereiro de dois mil e um.

Tehty Nizzassa kahdentenäkymmenentenäkuudentena helmikuuta 2001.

Utfärdat i Nice den tjugosjätte februari år tjugohundraett.

Pour Sa Majesté le Roi des Belges
Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen
Für Seine Majestät den König der Belgier

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

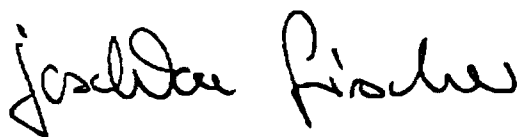
Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

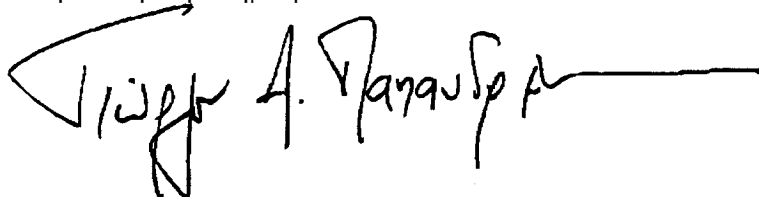
For Hendes Majestæt Danmarks Dronning

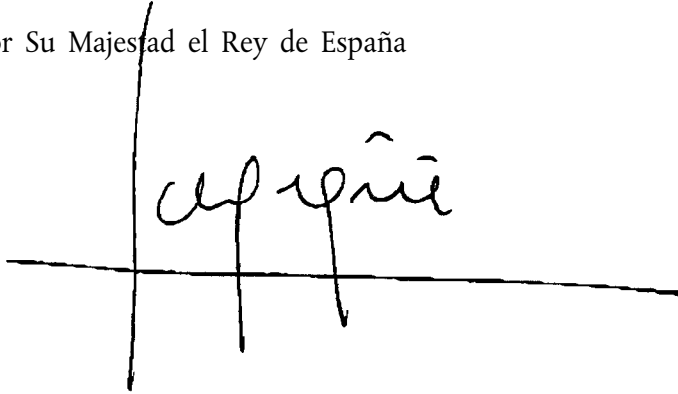
Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland

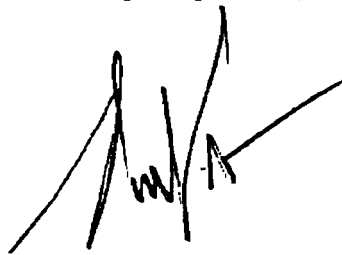
Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας

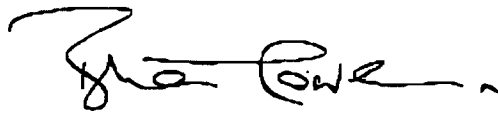
Por Su Majestad el Rey de España

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Juan Carlos I', written over a horizontal line.

Pour le Président de la République française

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. Chirac', written over a horizontal line.

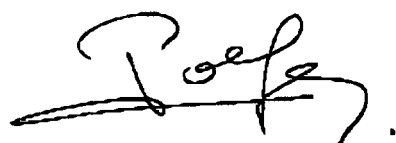
Thar ceann Uachtarán na hÉireann
For the President of Ireland

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Mary McAleese', written over a horizontal line.

Per il Presidente della Repubblica italiana

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Ciampi', written over a horizontal line.

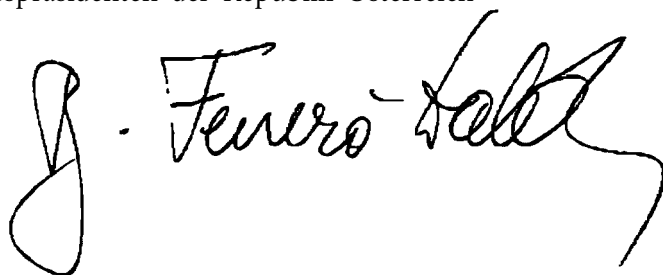
Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Jean-Alexandre". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

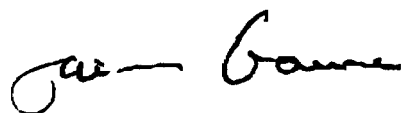
Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Jean-Alexandre". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Für den Bundespräsidenten der Republik Österreich

A handwritten signature in black ink, appearing to read "J. Ferrero Ferrer". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Pelo Presidente da República Portuguesa

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Jaime Gama". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Suomen Tasavallan Presidentin puolesta
För Republiken Finlands President

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tarja Halonen', written in a cursive style.

För Hans Majestät Konungen av Sverige

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Carl XVI Gustaf', written in a stylized, cursive manner.

For Her Majesty the Queen of the United Kingdom
of Great Britain and Northern Ireland

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Elizabeth II', written in a cursive style.

PROTOCOLLEN**A. PROTOCOL, GEHECHT AAN HET VERDRAG BETREFFENDE DE EUROPESE UNIE
EN DE VERDRAGEN TOT OPRICHTING VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN****Protocol betreffende de uitbreiding van de Europese Unie**

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, welke aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en aan de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen worden gehecht:

*Artikel 1***Intrekking van het Protocol betreffende de instellingen**

Het aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen gehechte Protocol betreffende de instellingen in het vooruitzicht van de uitbreiding van de Europese Unie wordt ingetrokken.

*Artikel 2***Bepalingen betreffende het Europees Parlement**

1. Op 1 januari 2004 en met toepassing vanaf de aanvang van de zittingsperiode 2004-2009 wordt in artikel 190, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en in artikel 108, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie de eerste alinea vervangen door:

„Het aantal in elke lidstaat gekozen vertegenwoordigers is als volgt vastgesteld:

België	22
Denemarken	13
Duitsland	99
Griekenland	22
Spanje	50
Frankrijk	72
Ierland	12
Italië	72
Luxemburg	6
Nederland	25
Oostenrijk	17
Portugal	22
Finland	13
Zweden	18
Verenigd Koninkrijk	72

2. Behoudens lid 3 is het totale aantal vertegenwoordigers in het Europees Parlement voor de zittingsperiode 2004-2009 gelijk aan het aantal vertegenwoordigers, vermeld in artikel 190, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en in artikel 108, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, vermeerderd met het aantal vertegenwoordigers van de nieuwe lidstaten ingevolge de toetredingsverdragen die uiterlijk op 1 januari 2004 zijn ondertekend.

3. Indien het in lid 2 bedoelde totale aantal leden minder bedraagt dan zevenhonderdtweeëndertig, wordt op het aantal in elke lidstaat te verkiezen vertegenwoordigers naar evenredigheid een zodanige correctie toegepast, dat het totale aantal zo dicht mogelijk bij zevenhonderdtweeëndertig komt te liggen, zonder dat het aantal in elke lidstaat te verkiezen vertegenwoordigers meer bedraagt dan het aantal dat in artikel 190, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en in artikel 108, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie is bepaald voor de zittingsperiode 1999-2004.

De Raad neemt een besluit in die zin.

4. In afwijking van artikel 189, tweede alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en artikel 107, tweede alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie kan, indien toetredingsverdragen na de aanneming van het in lid 3, tweede alinea, van dit artikel bedoelde besluit van de Raad in werking treden, het aantal leden van het Europees Parlement tijdelijk meer dan zevenhonderdtweeëndertig bedragen tijdens de werkingsduur van dat besluit. De correctie bedoeld in lid 3, eerste alinea, van dit artikel wordt toegepast op het aantal in de betrokken lidstaten te verkiezen vertegenwoordigers.

Artikel 3

Bepalingen betreffende de weging van de stemmen in de Raad

1. Op 1 januari 2005:

a) wordt in artikel 205 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en in artikel 118 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie:

i) lid 2 vervangen door:

„2. Voor de besluiten van de Raad waarvoor een gekwalificeerde meerderheid vereist is, worden de stemmen der leden als volgt gewogen:

België	12
Denemarken	7
Duitsland	29
Griekenland	12
Spanje	27
Frankrijk	29
Ierland	7
Italië	29
Luxemburg	4
Nederland	13
Oostenrijk	10
Portugal	12
Finland	7
Zweden	10
Verenigd Koninkrijk	29

De besluiten komen tot stand wanneer zij ten minste honderdnegenenzestig stemmen hebben verkregen en de meerderheid van de leden voorstemt, ingeval zij krachtens dit Verdrag moeten worden genomen op voorstel van de Commissie.

In de overige gevallen komen de besluiten tot stand wanneer zij ten minste honderdnegenenzestig stemmen hebben verkregen, en ten minste twee derden van de leden voorstemmen.”

ii) het volgende lid 4 ingevoegd:

„4. Een lid van de Raad kan verlangen dat bij besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt nagegaan of de lidstaten die de gekwalificeerde meerderheid vormen ten minste 62% van de totale bevolking van de Unie vertegenwoordigen. Indien blijkt dat niet aan deze voorwaarde is voldaan, is het besluit niet aangenomen.”

b) wordt artikel 23, lid 2, derde alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie vervangen door:

„De stemmen van de leden van de Raad worden gewogen overeenkomstig artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap. De besluiten komen tot stand wanneer zij ten minste honderdnegenenzestig stemmen hebben verkregen en ten minste twee derden van de leden voorstemmen. Een lid van de Raad kan verlangen dat bij besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt nagegaan of de lidstaten die de gekwalificeerde meerderheid vormen ten minste 62% van de totale bevolking van de Unie vertegenwoordigen. Indien blijkt dat niet aan deze voorwaarde is voldaan, is het besluit niet aangenomen.”

c) wordt artikel 34, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie vervangen door:

„3. Ingeval voor de besluiten van de Raad een gekwalificeerde meerderheid van stemmen is vereist, worden de stemmen van de leden gewogen overeenkomstig artikel 205, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en komen de besluiten tot stand wanneer zij ten minste honderdnegenenzestig stemmen hebben verkregen en ten minste twee derden van de leden voorstemmen. Een lid van de Raad kan verlangen dat bij besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt nagegaan of de lidstaten die de gekwalificeerde meerderheid vormen ten minste 62% van de totale bevolking van de Unie vertegenwoordigen. Indien blijkt dat niet aan deze voorwaarde is voldaan, is het besluit niet aangenomen.”

2. Bij elke toetreding wordt de in artikel 205, lid 2, tweede alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en in artikel 118, lid 2, tweede alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie bedoelde drempel zo berekend dat de drempel van de in stemmen uitgedrukte gekwalificeerde meerderheid niet hoger ligt dan die welke volgt uit de tabel in de verklaring betreffende de uitbreiding van de Europese Unie, gehecht aan de slotakte van de conferentie die het Verdrag van Nice heeft vastgesteld.

Artikel 4

Bepalingen betreffende de Commissie

1. Op 1 januari 2005 en met toepassing vanaf het tijdstip waarop voor het eerst na die datum een nieuwe Commissie in functie treedt, wordt in artikel 213 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en in artikel 126 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie lid 1 vervangen door:

„1. De leden van de Commissie worden op grond van hun algemene bekwaamheid gekozen en bieden alle waarborgen voor onafhankelijkheid.

In de Commissie heeft een onderdaan van elke lidstaat zitting.

Het aantal leden van de Commissie kan door de Raad met eenparigheid van stemmen worden gewijzigd.”

2. Zodra de Unie zevenentwintig lidstaten telt, wordt in artikel 213 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en in artikel 126 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie lid 1 vervangen door:

„1. De leden van de Commissie worden op grond van hun algemene bekwaamheid gekozen en bieden alle waarborgen voor onafhankelijkheid.

Het aantal leden van de Commissie is kleiner dan het aantal lidstaten. De leden van de Commissie worden gekozen volgens een toerbeurtsysteem op voet van gelijkheid waarvan de nadere regels door de Raad met eenparigheid van stemmen worden vastgesteld.

Het aantal leden van de Commissie wordt door de Raad met eenparigheid van stemmen vastgesteld.”

Deze wijziging is van toepassing vanaf het tijdstip waarop voor het eerst na de datum van toetreding van de zevenentwintigste lidstaat van de Unie een nieuwe Commissie in functie treedt.

3. De Raad stelt na de ondertekening van het verdrag betreffende de toetreding van de zevenentwintigste lidstaat van de Unie met eenparigheid van stemmen vast:

— het aantal leden van de Commissie,

— de nadere regels van het toerbeurtsysteem op voet van gelijkheid, met alle criteria en voorschriften voor de automatische bepaling van de samenstelling van de opeenvolgende colleges, uitgaande van de volgende beginselen:

- a) de lidstaten worden bij het bepalen van de volgorde en de zittingsduur van hun onderdanen in de Commissie op voet van strikte gelijkheid behandeld; derhalve mag het verschil tussen het totale aantal mandaten van onderdanen van twee gegeven lidstaten nooit groter zijn dan één;
- b) onder voorbehoud van punt a) is elk van de opeenvolgende colleges zodanig samengesteld dat het gehele spectrum van de lidstaten in demografisch en geografisch opzicht op bevredigende wijze wordt weerspiegeld.

4. Iedere staat die tot de Unie toetreedt heeft er recht op dat een onderdaan vanaf het tijdstip van toetreding totdat lid 2 van toepassing wordt zitting heeft in de Commissie.

**B. PROTOCOL, GEHECHT AAN HET VERDRAG BETREFFENDE DE EUROPESE UNIE,
HET VERDRAG TOT OPRICHTING VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP EN
HET VERDRAG TOT OPRICHTING VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR
ATOOMENERGIE**

Protocol betreffende het statuut van het Hof van Justitie

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

WENSENDE, het statuut van het Hof van Justitie, bedoeld in artikel 245 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en artikel 160 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, vast te stellen,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen welke aan het Verdrag betreffende de Europese Unie, het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie worden gehecht:

Artikel 1

Het Hof van Justitie wordt samengesteld en oefent zijn functies uit overeenkomstig de bepalingen van het Verdrag betreffende de Europese Unie (EU-Verdrag), het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (EG-Verdrag), het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (EGA-Verdrag) en dit statuut.

TITEL I

STATUS VAN DE RECHTERS EN VAN DE ADVOCATEN-GENERAAL

Artikel 2

Alvorens zijn ambt te aanvaarden, moet iedere rechter in openbare zitting de eed afleggen, dat hij zijn functie zal uitoefenen in volkomen onpartijdigheid en geheel overeenkomstig zijn geweten en dat hij niets van het geheim der beraadslagingen openbaar zal maken.

Artikel 3

De rechters zijn vrijgesteld van rechtsvervolging. Met betrekking tot hetgeen zij in hun officiële hoedanigheid hebben gedaan, gezegd of geschreven, blijven zij deze immuniteit genieten ook nadat zij hun ambt hebben neergelegd.

Het Hof kan, in voltallige zitting, de immuniteit opheffen.

Ingeval tegen een rechter wiens immuniteit is opgeheven, een strafvervolging wordt ingesteld, kan hij in elk der lidstaten slechts worden berecht door de instantie welke bevoegd is tot berechting van de leden van het hoogste nationale rechterlijke college.

De artikelen 12 tot en met 15 en artikel 18 van het Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen zijn van toepassing op de rechters, de griffier en de toegevoegde rapporteurs van, alsmede op de advocaten-generaal bij het Hof, onverminderd de bepalingen van de voorgaande alinea's nopens de vrijstelling van rechtsvervolging van de rechters.

Artikel 4

De rechters mogen geen politieke functie of bestuursambt uitoefenen.

Zij mogen geen beroepswerkzaamheid al dan niet tegen beloning verrichten, tenzij van deze bepaling door de Raad bij uitzondering afwijking is toegestaan.

Bij hun ambtsaanvaarding verbinden zij zich plechtig om gedurende hun ambtsperiode en na afloop daarvan de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen na te komen, in het bijzonder eerlijkheid en kiesheid te betrachten in het aanvaarden van bepaalde functies of voordelen na afloop van die ambtsperiode.

In geval van twijfel beslist het Hof.

Artikel 5

Behalve door periodieke vervanging of door overlijden eindigt de ambtsuitoefening van een rechter door ontslag.

Ingeval een rechter om ontslag verzoekt, richt hij daartoe tot de president van het Hof een brief, welke aan de voorzitter van de Raad wordt doorgezonden. Door laatstbedoelde kennisgeving ontstaat een vacature.

Behoudens in gevallen waarin artikel 6 toepassing vindt, blijft elke rechter zitting hebben totdat zijn opvolger in functie treedt.

Artikel 6

Een rechter kan slechts van zijn ambt worden ontheven of van zijn recht op pensioen of van andere als zodanig geldende gunsten vervallen worden verklaard, wanneer hij, naar het eenstemmig oordeel van de rechters van en de advocaten-generaal bij het Hof, heeft opgehouden aan de gestelde voorwaarden of aan de uit zijn ambt voortvloeiende verplichtingen te voldoen. De betrokkene neemt niet aan die beraadslagingen deel.

De griffier deelt de beslissing van het Hof mede aan de voorzitters van het Europees Parlement en van de Commissie en geeft van die beslissing kennis aan de voorzitter van de Raad.

In geval van een beslissing waarbij een rechter van zijn ambt wordt ontheven, ontstaat door laatstbedoelde kennisgeving een vacature.

Artikel 7

De rechters wier ambtsuitoefening vóór het verstrijken van hun mandaat eindigt, worden voor de verdere duur van het mandaat vervangen.

Artikel 8

De bepalingen van de artikelen 2 tot en met 7 zijn van toepassing op de advocaten-generaal.

TITEL II

ORGANISATIE*Artikel 9*

De gedeeltelijke vervanging van de rechters, die om de drie jaar plaatsvindt, heeft beurtelings betrekking op acht en op zeven rechters.

De gedeeltelijke vervanging van de advocaten-generaal, die om de drie jaar plaatsvindt, heeft telkens betrekking op vier advocaten-generaal.

Artikel 10

De griffier legt voor het Hof de eed af, dat hij zijn functie zal uitoefenen in volkomen onpartijdigheid en geheel overeenkomstig zijn geweten en dat hij niets van het geheim der beraadslagingen openbaar zal maken.

Artikel 11

Het Hof regelt de vervanging van de griffier, voor het geval dat deze verhinderd is.

Artikel 12

In het belang van de dienst worden aan het Hof ambtenaren en andere personeelsleden verbonden. Zij ressorteren onder de griffier, onder het gezag van de president.

Artikel 13

Op voorstel van het Hof kan de Raad met eenparigheid van stemmen voorzien in de benoeming van toegevoegde rapporteurs en hun statuut bepalen. De toegevoegde rapporteurs kunnen overeenkomstig de in het reglement voor de procesvoering vast te stellen bepalingen worden geroepen om deel te nemen aan het onderzoek van de bij het Hof aanhangige zaken en om de rechter-rapporteur bij te staan.

De toegevoegde rapporteurs, gekozen uit personen die alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden en de nodige bewijzen van juridische bekwaamheid bezitten, worden door de Raad benoemd. Zij leggen voor het Hof de eed af dat zij hun ambt zullen uitoefenen in volkomen onpartijdigheid en geheel overeenkomstig hun geweten en dat zij niets van het geheim der beraadslagingen openbaar zullen maken.

Artikel 14

De rechters, de advocaten-generaal en de griffier zijn verplicht verblijf te houden in de plaats waar het Hof is gevestigd.

Artikel 15

Het Hof is permanent in functie. De rechterlijke vakanties worden door het Hof met inachtneming van de eisen van de dienst vastgesteld.

Artikel 16

Het Hof vormt uit zijn midden kamers van drie en vijf rechters. De rechters kiezen uit hun midden de kamerpresident. De presidenten van de kamers van vijf rechters worden voor drie jaar gekozen. Zij zijn eenmaal herbenoembaar.

De grote kamer bestaat uit elf rechters. Zij wordt voorgezeten door de president van het Hof. Voorts maken van de grote kamer deel uit de presidenten van de kamers van vijf rechters, alsmede andere rechters die worden aangewezen overeenkomstig de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde bepalingen.

Het Hof houdt zitting in grote kamer, wanneer een lidstaat of een instelling van de Gemeenschap die partij is bij het geding daarom verzoekt.

Het Hof komt in voltallige zitting bijeen wanneer een zaak aanhangig is gemaakt op grond van artikel 195, lid 2, artikel 213, lid 2, en artikel 216 dan wel artikel 247, lid 7, van het EG-Verdrag, of van artikel 107 D, lid 2, artikel 126, lid 2, en artikel 129 dan wel artikel 160 B, lid 7, van het EGA-Verdrag.

Verder kan het Hof, wanneer het van oordeel is dat een aanhangige zaak van uitzonderlijk belang is, de advocaat-generaal gehoord, besluiten deze zaak naar de voltallige zitting te verwijzen.

Artikel 17

Het Hof kan slechts in oneven getal op geldige wijze beslissen.

De beslissingen van de uit drie of vijf rechters bestaande kamers zijn geldig, wanneer zij door drie rechters zijn genomen.

De beslissingen van de grote kamer zijn geldig, wanneer negen rechters tegenwoordig zijn.

De in voltallige zitting genomen beslissingen van het Hof zijn geldig, wanneer elf rechters tegenwoordig zijn.

In geval van verhindering van één der rechters van een kamer kan, overeenkomstig de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde bepalingen een beroep worden gedaan op een rechter die deel uitmaakt van een andere kamer.

Artikel 18

De rechters en de advocaten-generaal mogen niet deelnemen aan de berechting van enige zaak, waarin zij vroeger zijn opgetreden als gemachtigde, raadsman of advocaat van één van beide partijen, of waarover zij geroepen zijn geweest zich uit te spreken als lid van een rechtbank, van een commissie van onderzoek of in enige andere hoedanigheid.

Wanneer een rechter of advocaat-generaal om een bijzondere reden meent niet te kunnen deelnemen aan de berechting of het onderzoek van een bepaalde zaak, deelt hij dit aan de president mede. Ingeval de president van oordeel is, dat een rechter of een advocaat-generaal om een bijzondere reden niet over een bepaalde zaak dient te zitten of te concluderen, stelt hij de betrokkene hiervan in kennis.

In geval van moeilijkheden nopens de toepassing van dit artikel beslist het Hof.

Partijen kunnen geen wijziging in de samenstelling van het Hof of van een van zijn kamers verlangen met een beroep op de nationaliteit van een rechter, of op het feit, dat in het Hof of in een van zijn kamers een rechter van hun nationaliteit ontbreekt.

TITEL III

PROCEDURE*Artikel 19*

De lidstaten zowel als de instellingen van de Gemeenschappen worden voor het Hof vertegenwoordigd door een voor elke zaak benoemde gemachtigde; de gemachtigde kan door een raadsman of door een advocaat worden bijgestaan.

De staten — niet zijnde lidstaten — die partij zijn bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, alsmede de in die Overeenkomst bedoelde Toezichthoudende Autoriteit van de EVA worden op gelijke wijze vertegenwoordigd.

De andere partijen moeten door een advocaat worden vertegenwoordigd.

Alleen een advocaat die bevoegd is om op te treden voor een rechterlijke instantie van een lidstaat of van een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, kan een partij voor het Hof vertegenwoordigen of bijstaan.

De gemachtigden, raadslieden en advocaten, die voor het Hof verschijnen, genieten de voor de onafhankelijke uitoefening van hun functies nodige rechten en waarborgen, overeenkomstig de in het reglement voor de procesvoering vast te stellen bepalingen.

Ten aanzien van de raadslieden en advocaten die voor het Hof optreden, bezit het Hof overeenkomstig de in dat reglement vast te stellen bepalingen de bevoegdheden welke terzake gewoonlijk aan gerechts-hoven en rechtbanken worden toegekend.

Hoogleraren die onderdaan zijn van een lidstaat waarvan de wetgeving hun het recht toekent te pleiten, genieten voor het Hof de rechten welke in dit artikel aan de advocaten zijn toegekend.

Artikel 20

De procedure voor het Hof bestaat uit twee gedeelten: de schriftelijke en de mondelinge behandeling.

De schriftelijke behandeling omvat het toezenden aan partijen en aan de instellingen van de Gemeenschappen welker beslissingen in het geding zijn, van de verzoekschriften, memoriën, verweerschriften en andere opmerkingen en, eventueel, van de verdere conclusies, alsmede van alle stukken en documenten welke ter ondersteuning in het geding worden gebracht of van hun voor eensluidend gewaarmerkte afschriften.

De toezending geschiedt door tussenkomst van de griffier in de volgorde en binnen de termijnen als bepaald in het reglement voor de procesvoering.

De mondelinge behandeling omvat de voorlezing van het rapport van de rechter-rapporteur, alsmede het horen door het Hof van de gemachtigden, raadslieden en advocaten, en van de advocaat-generaal in zijn conclusie, benevens, zo nodig, het horen van getuigen en deskundigen.

Wanneer het Hof van oordeel is dat in de zaak geen nieuwe rechtsvraag aan de orde is, kan het Hof, de advocaat-generaal gehoord, beslissen dat de zaak zonder conclusie van de advocaat-generaal zal worden berecht.

Artikel 21

Een zaak wordt bij het Hof aanhangig gemaakt door middel van een verzoekschrift, dat aan de griffier wordt toegezonden. Het verzoekschrift moet inhouden de naam en woonplaats van de verzoeker en de hoedanigheid van de ondertekenaar, de aanduiding van de partij of partijen tegen wie het verzoekschrift is gericht, het onderwerp van het geschil, de conclusies en een summiere uiteenzetting van de aangevoerde middelen.

Het moet, indien daartoe aanleiding bestaat, vergezeld gaan van de handeling waarvan nietigverklaring wordt gevraagd, of, in het geval bedoeld in artikel 232 van het EG-Verdrag en artikel 148 van het EGA-Verdrag, van een bewijsstuk van de datum der in deze artikelen bedoelde uitnodiging. Indien deze stukken niet bij het verzoekschrift zijn gevoegd, nodigt de griffier de betrokkene uit deze alsnog binnen een redelijke termijn over te leggen; verval van het recht tot beroep kan niet worden tegengeworpen, indien het verzuim eerst is hersteld na het verstrijken van de termijn van beroep.

Artikel 22

In de in artikel 18 van het EGA-Verdrag bedoelde gevallen wordt beroep bij het Hof ingesteld door middel van een verzoekschrift, dat aan de griffier wordt toegezonden. Het verzoekschrift moet inhouden de naam en woonplaats van de verzoeker en de hoedanigheid van de ondertekenaar, de beslissing waartegen beroep wordt ingesteld, de tegenpartijen, het onderwerp van het geschil, de conclusies en een summiere uiteenzetting van de aangevoerde middelen.

Het moet vergezeld gaan van een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift van de bestreden beslissing van de arbitragecommissie.

Indien het Hof het beroep verwerpt, wordt de beslissing van de arbitragecommissie onherroepelijk.

Indien het Hof de beslissing van de arbitragecommissie vernietigt, kan de procedure, wanneer daartoe grond bestaat, op initiatief van een der partijen in het geding voor de arbitragecommissie worden hervat. Deze is aan de door het Hof besliste rechtsvragen gebonden.

Artikel 23

In de in artikel 35, lid 1, van het EU-Verdrag, artikel 234 van het EG-Verdrag en artikel 150 van het EGA-Verdrag bedoelde gevallen wordt van de beslissing van de nationale rechterlijke instantie die de procedure schorst en een beroep doet op het Hof, aan het Hof kennis gegeven op initiatief van die instantie. De griffier van het Hof geeft van deze beslissing vervolgens kennis aan de betrokken partijen, de lidstaten en de Commissie, alsmede aan de Raad of de Europese Centrale Bank wanneer de handeling waarvan de geldigheid of de uitlegging wordt betwist, van dezen uitgaat, en aan het Europees Parlement en de Raad wanneer de handeling waarvan de geldigheid of de uitlegging wordt betwist, door deze beide instellingen gezamenlijk is aangenomen.

Binnen twee maanden na deze laatste kennisgeving hebben de partijen, de lidstaten, de Commissie en, in voorkomend geval, het Europees Parlement, de Raad en de Europese Centrale Bank het recht bij het Hof memoriën of schriftelijke opmerkingen in te dienen.

In de in artikel 234 van het EG-Verdrag bedoelde gevallen wordt van de beslissing van de nationale rechterlijke instantie door de griffier van het Hof voorts kennis gegeven aan de staten — niet zijnde lidstaten — die partij zijn bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte alsmede aan de in die overeenkomst bedoelde Toezichthoudende Autoriteit van de EVA, die binnen twee maanden na de kennisgeving bij het Hof memoriën of schriftelijke opmerkingen kunnen indienen wanneer de beslissing een van de toepassingsgebieden van de overeenkomst betreft.

Artikel 24

Het Hof kan partijen verzoeken alle stukken over te leggen en alle inlichtingen te verstrekken, welke het wenselijk acht. In geval van weigering neemt het Hof hiervan akte.

Het Hof kan eveneens aan de lidstaten en aan de instellingen die geen partij in het proces zijn, verzoeken alle inlichtingen te verstrekken welke het voor het proces nodig acht.

Artikel 25

Het Hof is bevoegd te allen tijde een deskundigenonderzoek op te dragen aan personen, lichamen, bureaus, commissies of organen te zijner keuze.

Artikel 26

Getuigen kunnen worden gehoord overeenkomstig de bepalingen die worden vastgesteld in het reglement voor de procesvoering.

Artikel 27

Ten aanzien van gebrekige getuigen geniet het Hof dezelfde bevoegdheden als op dit gebied in de regel zijn toegekend aan gerechtshoven en rechtbanken, en kan het geldboeten opleggen, een en ander overeenkomstig de bepalingen die worden vastgesteld in het reglement voor de procesvoering.

Artikel 28

Getuigen en deskundigen kunnen onder ede worden gehoord volgens de in het reglement voor de procesvoering vastgestelde formule of op de wijze, welke in de nationale wetgeving van de getuige of de deskundige is voorgeschreven.

Artikel 29

Het Hof kan bevelen, dat een getuige of deskundige door de rechterlijke instantie van zijn woonplaats wordt gehoord.

Dit bevel wordt ter uitvoering gericht tot de bevoegde rechterlijke instantie overeenkomstig de bepalingen van het reglement voor de procesvoering. De stukken ter uitvoering van de rogatoire commissie worden op dezelfde wijze aan het Hof teruggezonden.

Het Hof draagt de kosten, doch kan deze eventueel ten laste van partijen brengen.

Artikel 30

Elke lidstaat beschouwt iedere schending van de eed der getuigen en deskundigen als het overeenkomstige strafbare feit bedreven voor een nationale rechtbank die in burgerlijke zaken uitspraak doet. Op aangifte van het Hof vervolgt hij de daders van dit strafbare feit voor de bevoegde nationale rechterlijke instantie.

Artikel 31

De zittingen zijn openbaar, tenzij het Hof ambtshalve of op verzoek van partijen om gewichtige redenen anders beslist.

Artikel 32

Tijdens de mondelinge behandeling kan het Hof de deskundigen, de getuigen alsook de partijen zelf, horen. Deze laatsten kunnen evenwel slechts pleiten bij monde van hun vertegenwoordiger.

Artikel 33

Van iedere zitting wordt een proces-verbaal opgemaakt, dat door de president en de griffier wordt ondertekend.

Artikel 34

De rol der terechtzitting wordt door de president vastgesteld.

Artikel 35

De beraadslagingen van het Hof zijn en blijven geheim.

Artikel 36

De arresten zijn met redenen omkleed. Zij vermelden de namen van de rechters die hebben beslist.

Artikel 37

De arresten worden ondertekend door de president en de griffier. Zij worden in openbare zitting uitgesproken.

Artikel 38

Het Hof geeft een beslissing ten aanzien van de proceskosten.

Artikel 39

De president van het Hof kan in een summiere procedure, voorzover nodig afwijkend van sommige regels van dit statuut, welke wordt vastgesteld bij het reglement voor de procesvoering, uitspraak doen op conclusies, strekkende ofwel tot verkrijging van de in artikel 242 van het EG-Verdrag en artikel 157 van het EGA-Verdrag bedoelde opschorting, ofwel tot toepassing van voorlopige maatregelen krachtens artikel 243 van het EG-Verdrag of artikel 158 van het EGA-Verdrag, ofwel tot schorsing van de gedwongen tenuitvoerlegging overeenkomstig artikel 256, vierde alinea, van het EG-Verdrag of artikel 164, derde alinea, van het EGA-Verdrag.

Bij verhindering van de president wordt deze door een andere rechter vervangen overeenkomstig de bepalingen van het reglement voor de procesvoering.

De door de president of zijn plaatsvervanger gegeven beschikking heeft slechts een voorlopig karakter en prejudicieert niet op de beslissing van het Hof ten principale.

Artikel 40

De lidstaten en de instellingen van de Gemeenschappen kunnen zich voegen in een voor het Hof aanhangig rechtsgeding.

Hetzelfde recht heeft elke andere persoon die aannemelijk maakt belang te hebben bij de beslissing van een voor het Hof aanhangig rechtsgeding, met uitzondering van de rechtsgedingen tussen lidstaten, tussen instellingen van de Gemeenschappen, of tussen lidstaten enerzijds en instellingen van de Gemeenschappen anderzijds.

Onverminderd het bepaalde in de tweede alinea kunnen de staten — niet zijnde lidstaten — die partij zijn bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, alsmede de in die overeenkomst bedoelde Toezichthoudende Autoriteit van de EVA, zich voegen in een voor het Hof aanhangig rechtsgeding, wanneer dit een der toepassingsgebieden van die overeenkomst betreft.

De conclusies van het verzoek tot voeging kunnen slechts strekken tot ondersteuning van de conclusies van een der partijen.

Artikel 41

Wanneer de verwerende partij, ofschoon regelmatig in het geding geroepen, nalaat schriftelijk conclusies in te dienen, wordt het arrest tegen haar bij verstek gewezen. Het arrest is vatbaar voor verzet binnen een maand na zijn betekening. Tenzij het Hof anders bepaalt, schorst het verzet de tenuitvoerlegging van het bij verstek gewezen arrest niet.

Artikel 42

De lidstaten, de instellingen van de Gemeenschappen en alle andere natuurlijke of rechtspersonen kunnen, in de gevallen en overeenkomstig de bepalingen vast te stellen in het reglement voor de procesvoering, derdenverzet instellen tegen de arresten gewezen in rechtsgedingen waarin zij niet geroepen zijn geweest, indien hun rechten door deze arresten worden geschaad.

Artikel 43

In geval van moeilijkheden aangaande de betekenis en de strekking van een arrest, heeft het Hof tot taak dit uit te leggen, op verzoek van een der partijen of van een instelling van de Gemeenschappen die haar belang terzake aannemelijk maakt.

Artikel 44

Het Hof kan slechts om herziening van een arrest worden verzocht op grond van de ontdekking van een feit dat van beslissende invloed kan zijn en dat vóór de uitspraak van het arrest onbekend was aan het Hof en aan de partij die de herziening verzoekt.

De herzieningsprocedure begint met een arrest, waarbij het Hof, uitdrukkelijk het bestaan van een nieuw feit vaststellende en oordelende dat het grond tot herziening oplevert, uit dien hoofde het verzoek ontvankelijk verklaart.

Om herziening kan niet meer worden verzocht na verloop van tien jaar te rekenen van de dagtekening van het arrest.

Artikel 45

In het reglement voor de procesvoering worden termijnen wegens afstand vastgesteld.

Verval van instantie wegens het verstrijken van een procestermijn kan niet worden tegengeworpen, wanneer de betrokkene toeval of overmacht aantoonst.

Artikel 46

De vorderingen tegen de Gemeenschappen inzake niet-contractuele aansprakelijkheid verjaren vijf jaar na het feit dat tot deze vordering aanleiding heeft gegeven. De verjaring wordt gestuit, hetzij door een bij het Hof ingesteld beroep, hetzij door een eerder gedaan verzoek, dat de benadeelde kan richten tot de bevoegde instelling van de Gemeenschappen. In het laatste geval moet het beroep worden ingesteld binnen de termijn van twee maanden, bepaald in artikel 230 van het EG-Verdrag en artikel 146 van het EGA-Verdrag; artikel 232, tweede alinea, van het EG-Verdrag, respectievelijk artikel 148, tweede alinea, van het EGA-Verdrag zijn van overeenkomstige toepassing.

TITEL IV

HET GERECHT VAN EERSTE AANLEG VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN*Artikel 47*

De artikelen 2 tot en met 8, 14, 15, artikel 17, eerste, tweede, vierde en vijfde alinea, en artikel 18 zijn van toepassing op het Gerecht en op zijn leden. De eed, bedoeld in artikel 2, wordt afgelegd voor het Hof, en de beslissingen, bedoeld in de artikelen 3, 4 en 6, worden genomen door het Hof, het Gerecht gehoord.

Artikel 3, vierde alinea, en de artikelen 10, 11 en 14 zijn van overeenkomstige toepassing op de griffier van het Gerecht.

Artikel 48

Het Gerecht bestaat uit vijftien rechters.

Artikel 49

De leden van het Gerecht kunnen worden aangewezen om de functie van advocaat-generaal te bekleden.

De advocaat-generaal heeft tot taak in het openbaar in volkomen onpartijdigheid en onafhankelijkheid met redenen omklede conclusies te nemen aangaande zaken welke aan het Gerecht zijn voorgelegd, teneinde dit ter zijde te staan bij de vervulling van zijn taak.

De criteria voor de selectie van de zaken en de wijze waarop de advocaten-generaal worden aangewezen, worden bepaald in het reglement voor de procesvoering van het Gerecht.

Een lid van het Gerecht dat is aangewezen om in een zaak de functie van advocaat-generaal te bekleden, mag niet deelnemen aan de berechting van die zaak.

Artikel 50

Het Gerecht houdt zitting in kamers bestaande uit drie of vijf rechters. De rechters kiezen uit hun midden de kamerpresident. De presidenten van de kamers van vijf rechters worden voor drie jaar gekozen. Zij zijn eenmaal herbenoembaar.

Het reglement voor de procesvoering regelt de samenstelling van de kamers en bepaalt van welke zaken zij kennis nemen. In sommige, door het reglement voor de procesvoering bepaalde gevallen, kan het Gerecht voltallig of in enkelvoudige kamer zitting houden.

Het reglement voor de procesvoering kan ook bepalen dat, in de gevallen en onder de voorwaarden die daarin worden vastgesteld, het Gerecht in grote kamer zitting houdt.

Artikel 51

In afwijking van het bepaalde in artikel 225, lid 1, van het EG-Verdrag en artikel 140 A, lid 1, van het EGA-Verdrag is het Hof bevoegd kennis te nemen van door de lidstaten, de instellingen van de Gemeenschappen en de Europese Centrale Bank ingestelde beroepen.

Artikel 52

De president van het Hof en de president van het Gerecht bepalen in onderlinge overeenstemming de wijze waarop ambtenaren en andere personeelsleden bij het Hof in het belang van de dienst hun diensten aan het Gerecht verlenen. Bepaalde ambtenaren of andere personeelsleden ressorteren onder de griffier van het Gerecht, onder het gezag van de president van het Gerecht.

Artikel 53

De procedure voor het Gerecht wordt geregeld in titel III.

De procedure voor het Gerecht wordt, voorzover nodig, gepreciseerd en aangevuld door het reglement voor de procesvoering van het Gerecht. Het reglement voor de procesvoering kan afwijken van artikel 40, vierde alinea, en van artikel 41, wanneer dat wegens de bijzonderheden van de geschillen op het gebied van de intellectuele eigendom noodzakelijk is.

In afwijking van artikel 20, vierde alinea, kan de advocaat-generaal zijn met redenen omklede conclusie schriftelijk nemen.

Artikel 54

Wanneer een tot het Gerecht gericht verzoekschrift of ander processtuk bij vergissing wordt neergelegd bij de griffier van het Hof, wordt het door deze onverwijld doorgezonden naar de griffier van het Gerecht. Evenzo, wanneer een tot het Hof gericht verzoekschrift of ander processtuk bij vergissing wordt neergelegd bij de griffier van het Gerecht, wordt het door deze onverwijld doorgezonden naar de griffier van het Hof.

Wanneer het Gerecht vaststelt dat het niet bevoegd is kennis te nemen van een beroep ten aanzien waarvan het Hof bevoegd is, verwijst het de zaak naar het Hof. Evenzo, wanneer het Hof vaststelt dat een beroep tot de bevoegdheid van het Gerecht behoort, verwijst het de zaak naar het Gerecht, dat zich dan niet onbevoegd kan verklaren.

Wanneer bij het Hof en het Gerecht zaken aanhangig worden gemaakt die hetzelfde voorwerp hebben of die dezelfde vraag van uitlegging dan wel de geldigheid van dezelfde handeling betreffen, kan het Gerecht, de partijen gehoord, de behandeling schorsen totdat het Hof het arrest heeft gewezen. Wanneer het verzoeken tot nietigverklaring van dezelfde handeling betreft, kan het Gerecht zich ook onbevoegd verklaren opdat het Hof een beslissing geeft over die verzoeken. In de in deze alinea bedoelde gevallen kan ook het Hof besluiten zijn behandeling te schorsen; de procedure voor het Gerecht vindt dan doorgang.

Artikel 55

Van eindbeslissingen van het Gerecht, beslissingen die het geding ten gronde slechts gedeeltelijk beslechten of die een einde maken aan een procesincident terzake van onbevoegdheid of niet-ontvankelijkheid, geeft de griffier van het Gerecht kennis aan alle partijen, alsook aan alle lidstaten en aan de instellingen van de Gemeenschappen, zelfs indien deze niet in de zaak voor het Gerecht zijn tussengekomen.

Artikel 56

Uiterlijk binnen twee maanden te rekenen vanaf de betekening van de bestreden beslissing kan bij het Hof een verzoek om hogere voorziening worden ingediend tegen eindbeslissingen van het Gerecht, alsmede tegen beslissingen die het geding ten gronde slechts gedeeltelijk beslechten of die een einde maken aan een procesincident terzake van onbevoegdheid of niet-ontvankelijkheid.

Hogere voorziening staat open voor iedere partij die geheel of gedeeltelijk in het ongelijk is gesteld. Voor andere tussenkommende partijen dan lidstaten en instellingen van de Gemeenschappen staat hogere voorziening evenwel slechts open, wanneer de beslissing van het Gerecht hun situatie rechtstreeks aantast.

Met uitzondering van zaken betreffende geschillen tussen de Gemeenschappen en hun personeelsleden, staat hogere voorziening eveneens open voor de lidstaten en de instellingen van de Gemeenschappen die niet in het geding voor het Gerecht zijn tussengekomen. In dit geval verschilt de positie van die lidstaten en instellingen niet van de positie van lidstaten of instellingen die in eerste aanleg zouden zijn tussengekomen.

Artikel 57

Hogere voorziening bij het Hof staat open tegen beslissingen van het Gerecht waarbij een verzoek tot tussenkomst wordt afgewezen. Het verzoek om hogere voorziening moet door degene wiens verzoek is afgewezen worden ingediend binnen twee weken, te rekenen vanaf de betekening van de afwijzende beslissing.

Tegen elke beslissing die door het Gerecht krachtens artikel 242, artikel 243 of artikel 256, vierde alinea, van het EG-Verdrag dan wel krachtens artikel 157, artikel 158 of artikel 164, derde alinea, van het EGA-Verdrag wordt genomen, staat voor de partijen in het geding hogere voorziening open gedurende twee maanden vanaf de betekening ervan.

Van de in de eerste en tweede alinea van dit artikel bedoelde hogere voorziening wordt kennis genomen en er wordt over beslist volgens de in artikel 39 bedoelde procedure.

Artikel 58

Het verzoek aan het Hof om hogere voorziening kan alleen rechtsvragen betreffen. Het moet gebaseerd zijn op middelen, ontleend aan onbevoegdheid van het Gerecht, onregelmatigheden in de procedure voor het Gerecht waardoor aan de belangen van de verzoekende partij afbreuk is gedaan, dan wel schending van het Gemeenschapsrecht door het Gerecht.

Het verzoek om hogere voorziening kan niet uitsluitend betrekking hebben op de veroordeling in of het bedrag van de proceskosten.

Artikel 59

In geval van hogere voorziening tegen een beslissing van het Gerecht omvat de procedure voor het Hof een schriftelijk en een mondeling gedeelte. Onder de in het reglement voor de procesvoering bepaalde voorwaarden kan het Hof, de advocaat-generaal en de partijen gehoord, zonder mondelinge behandeling beslissen.

Artikel 60

Onverminderd de artikelen 242 en 243 van het EG-Verdrag of de artikelen 157 en 158 van het EGA-Verdrag, heeft het verzoek om hogere voorziening geen opschortende werking.

In afwijking van artikel 244 van het EG-Verdrag en artikel 159 van het EGA-Verdrag treden beslissingen van het Gerecht waarbij een verordening nietig is verklaard eerst in werking na afloop van de termijn bedoeld in artikel 56, eerste alinea, van dit statuut, of, indien binnen deze termijn een verzoek om hogere voorziening is ingediend, nadat dit verzoek is verworpen, onverminderd het feit dat een partij het Hof krachtens de artikelen 242 en 243 van het EG-Verdrag of de artikelen 157 en 158 van het EGA-Verdrag kan verzoeken om opschorting van de werking van de nietig verklaarde verordening of om enige andere voorlopige maatregel.

Artikel 61

In geval van gegrondheid van het verzoek om hogere voorziening vernietigt het Hof de beslissing van het Gerecht. Het kan dan zelf de zaak afdoen wanneer deze in staat van wijzen is, dan wel haar voor afdoening verwijzen naar het Gerecht.

Indien de zaak wordt verwezen, is het Gerecht gebonden aan de beslissing van het Hof over de rechtsvragen.

In geval van gegrondheid van een verzoek om hogere voorziening van een lidstaat of een instelling van de Gemeenschappen die in de zaak voor het Gerecht niet is tussengekomen, kan het Hof, indien het zulks noodzakelijk acht, verklaren welke gevolgen van de vernietigde beslissing van het Gerecht als definitief worden beschouwd ten aanzien van de andere partijen in het geschil.

Artikel 62

In de in artikel 225, leden 2 en 3, van het EG-Verdrag en artikel 140 A, leden 2 en 3, van het EGA-Verdrag bedoelde gevallen kan de eerste advocaat-generaal het Hof voorstellen, de beslissing van het Gerecht te heroverwegen, wanneer hij van oordeel is dat er een ernstig risico bestaat dat de eenheid of de samenhang van het Gemeenschapsrecht wordt aangetast.

Het voorstel moet binnen een maand na de uitspraak van het Gerecht gedaan worden. Het Hof beslist binnen een maand na het door de eerste advocaat-generaal gedane voorstel of heroverweging van de uitspraak noodzakelijk is.

TITEL V

SLOTBEPALINGEN*Artikel 63*

Het reglement voor de procesvoering van het Hof en van het Gerecht bevat alle bepalingen welke nodig zijn voor de toepassing en, voor zoveel nodig, de aanvulling van dit statuut.

Artikel 64

Zolang er geen bepalingen inzake de regeling van het taalgebruik van toepassing op het Hof en het Gerecht zijn vastgesteld, blijven de bepalingen van het reglement voor de procesvoering van het Hof en die van het reglement voor de procesvoering van het Gerecht inzake de regeling van het taalgebruik van toepassing. Wijziging of intrekking van die bepalingen geschiedt volgens de procedure welke voor wijziging van dit statuut is vastgesteld.

C. **PROTOCOLLEN, GEHECHT AAN HET VERDRAG TOT OPRICHTING VAN DE
EUROPESE GEMEENSCHAP**

**Protocol betreffende de financiële gevolgen van de beëindiging van
het EGKS-Verdrag en betreffende het Fonds voor onderzoek inzake
kolen en staal**

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

GELEID DOOR DE WENS bepaalde vraagstukken met betrekking tot de beëindiging van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) te regelen,

VERLANGEND de EGKS-middelen over te dragen aan de Europese Gemeenschap,

REKENING HOUDEND MET het feit dat het wenselijk is die middelen te gebruiken voor onderzoek in sectoren die in verband staan met de kolen- en staalindustrie, en met de noodzaak daarvoor enkele bijzondere regels op te stellen,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepalingen, welke aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap worden gehecht:

Artikel 1

1. Alle activa en passiva van de EGKS per 23 juli 2002 worden op 24 juli 2002 overgedragen aan de Europese Gemeenschap.
2. De nettowaarde van die activa en passiva in de balans van de EGKS per 23 juli 2002 wordt, onder voorbehoud van eventuele toe- of afname als gevolg van de liquidatieverrichtingen, beschouwd als vermogen dat, onder de benaming „EGKS in vereffening”, bestemd is voor onderzoek in sectoren die in verband staan met de kolen- en staalindustrie. Na afwikkeling van de liquidatie krijgt het vermogen de benaming „vermogen van het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal”.
3. De opbrengst van dat vermogen, die „Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal” wordt genoemd, wordt overeenkomstig de bepalingen van dit protocol en de op grond daarvan aangenomen besluiten uitsluitend gebruikt voor onderzoek dat buiten het kaderprogramma voor onderzoek wordt verricht in sectoren die in verband staan met de kolen- en staalindustrie.

Artikel 2

De Raad stelt op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met eenparigheid van stemmen de bepalingen, met inbegrip van de grondbeginselen en de passende besluitvormingsprocedures, vast die nodig zijn om dit protocol uit te voeren, in het bijzonder met het oog op de aanneming van de financiële meerjarenrichtsnoeren voor het beheer van het vermogen van het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal, alsmede de technische richtsnoeren voor het onderzoeksprogramma van het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal.

Artikel 3

De bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap zijn van toepassing, tenzij in dit Protocol en de op grond daarvan aangenomen besluiten anders is bepaald.

Artikel 4

Dit protocol is van toepassing met ingang van 24 juli 2002.

**Protocol betreffende artikel 67 van het Verdrag tot oprichting van de
Europese Gemeenschap**

DE HOGE VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN,

HEBBEN OVEREENSTEMMING BEREIKT omtrent de volgende bepaling, welke aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap wordt gehecht:

Enig artikel

Met ingang van 1 mei 2004 stelt de Raad de in artikel 66 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap bedoelde maatregelen op voorstel van de Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen vast.

SLOTAKTE

De CONFERENTIE VAN DE VERTEGENWOORDIGERS VAN DE REGERINGEN DER LIDSTATEN, op 14 februari 2000 te Brussel bijeengeroepen om in onderlinge overeenstemming de wijzigingen vast te stellen die moeten worden aangebracht in het Verdrag betreffende de Europese Unie, de Verdragen tot oprichting van onderscheidenlijk de Europese Gemeenschap, de Europese Gemeenschap voor Atoom-energie en de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en in sommige bijbehorende akten, heeft de volgende teksten vastgesteld:

I. Verdrag van Nice houdende wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie, de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijbehorende akten

II. Protocollen

- A. Protocol, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen
 - Protocol betreffende de uitbreiding van de Europese Unie
- B. Protocol, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie, het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoom-energie
 - Protocol betreffende het statuut van het Hof van Justitie
- C. Protocollen, gehecht aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
 - Protocol betreffende de financiële gevolgen van de beëindiging van het EGKS-Verdrag en betreffende het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal
 - Protocol betreffende artikel 67 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De conferentie heeft de hierna genoemde verklaringen aangenomen, die aan deze slotakte zijn gehecht.

1. Verklaring inzake het Europees veiligheids- en defensiebeleid
2. Verklaring ad artikel 31, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie
3. Verklaring ad artikel 10 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
4. Verklaring ad artikel 21, derde alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
5. Verklaring ad artikel 67 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
6. Verklaring ad artikel 100 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
7. Verklaring ad artikel 111 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
8. Verklaring ad artikel 137 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

9. Verklaring ad artikel 175 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
10. Verklaring ad artikel 181 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
11. Verklaring ad artikel 191 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
12. Verklaring ad artikel 225 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
13. Verklaring ad artikel 225, leden 2 en 3, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
14. Verklaring ad artikel 225, leden 2 en 3, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
15. Verklaring ad artikel 225, lid 3, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
16. Verklaring ad artikel 225 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
17. Verklaring ad artikel 229 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
18. Verklaring betreffende de Rekenkamer
19. Verklaring ad artikel 10.6 van de statuten van het Europees Stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank
20. Verklaring betreffende de uitbreiding van de Europese Unie
21. Verklaring betreffende de drempel van de gekwalificeerde meerderheid en het stemmenaantal van de blokkerende minderheid in een uitgebreide Unie
22. Verklaring betreffende de plaats waar de Europese Raad bijeenkomt
23. Verklaring betreffende de toekomst van de Unie
24. Verklaring ad artikel 2 van het Protocol betreffende de financiële gevolgen van de beëindiging van het EGKS-Verdrag en betreffende het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal

De conferentie heeft akte genomen van de hierna genoemde verklaringen, die aan deze slotakte zijn gehecht.

1. Verklaring van Luxemburg
2. Verklaring van Griekenland, Spanje en Portugal ad artikel 161 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
3. Verklaring van Duitsland, Denemarken, Nederland en Oostenrijk ad artikel 161 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

Hecho en Niza, el veintiséis de febrero de dos mil uno.

Udfærdiget i Nice, den seksogtyvende februar to tusind og et.

Geschehen zu Nizza am sechszwanzigsten Februar zweitausendeins.

Έγινε στη Νίκαια, στις είκοσι έξι Φεβρουαρίου του έτους δύο χιλιάδες ένα.

Done at Nice this twenty-sixth day of February in the year two thousand and one.

Fait à Nice, le vingt-six février de l'an deux mil un.

Arna dhéanamh in Nice ar an séú lá is fiche d'Fheabhra sa bhliain dhá mhíle is a haon.

Fatto a Nizza, addì ventisei febbraio duemilauno.

Gedaan te Nice, de zesentwintigste februari tweeduizend en een.

Feito em Nice, em vinte e seis de Fevereiro de dois mil e um.

Tehty Nizzassa kahdentenäkymmenentenäkuudentena helmikuuta 2001.

Utfärdat i Nice den tjugosjätte februari år tjugohundraett.

Pour Sa Majesté le Roi des Belges
Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen
Für Seine Majestät den König der Belgier

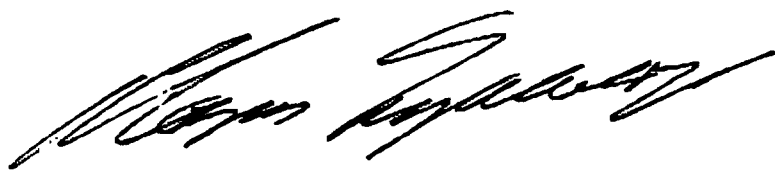

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

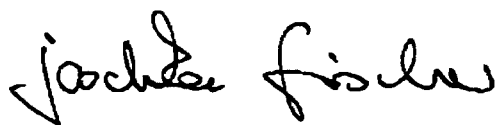
Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

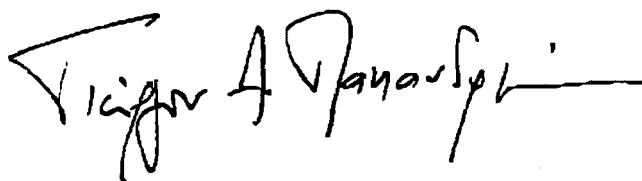
For Hendes Majestæt Danmarks Dronning

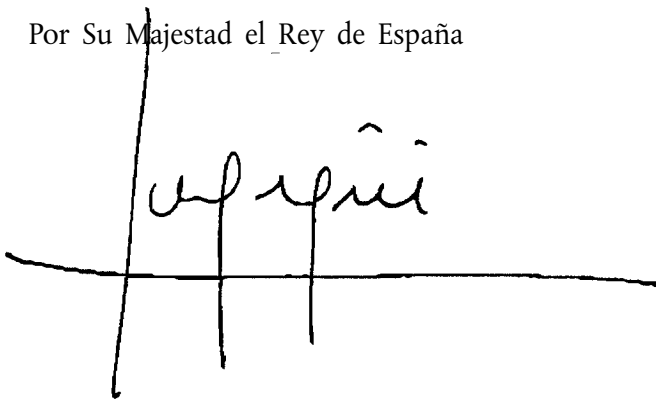
Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland

Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας

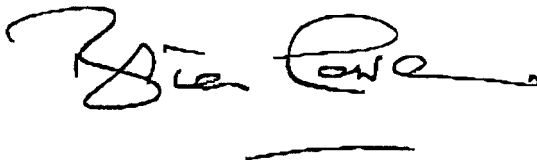
Por Su Majestad el Rey de España

Pour le Président de la République française

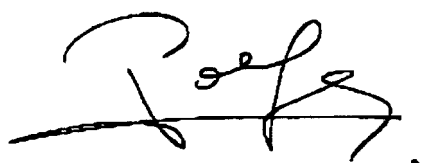
Thar ceann Uachtarán na hÉireann
For the President of Ireland

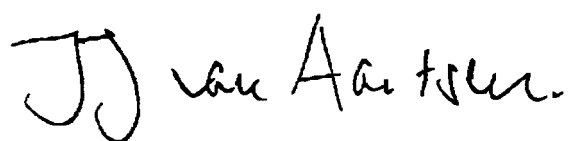
Per il Presidente della Repubblica italiana

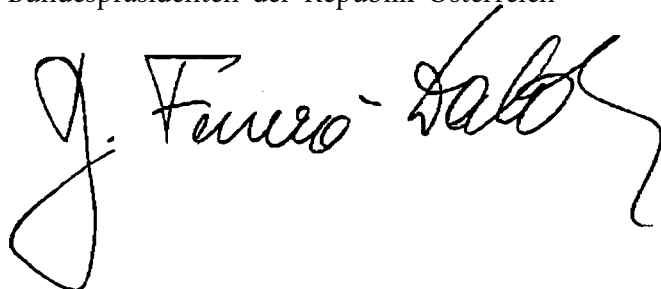
Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Rex', with a horizontal line drawn through the middle of the letters.

Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

A handwritten signature in black ink, reading 'J van Aartsen'.

Für den Bundespräsidenten der Republik Österreich

A handwritten signature in black ink, reading 'J. Figueiredo'.

Pelo Presidente da República Portuguesa

A handwritten signature in black ink, reading 'J. A. Gomes'.

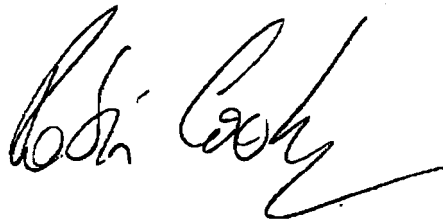
Suomen Tasavallan Presidentin puolesta
För Republiken Finlands President

För Hans Majestät Konungen av Sverige

For Her Majesty the Queen of the United Kingdom
of Great Britain and Northern Ireland

VERKLARINGEN DIE DOOR DE CONFERENTIE ZIJN AANGENOMEN

1. Verklaring inzake het Europees veiligheids- en defensiebeleid

Overeenkomstig de door de Europese Raad van Nice aangenomen teksten inzake het Europees veiligheids- en defensiebeleid (verslag van het voorzitterschap met bijlagen) is het doel de Europese Unie op dit gebied snel operationeel te maken. De Europese Raad zal zo vroeg mogelijk in 2001, maar uiterlijk op zijn bijeenkomst van Laken/Brussel, een besluit daartoe nemen op grond van de bestaande bepalingen van het Verdrag betreffende de Europese Unie. Inwerkingtreding van het Verdrag van Nice is derhalve geen voorwaarde.

2. Verklaring ad artikel 31, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie

De Conferentie herinnert eraan dat:

- het besluit om een eenheid op te richten van officieren van justitie, rechters of politiefunctionarissen met gelijkwaardige bevoegdheden die door elke lidstaat worden gedetacheerd (Eurojust), met als taak een adequate coördinatie tussen de nationale met vervolging belaste autoriteiten te vergemakkelijken en strafrechtelijk onderzoek in gevallen van georganiseerde criminaliteit te ondersteunen, is voorzien in de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van Tampere van 15 en 16 oktober 1999;
- het Europees justitieel netwerk is opgericht bij Gemeenschappelijk optreden 98/428/JBZ, door de Raad aangenomen op 29 juni 1998 (PB L 191 van 7 juli 1998, blz. 4).

3. Verklaring ad artikel 10 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie herinnert eraan dat de plicht tot loyale samenwerking, die voortvloeit uit artikel 10 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en die de betrekkingen tussen de lidstaten en de communautaire instellingen beheerst, ook de onderlinge betrekkingen van de communautaire instellingen zelf beheerst. Wat de betrekkingen tussen de instellingen betreft, kunnen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie interinstitutionele akkoorden sluiten wanneer het in het kader van de plicht tot loyale samenwerking nodig blijkt de toepassing van de bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap te vergemakkelijken. Die akkoorden mogen geen wijziging of aanvulling van de bepalingen van het Verdrag inhouden en kunnen slechts met instemming van de drie instellingen worden gesloten.

4. Verklaring ad artikel 21, derde alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie verzoekt de in artikel 21, derde alinea, en artikel 7 genoemde instellingen en organen er zorg voor te dragen dat het antwoord dat op iedere schriftelijke vraag van een burger van de Unie dient te worden gegeven, binnen een redelijke termijn aan de betrokkene wordt toegezonden.

5. Verklaring ad artikel 67 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Hoge Verdragsluitende Partijen stemmen ermee in dat de Raad in het besluit dat hij krachtens artikel 67, lid 2, tweede streepje, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap dient te nemen:

- besluit de in artikel 62, punt 3, en artikel 63, punt 3, onder b), bedoelde maatregelen met ingang van 1 mei 2004 volgens de procedure van artikel 251 vast te stellen;
- besluit de in artikel 62, punt 2, onder a), bedoelde maatregelen volgens de procedure van artikel 251 vast te stellen met ingang van de datum waarop een akkoord is bereikt over de werkingssfeer van de maatregelen met betrekking tot de overschrijding van de buitengrenzen van de lidstaten door personen.

De Raad zal er voorts naar streven de procedure van artikel 251 met ingang van 1 mei 2004 of zo spoedig mogelijk na die datum toe te passen op de overige gebieden die onder titel IV vallen, of op sommige daarvan.

6. Verklaring ad artikel 100 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie herinnert eraan dat de in artikel 100 bedoelde besluiten inzake financiële bijstand, die verenigbaar zijn met de in artikel 103 van het Verdrag neergelegde *no-bail-out*-regel, moeten stroken met de financiële vooruitzichten 2000-2006, en in het bijzonder met punt 11 van het Interinstitutioneel Akkoord van 6 mei 1999 tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie over de begrotingsdiscipline en de verbetering van de begrotingsprocedure, alsmede de corresponderende bepalingen van toekomstige interinstitutionele akkoorden en financiële vooruitzichten.

7. Verklaring ad artikel 111 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie komt overeen dat de procedures van dien aard moeten zijn dat alle lidstaten van de eurozone ten volle worden betrokken bij elke fase van de voorbereiding van het standpunt van de Gemeenschap in internationale fora ten aanzien van onderwerpen die van bijzonder belang zijn voor de Economische en Monetaire Unie.

8. Verklaring ad artikel 137 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie komt overeen dat uitgaven uit hoofde van artikel 137 worden toegerekend aan rubriek 3 van de financiële vooruitzichten.

9. Verklaring ad artikel 175 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Hoge Verdragsluitende Partijen zijn vastbesloten te bewerkstelligen dat de Europese Unie optreedt als een stuwende kracht om de milieubescherming in de Unie te bevorderen en, op internationaal niveau, dat doel ook wereldwijd na te streven. Er moet ten volle gebruik worden gemaakt van alle mogelijkheden die het Verdrag daartoe biedt, waaronder de aanwending van stimulansen en marktgerichte instrumenten ter bevordering van duurzame ontwikkeling.

10. Verklaring ad artikel 181 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie bevestigt dat de betalingsbalanssteun aan derde landen niet binnen de werkingssfeer van artikel 181 A valt, onverminderd de andere bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

11. Verklaring ad artikel 191 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie herinnert eraan dat artikel 191 geen bevoegdheidsoverdracht aan de Europese Gemeenschap inhoudt en de toepassing van de desbetreffende constitutionele bepalingen van de lidstaten onverlet laat.

De financiering van Europese politieke partijen uit de begroting van de Europese Gemeenschappen mag niet worden aangewend om nationale politieke partijen rechtstreeks of zijdelings te financieren.

De bepalingen betreffende de financiering van de politieke partijen zijn gelijkelijk van toepassing op alle politieke stromingen die in het Europees Parlement vertegenwoordigd zijn.

12. Verklaring ad artikel 225 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie verzoekt het Hof van Justitie en de Commissie zo spoedig mogelijk de bevoegdheidsverdeling tussen het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg aan een algeheel onderzoek te onderwerpen, in het bijzonder wat rechtstreekse beroepen betreft, en passende voorstellen in te dienen, zodat die na de inwerkingtreding van het Verdrag van Nice terstond door de bevoegde instanties kunnen worden behandeld.

13. Verklaring ad artikel 225, leden 2 en 3, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie is van oordeel dat de essentiële bepalingen van de in artikel 225, leden 2 en 3, bedoelde heroverwegingsprocedure vastgesteld moeten worden in het statuut van het Hof van Justitie. Die bepalingen dienen in het bijzonder nader te regelen:

- de rol van de partijen in de procedure voor het Hof van Justitie, teneinde de bescherming van hun rechten te waarborgen,
- de gevolgen van de heroverwegingsprocedure voor het executoire karakter van de beslissing van het Gerecht van eerste aanleg,
- de gevolgen van de beslissing van het Hof van Justitie voor het geschil tussen de partijen.

14. Verklaring ad artikel 225, leden 2 en 3, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie is van oordeel dat de Raad bij de vaststelling van de bepalingen van het statuut ter uitvoering van artikel 225, leden 2 en 3, dient te voorzien in een procedure om de praktische toepassing van die bepalingen uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag van Nice te evalueren.

15. Verklaring ad artikel 225, lid 3, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie is van oordeel dat het Hof, wanneer het in uitzonderlijke gevallen besluit tot heroverweging van een prejudiciële beslissing van het Gerecht van eerste aanleg, volgens een spoedprocedure uitspraak dient te doen.

16. Verklaring ad artikel 225 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie verzoekt het Hof van Justitie en de Commissie zo spoedig mogelijk een ontwerp op te stellen van een besluit tot instelling van een rechterlijke kamer die bevoegd is in eerste aanleg uitspraak te doen in geschillen tussen de Gemeenschap en haar personeelsleden.

17. Verklaring ad artikel 229 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De Conferentie is van oordeel dat met artikel 229 A niet vooruitgelopen wordt op de keuze van het gerechtelijk kader dat kan worden ingesteld voor de kennisneming van geschillen in verband met de toepassing van op grond van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap vastgestelde besluiten waarbij communautaire industriële eigendomsrechten worden ingesteld.

18. Verklaring betreffende de Rekenkamer

De Conferentie verzoekt de Rekenkamer en de nationale controle-instanties het kader en de voorwaarden van hun samenwerking te verbeteren, onder handhaving van hun respectieve autonomie. De voorzitter van de Rekenkamer kan te dien einde een comité instellen dat contact onderhoudt met de voorzitters van de nationale controle-instanties.

19. Verklaring ad artikel 10.6 van de statuten van het Europees Stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank

De Conferentie rekent erop dat ten spoedigste een aanbeveling in de zin van artikel 10.6 van de statuten van het Europees Stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank zal worden ingediend.

20. Verklaring betreffende de uitbreiding van de Europese Unie ⁽¹⁾

Het gemeenschappelijk standpunt dat de lidstaten tijdens de toetredingsconferenties zullen innemen inzake de zetelverdeling in het Europees Parlement, de stemmenweging in de Raad, de samenstelling van het Economisch en Sociaal Comité en de samenstelling van het Comité van de Regio's zal overeenkomen met de volgende tabellen voor een Unie met 27 lidstaten.

⁽¹⁾ In de tabellen in deze verklaring wordt alleen rekening gehouden met de kandidaat-lidstaten waarmee de toetredingsonderhandelingen feitelijk zijn begonnen.

1. EUROPEES PARLEMENT

Lidstaten	Zetels in het EP
Duitsland	99
Verenigd Koninkrijk	72
Frankrijk	72
Italië	72
Spanje	50
Polen	50
Roemenië	33
Nederland	25
Griekenland	22
Tsjechië	20
België	22
Hongarije	20
Portugal	22
Zweden	18
Bulgarije	17
Oostenrijk	17
Slowakije	13
Denemarken	13
Finland	13
Ierland	12
Litouwen	12
Letland	8
Slovenië	7
Estland	6
Cyprus	6
Luxemburg	6
Malta	5
Totaal	732

2. STEMMENWEGING IN DE RAAD

Leden van de Raad	Gewogen stemmen
Duitsland	29
Verenigd Koninkrijk	29
Frankrijk	29
Italië	29
Spanje	27
Polen	27
Roemenië	14
Nederland	13
Griekenland	12
Tsjechië	12
België	12
Hongarije	12
Portugal	12
Zweden	10
Bulgarije	10
Oostenrijk	10
Slowakije	7
Denemarken	7
Finland	7
Ierland	7
Litouwen	7
Lettonie	4
Slovenië	4
Estland	4
Cyprus	4
Luxemburg	4
Malta	3
Totaal	345

De besluiten komen tot stand, wanneer zij ten minste tweehonderdachtenvijftig stemmen hebben verkregen en de meerderheid van de leden voorstemt, ingeval zij krachtens dit Verdrag moeten worden genomen op voorstel van de Commissie.

In de overige gevallen komen de besluiten tot stand wanneer zij ten minste tweehonderdachtenvijftig stemmen hebben verkregen en ten minste twee derden van de leden voorstemmen.

Een lid van de Raad kan verlangen dat bij besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid wordt nagegaan of de lidstaten welke die gekwalificeerde meerderheid vormen ten minste 62 % van de totale bevolking van de Unie vertegenwoordigen. Indien blijkt dat niet aan deze voorwaarde is voldaan, is het besluit niet aangenomen.

3. ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Lidstaten	Leden
Duitsland	24
Verenigd Koninkrijk	24
Frankrijk	24
Italië	24
Spanje	21
Polen	21
Roemenië	15
Nederland	12
Griekenland	12
Tsjechië	12
België	12
Hongarije	12
Portugal	12
Zweden	12
Bulgarije	12
Oostenrijk	12
Slowakije	9
Denemarken	9
Finland	9
Ierland	9
Litouwen	9
Lettonie	7
Slovenië	7
Estland	7
Cyprus	6
Luxemburg	6
Malta	5
Totaal	344

4. COMITÉ VAN DE REGIO'S

Lidstaten	Leden
Duitsland	24
Verenigd Koninkrijk	24
Frankrijk	24
Italië	24
Spanje	21
Polen	21
Roemenië	15
Nederland	12
Griekenland	12
Tsjechië	12
België	12
Hongarije	12
Portugal	12
Zweden	12
Bulgarije	12
Oostenrijk	12
Slowakije	9
Denemarken	9
Finland	9
Ierland	9
Litouwen	9
Lettonie	7
Slovenië	7
Estland	7
Cyprus	6
Luxemburg	6
Malta	5
Totaal	344

21. Verklaring betreffende de drempel van de gekwalificeerde meerderheid en het stemmenaantal van de blokkerende minderheid in een uitgebreide Unie

In het geval dat niet alle kandidaat-lidstaten, genoemd in de lijst van de verklaring betreffende de uitbreiding van de Europese Unie, op het tijdstip van de inwerkingtreding van de nieuwe stemmenwelingen (1 januari 2005) tot de Unie zijn toegetreden, zal de drempel van de gekwalificeerde meerderheid, naarmate de toetredingen plaatsvinden, van een percentage dat onder het huidige percentage ligt geleidelijk oplopen tot ten hoogste 73,4 %. Wanneer alle vorenbedoelde kandidaat-lidstaten zijn toegetreden, wordt de blokkerende minderheid, in een Unie van 27, op 91 stemmen gebracht en wordt de drempel van de gekwalificeerde meerderheid welke voortvloeit uit de tabel in de verklaring betreffende de uitbreiding van de Europese Unie automatisch dienovereenkomstig aangepast.

22. Verklaring betreffende de plaats waar de Europese Raad bijeenkomt

Met ingang van 2002 wordt per voorzitterschap één bijeenkomst van de Europese Raad in Brussel gehouden. Zodra de Unie achttien leden telt, vinden alle bijeenkomsten van de Europese Raad in Brussel plaats.

23. Verklaring betreffende de toekomst van de Unie

1. Te Nice is tot belangrijke hervormingen besloten. De Conferentie verheugt zich erover dat de Conferentie van de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten tot een goed einde is gebracht en spoort de lidstaten aan er zorg voor te dragen dat het Verdrag van Nice onverwijld wordt bekrachtigd.
2. Zij stelt vast dat de afsluiting van de Conferentie van de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten de weg opent voor uitbreiding van de Europese Unie en benadrukt dat deze, wanneer het Verdrag van Nice zal zijn bekrachtigd, de institutionele veranderingen tot stand zal hebben gebracht die noodzakelijk zijn voor de toetreding van nieuwe lidstaten.
3. Nu zij aldus de uitbreiding mogelijk heeft gemaakt, verlangt de Conferentie dat een breder en tevens diepgaander debat over de toekomst van de Europese Unie wordt ingezet. In 2001 zullen het Zweedse en het Belgische voorzitterschap, in samenwerking met de Commissie en met deelname van het Europees Parlement, een brede discussie aanmoedigen waarbij alle belanghebbende partijen worden betrokken: vertegenwoordigers van de nationale parlementen en van de gehele publieke opinie, namelijk de politieke, economische en academische kringen, vertegenwoordigers van de civiele samenleving enz. De kandidaat-lidstaten zullen op nader te bepalen wijze bij dit proces worden betrokken.
4. Op basis van een verslag dat zal worden opgesteld voor de Europese Raad van Göteborg in juni 2001, zal de Europese Raad tijdens zijn bijeenkomst te Laken/Brussel in december 2001 een verklaring aannemen waarin passende initiatieven worden ontvouwd om dit proces voort te zetten.
5. Dat proces dient onder meer op de volgende thema's betrekking te hebben:
 - hoe een nauwkeuriger bevoegdheidsafbakening tussen de Europese Unie en de lidstaten vast te stellen en vervolgens te handhaven, die strookt met het subsidiariteitsbeginsel;
 - de status van het te Nice afgekondigde Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, overeenkomstig de conclusies van de Europese Raad van Keulen;

- vereenvoudiging van de verdragen om ze duidelijker en begrijpelijker te maken, zonder inhoudelijke veranderingen;
 - de rol van de nationale parlementen in het Europese bestel.
6. Met de keuze van deze thema's erkent de Conferentie dat de democratische legitimiteit en de transparantie van de Unie en haar instellingen permanent moeten worden verbeterd en verzekerd, teneinde deze dichterbij de burgers van de lidstaten te brengen.
 7. De Conferentie komt overeen dat er, wanneer dit voorbereidende werk voltooid is, een nieuwe Conferentie van de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten in 2004 zal worden bijeengeroepen om de bovenvermelde punten te behandelen teneinde de daaruit voortvloeiende wijzigingen in de verdragen aan te brengen.
 8. De Conferentie van de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten zal in geen geval een obstakel of een voorafgaande voorwaarde voor het uitbreidingsproces vormen. Voorts zullen de kandidaat-lidstaten die de toetredingsonderhandelingen met de Unie hebben afgesloten, worden uitgenodigd aan de Conferentie deel te nemen. De kandidaat-lidstaten die de onderhandelingen nog niet hebben afgesloten, zullen uitgenodigd worden er als waarnemer aan deel te nemen.

24. Verklaring ad artikel 2 van het Protocol betreffende de financiële gevolgen van de beëindiging van het EGKS-Verdrag en betreffende het fonds voor onderzoek inzake kolen en staal

De Conferentie verzoekt de Raad er in het kader van artikel 2 van het Protocol op toe te zien dat het statistiekenstelsel van de EGKS na de beëindiging van het EGKS-Verdrag wordt gehandhaafd tot en met 31 december 2002, en de Commissie te verzoeken passende aanbevelingen te doen.

VERKLARINGEN WAARVAN DE CONFERENTIE AKTE HEEFT GENOMEN

1. Verklaring van Luxemburg

Onverminderd het besluit van 8 april 1965 en de daarin vervatte bepalingen en mogelijkheden met betrekking tot de zetel van toekomstige instellingen, organen en diensten, zegt de Luxemburgse regering toe geen aanspraak te zullen maken op de zetel van de beroepskamers van het Bureau voor harmonisatie binnen de interne markt (merken, tekeningen en modellen), die in Alicante gevestigd zullen blijven, ook ingeval die kamers rechterlijke kamers in de zin van artikel 220 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap worden.

2. Verklaring van Griekenland, Spanje en Portugal ad artikel 161 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

De instemming van Griekenland, Spanje en Portugal met de overgang naar gekwalificeerde meerderheid in artikel 161 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap is gegeven op grond van de opvatting, dat de term „meerjarige” in de derde alinea betekent dat de vanaf 1 januari 2007 geldende financiële vooruitzichten en het desbetreffende interinstitutionele akkoord dezelfde geldigheidsduur zullen hebben als de huidige financiële vooruitzichten.

3. Verklaring van Duitsland, Denemarken, Nederland en Oostenrijk ad artikel 161 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap

In verband met de verklaring van Griekenland, Spanje en Portugal ad artikel 161 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap verklaren Duitsland, Denemarken, Nederland en Oostenrijk dat die verklaring de werking van de Europese Commissie, met name wat haar initiatiefrecht betreft, onverlet laat.
